

คู่มือ

การจัดกิจกรรมและศาสนพิธีในทางพระพุทธศาสนา

[illegible]

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

www.onab.go.th

बैलमिर्न ए. ए. १०४६६६

คู่มือ

การจัดกิจกรรม
และศาสนพิธีในทางพระพุทธศาสนา

คนรักวัด

สะอาด สงบ สว่าง สร้างความสุข

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

www.onab.go.th

จัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

คู่มือ การจัดกิจกรรมและศาสนพิธีในทางพระพุทธศาสนา

(คนรักรั้ววัด สะอาด สงบ สว่าง สร้างความสุข)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๙ จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

www.onab.go.th

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๓๑๔-๓๑๖ ซอยบ้านบาตร ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

โทร. ๐-๒๒๒๓-๓๓๕๑, ๐-๒๒๒๓-๕๕๔๘

นายพีรพล กนกวลัย ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นศาสนูปถัมภก วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งงามของคนไทยได้อิทธิพลมาจาก พระพุทธศาสนา จนอาจกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานชีวิตของคนไทยและสังคมไทย

เนื่องจากในปัจจุบัน สถานการณ์ทางพระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้รับอิทธิพลจากวัตถุนิยม เน้นความสะดวกสบาย ยึดติดอยู่กับบริโภคนิยม มีการแข่งขันกันแสวงหาวัตถุมา เพื่อสนองกิเลส คือ โลภ โกรธ หลง แม้แต่การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ก็จะมีแนวโน้มเป็นไปเพื่อความบันเทิง สนองความต้องการของบุคคลผู้ตกอยู่ในอำนาจของลัทธิบริโภคนิยมมากกว่าความสุขทางจิตใจ จึงเป็นเหตุให้การ จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาถูกบุคคลภายนอกหรือบุคคลที่อยู่ใกล้วัด เข้ามาใช้อิทธิพลอย่างไม่ถูกต้องต่อวัด หรือต่อเจ้าอาวาสวัดมากยิ่งขึ้น ดังนั้น พุทธศาสนิกชนต้องร่วมมือกันเข้ามาดูแลวัด และช่วยกันคุ้มครองพระพุทธ ศาสนา ตามนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นหลักการที่สอดคล้องกับ แนวทางพระพุทธศาสนา ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทาน แก่ประชาชนชาวไทย

เพื่อให้วัดและชาวพุทธได้รู้ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดงานวัด และจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาได้ถูกต้อง จึงได้มอบให้สำนักงานพระพุทธ ศาสนาแห่งชาตรวบรวมกฎ ระเบียบ ประกาศ มติ และคำสั่งคณะสงฆ์ และกำหนดแนวทางการจัดพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาให้ถูกต้องตรงกัน

หวังว่าหนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมและศาสนพิธีในทางพระพุทธศาสนา
จะเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนผู้สนใจที่จะปฏิบัติพิธีกรรม
ได้ถูกต้องอย่างแท้จริง รวมทั้งเป็นแนวทางให้สังคมชาวพุทธได้รับรู้และเข้าใจ
บทบาทที่จะมาร่วมมือร่วมใจกันดูแลและปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา
ให้คงอยู่คู่สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตลอดกาลนาน

(คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์)

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	
บทนำ	๑
ส่วนที่ ๑	
ระเบียบ คำสั่ง มติ และประกาศมหาเถรสมาคม พร้อมทั้งหนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่เกี่ยวกับวัดในพระพุทธศาสนา	๓
- ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗	๔
- คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๓๙	๑๐
- มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๙ เรื่องการแสดงไม่เหมาะสมในวัดพระพุทธศาสนา	๑๕
- หนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙	๑๘
- มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๙ เรื่อง นโยบายงานทอดกฐินปลอดเหล้า	๒๑
- หนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ เรื่อง แจ้งมติมหาเถรสมาคม	๒๓
- มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๘/๒๕๔๒ เรื่อง ขอให้เจ้าคณะผู้ปกครองช่วยสอดส่องดูแลวัดในสังกัด	๒๔
- หนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๒	๒๖

เรื่อง	หน้า
- มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗	
เรื่อง การโฆษณาพระพุทธรูป/พระเครื่องและวัตถุมงคล	
ในสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์	๒๘
- หนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	
ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๗	๓๐
- สรุปรุปรมติมหาเถรสมาคม เกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูป	
รูปเคารพ การโฆษณา และการเรียโรทางสื่อมวลชน	๓๒
- ประกาศมหาเถรสมาคม	
เรื่อง ป้องกันภัยยาเสพติด	๓๕
- ประกาศ ห้ามมิภิกษุสามเณรไปจดเลขสลากกินแบ่ง	
และซื้อหรือมีสลากกินแบ่งไว้เป็นของตัว (พ.ศ. ๒๕๔๐)	๓๗
- ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง ห้ามมิภิกษุสามเณรแสดงตน	
เป็นอาจารย์บอกเลขสลากกินแบ่ง	
หรือสลากกินรวบ (พ.ศ. ๒๕๔๘)	๓๘
- ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง ห้ามการแสวงหาลาภ	
ด้วยวิธีออกบัตรคล้ายธนบัตรรัฐบาล	๓๙
- มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๔	
เรื่อง ห้ามพระภิกษุแสดงตนเป็นอาจารย์บอกเลข	
สลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบ	๔๑
- คำสั่งมหาเถรสมาคม	
เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘	๔๓
- มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๔	
เรื่อง พระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง	๔๖

เรื่อง	หน้า
- ประกาศ ห้ามมิให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดอาถรรพณ์ (พ.ศ. ๒๔๕๖)	๔๘
- ประกาศ ห้ามมิให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดอาถรรพณ์ (พ.ศ. ๒๔๖๗)	๕๐
- ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง ห้ามภิกษุสามเณร เรียกเงินค่าเวทนบัตร และ ห้ามทดลองของขลัง (พ.ศ. ๒๔๙๕)	๕๒
- ประกาศ ห้ามมิให้ภิกษุสามเณรเทศน์มหาชาติตลกคนอง เสียสมณสารูป (พ.ศ. ๒๔๗๖)	๕๔
- ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณร ประกอบอาชีพเป็นหมอหรือแพทย์รักษาโรค (พ.ศ. ๒๔๙๙)	๕๖
- ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรพักแรม ในสถานที่เป็นที่รังเกียจทางพระวินัย (พ.ศ. ๒๕๐๑)	๕๘
- ประกาศ ห้ามมิให้ภิกษุประกอบการหากินนอกธรรมเนียม ของสมณะ	๖๐
- มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖ เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร	๖๒
- มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๔๗ เรื่อง การสวดพระอภิธรรมศพตามวัดต่างๆ	๖๔
ส่วนที่ ๒ ศาสนพิธีและกิจกรรม	๖๕
<u>ศาสนาพิธี</u>	
ระเบียบปฏิบัติการทำบุญตักบาตร	๖๘
❖ การทำบุญตักบาตรประจำวัน	๖๘
❖ การทำบุญที่มีผลานิสงส์มาก	๖๙

❖ ปัจจัยวัตถุสิ่งของสำหรับทำบุญ	๖๙
❖ เจตนาของผู้ถวายบริสุทธี	๗๐
❖ ผลานิสงส์เจตนาบริสุทธี	๗๐
❖ โทษของเจตนาไม่บริสุทธี	๗๑
❖ พระภิกษุสามเณรเป็นผู้บริสุทธี	๗๑
❖ วิธีปฏิบัติในการตักบาตรพระสงฆ์	๗๒
❖ คำอธิษฐานก่อนตักบาตร	๗๒
❖ การทำบุญตักบาตรวันเกิด	๗๔
❖ การกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล	๗๕
งานอุปสมบท	๗๖
❖ การเตรียมการ	๗๗
❖ การฝึกซ้อมนาค	๗๘
❖ ลำดับพิธีบรรพชาอุปสมบท	๗๙
การทำบุญทอดกฐิน	๘๓
❖ ประเพณีการทอดกฐิน	๘๔
❖ พิธีถวายผ้ากฐิน	๘๕
❖ การจัดเตรียมงาน	๘๕
❖ ความเป็นมาและอานิสงส์ของพระภิกษุผู้รับกฐิน	๘๖
❖ สถานที่กรานกฐิน	๘๗
❖ คำถวายกฐิน ๒ แบบ	๘๙
❖ คำแนะนำในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน	๘๙
❖ คำถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน	๙๒

งานมงคลสมรส**๙๓**

❖ ฝ่ายเจ้าภาพ

๙๓

❖ ฝ่ายพระสงฆ์

๙๔

งานสงกรานต์**๙๖**

❖ วันตรุษสงกรานต์

๙๖

❖ วิธีสรงน้ำพระสงฆ์

๙๘

งานวันขึ้นปีใหม่**๑๐๑****วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา****๑๐๕**

❖ วันมาฆบูชา

๑๐๕

❖ วันวิสาขบูชา

๑๑๐

❖ วันอัฐมีบูชา

๑๑๔

❖ วันอาสาฬหบูชา

๑๑๕

❖ วันเข้าพรรษา

๑๒๐

❖ วันออกพรรษา

๑๒๒

❖ วันธรรมสวนะ

๑๒๔

งานวันเฉลิมพระชนมพรรษา**๑๒๕**

❖ วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๑๒๕

❖ การจัดสถานที่

๑๒๖

❖ บรรพชิตจื๊นิกายและอนัมนิกายถวายพระพร

๑๒๖

❖ พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์นวัคคหายุสมธรรม

๑๒๗

❖ การทรงตั้งสมณศักดิ์

๑๒๗

❖ การเจริญพระพุทธมนต์

๑๒๘

❖ การสวดถวายพระพรและรับพระราชทานฉัตร

๑๓๐

❖ การถวายเทศน์มงคลวิเสสกลา

๑๓๑

เรื่อง	หน้า
❖ งานราชอุทยานสโมสรม	๑๓๓
❖ วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ	๑๓๕
ส่วนที่ ๓ ระเบียบปฏิบัติการประกอบพิธี	๑๓๗
การจัดสถานที่	๑๓๗
❖ การจัดสถานที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชา	๑๓๗
❖ พระพุทธรูปที่ตั้งบูชา	๑๓๘
❖ เครื่องสักการะบูชาพระรัตนตรัย	๑๓๘
❖ การจัดตั้งภาชนะน้ำมนต์	๑๔๐
❖ การใช้ด้ายสายสิญจน์	๑๔๑
❖ การวางด้ายสายสิญจน์	๑๔๑
❖ การจัดอาสน์สงฆ์	๑๔๒
❖ การจัดสถานที่นั่งสำหรับผู้ร่วมงาน	๑๔๒
ระเบียบปฏิบัติการกราบ	๑๔๓
❖ กราบพระรัตนตรัย	๑๔๓
❖ กราบเบญจางคประดิษฐ์สำหรับชาย	๑๔๔
❖ กราบเบญจางคประดิษฐ์สำหรับหญิง	๑๔๔
❖ กราบบุคคลและกราบศพ	๑๔๕
ระเบียบปฏิบัติการแสดงความเคารพพระสงฆ์	๑๔๖
❖ การลุกขึ้นยืนรับพระสงฆ์	๑๔๖
❖ การให้ที่นั่งแก่พระสงฆ์	๑๔๖
❖ การตามส่งพระสงฆ์	๑๔๗
❖ การหลีกเลี่ยงให้แก่พระสงฆ์	๑๔๗

❖ วิธีปฏิบัติเมื่อพระสงฆ์เดินตามมาข้างหลัง	๑๔๘
❖ วิธีปฏิบัติเมื่อเดินสวนทางกับพระสงฆ์	๑๔๘
❖ วิธีปฏิบัติเมื่อพบพระสงฆ์ยืนอยู่	๑๔๘
❖ วิธีปฏิบัติเมื่อพบพระสงฆ์นั่งอยู่	๑๔๙
❖ วิธีเดินตามหลังพระสงฆ์	๑๔๙
ระเบียบปฏิบัติการไปหาพระสงฆ์ที่วัด	๑๕๐
❖ สถานะของพระสงฆ์	๑๕๐
❖ การเตรียมตัวเบื้องต้น	๑๕๐
❖ วิธีปฏิบัติขณะถึงที่อยู่ของพระสงฆ์	๑๕๑
❖ วิธีปฏิบัติขณะสนทนากับพระสงฆ์	๑๕๒
ระเบียบปฏิบัติการใช้คำพูดกับพระสงฆ์	๑๕๓
❖ การใช้คำทูลสมเด็จพระสังฆราช	๑๕๓
❖ การใช้คำพูดกับสมเด็จพระราชาคณะและ พระราชาคณะชั้นราชขึ้นไป	๑๕๓
❖ การใช้คำพูดกับพระราชาคณะชั้นสามัญลงมา	๑๕๔
❖ การใช้คำพูดกับพระสงฆ์ทั่วไป	๑๕๔
ระเบียบปฏิบัติการรับสิ่งของจากพระสงฆ์	๑๕๕
❖ ขณะพระสงฆ์ยืนหรือนั่งบนอาสนะสูง	๑๕๕
❖ ขณะพระสงฆ์นั่งเก้าอี้	๑๕๕
❖ ขณะพระสงฆ์นั่งกับพื้น	๑๕๕
วิธีการประเคนพระ	๑๕๗
ระเบียบปฏิบัติการจัดภัตตาหารถวายพระสงฆ์	๑๕๘
❖ อาหารที่ต้องห้ามสำหรับพระสงฆ์	๑๕๘
❖ อาหารที่สมควรแก่พระสงฆ์	๑๕๙
❖ วิธีการจัดภัตตาหารถวายพระสงฆ์	๑๕๙

เรื่อง	หน้า
ระเบียบปฏิบัติการจัดเครื่องไทยธรรมถวายพระสงฆ์	๑๖๐
❖ เครื่องไทยธรรม	๑๖๐
❖ สิ่งของที่พระเคนพระสงฆ์ได้เวลาเข้าถึงเตียง	๑๖๐
❖ สิ่งของที่ทรงห้ามมิให้พระสงฆ์จับต้อง	๑๖๑
❖ สิ่งของที่ไม่ควรพระเคนพระสงฆ์	๑๖๑
การนิมนต์พระสงฆ์	๑๖๒
❖ งานมงคลทั่วไป	๑๖๒
❖ งานมงคลสมรส	๑๖๒
❖ งานทำบุญอายุ	๑๖๓
❖ วิธีนิมนต์พระสงฆ์	๑๖๔
❖ ข้อควรระวังเกี่ยวกับการนิมนต์พระ	๑๖๕
การนิมนต์พระสงฆ์ประกอบพิธีงานอวมงคล	๑๖๖
❖ การตั้งศพ	๑๖๗
❖ การสวดพระอภิธรรม	๑๖๗
❖ ลำดับพิธีในการสวดพระอภิธรรม	๑๖๙
❖ การทำบุญ ๗ วัน	๑๖๙

ภาคผนวก	
คำสั่ง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ ๓๖๕/๒๕๕๙	
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรม	
ทางพระพุทธศาสนา	๑๗๓
บรรณานุกรม	๑๗๕

บทนำ

การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาทั้งในวัดและนอกวัด ซึ่งจัดว่าเป็นพิธีกรรมที่มุ่งความสวัสดี เป็นมงคลของชีวิต จึงควรจัดกิจกรรมที่มีพิธีกรรมเป็นบุญกุศลอย่างแท้จริง โดยหลีกเลี่ยงอบายมุขทุกชนิด ทั้งเสพสุรายาเสพติด เล่นการพนันหรือจัดให้มีการเล่นเกมคล้ายการพนัน เป็นต้น ควรให้เป็นไปตามหลักบุญกิริยาวัตถุ ๓ ประการ คือ ทาน ศีล ภาวนา

ในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการจัดที่ใด และกิจกรรมใด ควรที่ชาวพุทธจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สำหรับคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนควรจะเว้นขาดจากอบายมุข (ปากทางแห่งความเสื่อม) คือ

๑. ดื่มสุรา
๒. เที่ยวกลางคืน
๓. เที่ยวดูการเล่น
๔. เล่นการพนัน
๕. คบคนชั่วเป็นมิตร
๖. เกียจคร้านทำงาน

ด้วยเหตุนี้ มหาเถรสมาคม ในการประชุมครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๘ ได้ปรารภเรื่องการแสดงไม่เหมาะสมในวัดพระพุทธศาสนา จึงลงมติให้ทุกวัดได้ปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ อย่างเคร่งครัด เป็นต้นว่า

๑. การแสดงทุกประเภทที่ลบหลู่ดูหมิ่นพระรัตนตรัย
๒. การพนัน และการเสี่ยงโชคที่เลียนแบบการพนัน

๓. การเดินรำ รำวง ระบำ และการแสดงภาพลามกอนาจาร อันเป็นการยั่วยุกามารมณ์

๔. การแข่งขันชกมวย การทรมานสัตว์ เช่น กัดปลา ชนไก่ ชนโค

๕. การจำหน่ายสุราเมรัย และการดื่มสุราเมรัยภายในวัด

๖. การประกวดสาวงาม และการแสดงการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม ขัดต่อศีลธรรม และวัฒนธรรม

และในคราวประชุมครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๙ ได้ปรารภเรื่อง นโยบาย งานทอดกฐินปลอดเหล้า จึงลงมติให้วัดสนับสนุนโครงการดังกล่าว พร้อมทั้ง ขอให้แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด ประสานและสนับสนุนวัด หากวัดใดไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ก็จักได้แจ้งขอ อารักขาจากเจ้าหน้าที่ทางฝ่ายบ้านเมืองดำเนินการเพื่อดำเนินคดีกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวต่อไป หากพระสังฆาธิการรูปใดปล่อยปละละเลย หรือ ปล่อยให้มีการจัดกิจกรรมในวัดที่ขัดต่อระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการ จัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ หรือไม่เอื้อเฟื้อมตมหาเถรสมาคมดังกล่าว ถือว่า ผิดจรรยาพระสังฆาธิการ และเห็นควรพิจารณาลงโทษตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑)

อนึ่ง เพื่อให้การจัดกิจกรรมซึ่งเป็นพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งงานมงคล และงานอวมงคล เป็นไปโดยถูกต้องตามแบบแผน และ พุทธศาสนพิธี จึงเห็นควรให้มีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติของชาวพุทธ เพื่อได้ทราบขั้นตอนและขนบธรรมเนียมเกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรม ทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องเป็นรูปแบบเดียวกัน

ส่วนที่ ๑

ระเบียบ คำสั่ง มติ และประกาศมหาเถรสมาคม พร้อมทั้งหนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับวัดในพระพุทธศาสนา

ด้วยในปัจจุบัน ได้ปรากฏข่าวการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งในวัดและนอกวัด ที่ไม่เหมาะสม เช่น จัดให้มีการแสดงยั่วยุอารมณ์ การมอมเมาด้วยอบายมุข ให้มีการเล่นการพนัน ซื้อขายสุราสิ่งเสพติด นอกจากเป็นสิ่งขัดต่อศีลธรรมอันดีงามในการศาสนาแล้ว ยังล่อแหลมต่อ ความผิดกฎหมายบ้านเมือง ด้วยเหตุนี้ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม จึงได้ ออกเป็นระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พร้อมทั้งส่งเสริมให้วัด ให้การสนับสนุนองค์กรที่รณรงค์การงดการดื่มเหล้า เช่น งดเหล้าเข้าพรรษาบ้าง กลืนปลอดเหล้าบ้าง พร้อมทั้งให้หน่วยงานแจ้งให้เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ ทุกระดับได้ทราบ และสอดส่องดูแลเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ ยังมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้ใช้สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์ โฆษณาพระพุทธรูป พระเครื่อง และวัตถุมงคล เกินความเป็นจริง เพื่อหวังให้ประชาชนได้สนใจ แลกเปลี่ยน ซื้อขาย พระภิกษุบางรูป ไม่ได้ศึกษาตามหลักไตรสิกขา อ้างตนเป็นผู้วิเศษ รับเป็นหมอดู หมอยา รักษาไข้ ทำให้เกิดความเสียหายแก่พระพุทธศาสนาโดยรวม

ด้วยเหตุดังกล่าว มหาเถรสมาคมจึงมีมติให้พระสังฆาธิการได้ตระหนัก โดยให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และมติมหาเถรสมาคม อย่างเคร่งครัด ดังต่อไปนี้

ระเบียบมหาเถรสมาคม

ว่าด้วยการจัดงานวัด

พ.ศ. ๒๕๓๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตริ แห่งพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก
วันประกาศ ในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบ
มหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๑๐

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

(๑) “เจ้าคณะ” หมายถึงผู้ปกครองคณะสงฆ์ตามลำดับชั้น
ในเขตซึ่งวัดที่จะจัดงานนั้นตั้งอยู่

(๒) “เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง” สำหรับในกรุงเทพมหานคร
ให้หมายถึง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขต และผู้กำกับการ

สถานีดำรง ในจังหวัดอื่นให้หมายถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และผู้บังคับการตำรวจจังหวัดหรือรองผู้บังคับการตำรวจที่หัวหน้าตำรวจจังหวัด หรือผู้กำกับการสถานีตำรวจอำเภอหรือรองผู้กำกับการตำรวจที่หัวหน้าสถานีตำรวจอำเภอ

ข้อ ๕ งานวัดตามระเบียบนี้ มี ๓ ประเภท คือ

(๑) งานเทศกาล ได้แก่ งานนมัสการปูชนียวัตถุ ปูชนียสถาน หรืองานประเพณีที่มีการออกร้านและมหรสพ ซึ่งเป็นงานประจำปี

(๒) งานมหรสพ ได้แก่ งานฉลองหรืองานกุศล ที่มีการออกร้านและมหรสพซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราว

(๓) งานชุมนุม ได้แก่ งานที่วัดจัดขึ้นเองหรือมีผู้ขอจัดขึ้นภายในวัด

ข้อ ๖ การจัดงานวัดทุกประเภท จะต้องให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ศีลธรรม กฎหมาย และระเบียบหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

ข้อ ๗ การจัดงานวัดทุกประเภท ห้ามมิให้มี

(๑) การแสดงใดๆ อันเป็นการลบหลู่ดูหมิ่นพระพุทธ พระธรรม หรือพระสงฆ์

(๒) การพนัน และการหารายได้โดยวิธีเสี่ยงโชคเลียนแบบการพนัน

(๓) การเต้นรำ รำวง และการแสดงภาพนิ่งหรือภาพยนตร์ลามกอนาจาร

(๔) การแสดงระบำหรือการแสดงอย่างอื่น ที่เป็นการยั่วยุกามารมณ์

(๕) การแข่งขันชกมวย การทรมานสัตว์ เช่น กัดปลาชนไก่ ชนโค เป็นต้น

- (๖) การจำหน่ายสุราเมรัย และการเลี้ยงสุราเมรัย
- (๗) การประกวดสาวงามและการแสดงการแต่งกายที่ขัดต่อศีลธรรมและวัฒนธรรม

หมวด ๒

งานเทศกาล

ข้อ ๘ ในการจัดงานเทศกาลของวัด ให้มีกรรมการจัดงานคณะหนึ่ง อย่างน้อย ๙ คน มีหน้าที่วางโครงการและดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๙ คณะกรรมการจัดงานเทศกาลของวัดดังกล่าวในข้อ ๘ ประกอบด้วย

(๑) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่เจ้าอาวาสวัดนั้นเป็นประธานกรรมการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองหรือผู้แทน และถ้า

(ก) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๓ วันขึ้นไป ให้เจ้าคณะตำบลหรือผู้แทน เป็นที่ปรึกษา

(ข) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๕ วันขึ้นไป ให้เจ้าคณะอำเภอหรือผู้แทน เป็นที่ปรึกษา

(ค) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๗ วันขึ้นไป ให้เจ้าคณะจังหวัดหรือผู้แทน เป็นที่ปรึกษาและอธิบดีกรมการศาสนา หรือผู้แทนเข้าร่วมด้วย

(๒) กรรมการโดยการแต่งตั้ง ได้แก่พระภิกษุในวัดนั้น อุบาสกอุบาสิกาผู้บำรุงวัดนั้น หรือบรรพชิตหรือคฤหัสถ์อื่น ที่เจ้าอาวาสวัดนั้นแต่งตั้ง

(๓) ถ้าเป็นการสมควรเจ้าอาวาสจะเชิญบุคคลอื่นเป็นกรรมการอีกคณะหนึ่งก็ได้

ข้อ ๑๐ ในโครงการจัดงานเทศกาลดังกล่าวในข้อ ๘ ให้ระบุ

- (๑) ราชนามกรรมการจัดงาน
- (๒) วัตถุประสงค์ของการจัดงาน
- (๓) กำหนดวันเวลาที่จัดงาน
- (๔) ประเภทหรสพที่วัดจะจัดให้มาแสดงในงาน
- (๕) ประเภทการแสดงที่วัดจะนำออกแสดงในงาน
- (๖) ประเภทการประกวดแข่งขันที่วัดจะจัดขึ้นในงาน
- (๗) ประเภทผลประโยชน์ที่วัดจะได้จากการจัดงาน
- (๘) รายการอื่นที่สมควรจะรายงานให้ทราบ

ข้อ ๑๑ ให้เจ้าอาวาสเสนอโครงการจัดงานเทศกาล ขออนุญาตต่อผู้บังคับบัญชาดังนี้

(ก) งานที่กำหนดตั้งแต่ ๓ วันขึ้นไป ให้ขออนุญาตต่อเจ้าคณะอำเภอ

(ข) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๕ วันขึ้นไป ให้ขออนุญาตต่อเจ้าคณะจังหวัด

(ค) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๗ วันขึ้นไป ให้ขออนุญาตต่อเจ้าคณะภาค

ทั้งนี้ นอกจากการขออนุญาตตามระเบียบแบบแผนของฝ่ายบ้านเมืองแล้ว ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าคณะดังกล่าวข้างต้น จึงจัดให้มีงานได้

ข้อ ๑๒ ห้ามมิให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ ในงานเทศกาลของวัด คือ

(๑) กู้ยืมเงินผู้อื่นมาลงทุน อันจะทำให้เกิดข้อผูกพันขัดใช้หนี้สิน

(๒) ให้เอกชนผูกขาดการจัดงานเทศกาลทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

ข้อ ๑๓ ผลประโยชน์จากงานเทศกาลของวัดใด ให้เป็นศาสนสมบัติของวัดนั้น

การดูแลรักษาและการจัดผลประโยชน์จากงานเทศกาลของวัด ให้ปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๔ เมื่อเสร็จงานเทศกาลแล้ว ให้คณะกรรมการทำรายงานผล พร้อมด้วยบัญชีแสดงประเภทรายได้รายจ่าย เสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงเจ้าคณะผู้อนุญาตให้จัดงานเทศกาลนั้นภายใน ๖๐ วัน

หมวด ๓

งานมหรหรรรม

ข้อ ๑๕ ในการจัดงานมหรหรรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้บำรุงวัดหรือบำรุงกิจการใดๆ ของวัด ให้จัดได้ไม่เกิน ๙ วัน ถ้ากำหนดงานตั้งแต่ ๕ วันขึ้นไป ให้เจ้าอาวาสวัดนั้นแต่งตั้งกรรมการจัดงานขึ้นคณะหนึ่งตามความในข้อ ๙ และให้ทำโครงการจัดงานตามความในข้อ ๑๐ เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เฉพาะงานมีกำหนดตั้งแต่ ๕ วันขึ้นไปให้ขออนุญาตต่อเจ้าคณะจังหวัด ถ้ามีกำหนดตั้งแต่ ๗ วันขึ้นไป ให้ขออนุญาตต่อเจ้าคณะภาค เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าคณะดังกล่าวแล้วจึงจัดให้มิงานได้

ในการดำเนินงานมหรหรรรมดังกล่าวในวรรคแรก ให้นำความในข้อ ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๖ เมื่อเสร็จงานมหรหรรรมตามความในข้อ ๑๕ แล้ว ให้รายงานผลการจัดงานต่อผู้บังคับบัญชาโดยอนุโลมตามความในข้อ ๑๔

หมวด ๔

งานชุมชน

ข้อ ๑๗ ผู้ใดจะจัดงานชุมนุมในวัด ซึ่งมีใช้งานเทศกาล หรืองานมหรหรรรม ให้ผู้นั้นขออนุญาตต่อเจ้าอาวาส เมื่อเจ้าอาวาสอนุญาตแล้วจึงจัดได้ เว้นแต่กรณีที่วัดจัดขึ้นเอง

ข้อ ๑๘ งานชุมนุมซึ่งจัดขึ้นในบริเวณวัดได้ ต้องเป็นงานเกี่ยวกับการบำเพ็ญกุศลทางพระพุทธศาสนา การส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของประชาชน การส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริมศีลธรรม การส่งเสริมกิจการทางราชการ และการบำเพ็ญศาสนกิจของบรรพชิตและคฤหัสถ์

ข้อ ๑๙ ผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสให้จัดงานชุมนุมในวัด จะต้องรับผิดชอบต่อวัด ในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่วัด

หมวด ๕

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๒๐ เจ้าอาวาสรูปใด ผ่าฝืนระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ถือว่าละเมิดจรรยาพระสังฆาธิการและต้องได้รับโทษฐานละเมิดจรรยาพระสังฆาธิการตามความในหมวด ๔ แห่งกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดพระสังฆาธิการ

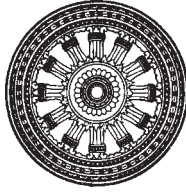
ประกาศ ณ วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗

สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

คำสั่งมหาเถรสมาคม
เรื่อง ควบคุมการเรียไร
พ.ศ. ๒๕๓๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตริ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงออกคำสั่งไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๓๙”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวัน ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถร-สมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๒๗

ข้อ ๔ ในคำสั่งนี้ การเรียไร หมายถึง การขอรวมตลอดถึงการ ซื้อขายแลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยอ้อม ว่ามิใช่เป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการตามธรรมดา และให้มี ความหมายถึง การออกเรียไรการแจกของฎีกา การบอกบุญบรรดโดยสาร การกัณฑ์รตโดยสาร การใช้นานพาหนะบรรทุกฎกนิมิต พระพุทธรูปประพรม น้ำพระพุทธรมนต์ การตั้งองค์กฐินผ้าป่าตามสถานที่ต่างๆ การบอกบุญโดยใช้ บาทรจำลอง กระบอกไม้ไผ่ กระป๋องผ้าป่า การโฆษณาบอกบุญทางสถานี

วิทุยกระจายเสียง ทางสถานีโทรทัศน์ หรือทางสื่อมวลชนอื่นๆ เพื่อรวบรวมทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ข้อ ๕ ห้ามมิให้วัดหรือพระภิกษุสามเณรทำการเรียไร หรือมอบหมายหรือยินยอมให้ผู้อื่นทำการเรียไร ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม เพื่อประโยชน์แก่วัดหรือพระศาสนา หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นใดแก่ตนหรือผู้อื่นเว้นแต่ในกรณีที่กำหนดไว้ในคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีการบำเพ็ญกุศลในวัด ซึ่งเป็นงานประจำปี หรืองานพิเศษถ้าจะมีการเรียไร การโฆษณาเรียไร และการรับเงิน หรือทรัพย์สินจากการเรียไรให้กระทำได้เฉพาะภายในบริเวณวัด ห้ามมิให้กระทำนอกบริเวณวัด

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการควบคุมการเรียไร ๒ คณะ

(๑) คณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนกลาง ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามมติมหาเถรสมาคม มีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๕ ไม่เกิน ๙ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑.๑) อนุมัติและควบคุมการเรียไรทั่วประเทศ

(๑.๒) อนุมัติและควบคุมการเรียไร ทางสถานีวิทยุทางโทรทัศน์ และทางสื่อมวลชนอื่นๆ

(๑.๓) เพิกถอนการเรียไรทุกประเภทที่ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่เหมาะสม

(๑.๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการเรียไรตามมติมหาเถรสมาคมมอบหมาย

(๒) คณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนจังหวัด ซึ่งเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดแต่งตั้งมีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๕ ไม่เกิน ๙ โดยมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นประธานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๒.๑) อนุมัติและควบคุมการเรียไธภายในจังหวัด

(๒.๒) อนุมัติและควบคุมการเรียไธของจังหวัดอื่น
ที่มาขอเรียไธในจังหวัดที่รับผิดชอบ

(๒.๓) เพิกถอนการเรียไธภายในจังหวัดที่ผิดวัตถุประสงค์
หรือไม่เหมาะสม

(๒.๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการเรียไธที่คณะกรรมการ
เรียไธส่วนกลาง หรือมหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ ๘ ถ้ามีการนิจาเป็นจะต้องทำการเรียไธนอกบริเวณวัด เพื่อ
ก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุใดถาวรวัตถุหนึ่งต้องได้มีการก่อสร้าง หรือ
ปฏิสังขรณ์ไว้แล้วไม่น้อยกว่าครึ่งของงานก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ทั้งหมด และ
ให้เจ้าอาวาสปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ให้รายงานขออนุมัติการเรียไธ

(๑.๑) ในกรณีการเรียไธภายในจังหวัด เสนอผู้บังคับ-
บัญชาตามลำดับ จนถึงเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังักัด เมื่อเจ้าคณะอำเภอ
เจ้าสังักัดเห็นชอบแล้วให้เสนอไปยังคณะกรรมการควบคุมการเรียไธ
ส่วนจังหวัดพิจารณาโดยผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัด

ในกรณีที่มีความประสงค์จะทำการเรียไธข้ามจังหวัด
เมื่อได้รับอนุมัติให้ทำการเรียไธภายในจังหวัดแล้ว ให้ทำเรื่องขอความเห็นชอบ
จากคณะกรรมการควบคุมการเรียไธของจังหวัดที่จะข้ามไปเรียไธ โดยผ่าน
สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังักัด

(๑.๒) ในกรณีการเรียไธทั่วประเทศ เสนอผู้บังคับบัญชา
ตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาคเจ้าสังักัด เมื่อเจ้าคณะภาคเจ้าสังักัดพิจารณา
เห็นชอบแล้ว ให้เสนอไปยังคณะกรรมการควบคุมการเรียไธส่วนกลาง เพื่อ
พิจารณาโดยผ่านสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ในรายงานขออนุมัติทำการเรียไรตามความใน (๑.๑) และ (๑.๒) ให้แสดงรายการก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ จำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่จะทำการเรียไร กำหนดเวลาทำการเรียไรและข้อความที่จะโฆษณาเรียไร

(๒) เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามข้อ ๗ (๑) หรือ ข้อ ๗ (๒) แล้ว จึงให้จัดการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรต่อไป

(๓) ในกรณีได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรแล้ว ห้ามพระภิกษุสามเณรออกทำการเรียไรด้วยตนเอง และต้องปฏิบัติให้ชอบด้วยวิธีการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุมการเรียไรทุกประการ

(๔) เมื่อครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ทำการเรียไรแล้ว ให้รายงานยอดรายรับรายจ่าย เงินและทรัพย์สินในการเรียไรเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ จนถึงคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามข้อ ๗ (๑) หรือ ข้อ ๗ (๒) ที่อนุญาต ผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัด เจ้าสังฆัดหรือสำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคมแล้วแต่กรณี เมื่อได้ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินไปในการก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุนั้นเสร็จแล้ว ก็ให้รายงานตามลำดับดังกล่าวข้างต้น

ข้อ ๙ พระภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนคำสั่งมหาเถรสมาคม

(๑) ถ้ามิได้เป็นพระสังฆาธิการ

(๑.๑) เมื่อเจ้าอาวาสเจ้าสังฆัดได้ทราบความผิดนั้นแล้วให้จัดการให้พระภิกษุสามเณรรูปนั้นออกไปเสียจากวัด หากไม่ยอมออกเป็น การขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ให้ขออารักขาจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง และให้บันทึกเหตุที่ให้ออกนั้นในหนังสือสุทธิด้วย หรือ

(๑.๒) เมื่อเจ้าคณะในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้นได้ทราบความผิดนั้นแล้ว ถ้าผู้ฝ่าฝืนมีสังกัดอยู่ในจังหวัดเดียวกันให้แจ้งแก่เจ้าอาวาสผ่านเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดแต่ถ้ามีสังกัดอยู่ต่างจังหวัดให้แจ้งแก่เจ้าอาวาสผ่านเจ้าสังกัดเพื่อดำเนินการตามความใน (๑.๑)

(๒) ถ้าเป็นพระสังฆาธิการ ให้เจ้าคณะเจ้าสังกัดพิจารณาลงโทษฐานละเมิดจริยาพระสังฆาธิการตามควรแก่กรณี แต่ถ้าพระสังฆาธิการได้กระทำผิดในเขตจังหวัดที่ตนมิได้สังกัดอยู่ ให้เจ้าคณะในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้นแจ้งแก่เจ้าคณะสังกัดของผู้กระทำผิดเพื่อดำเนินการ ดังนี้

(๒.๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งแก่เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

(๒.๒) ในจังหวัดอื่น ให้แจ้งแก่เจ้าคณะจังหวัดหรือเจ้าคณะภาคแล้วแต่จะเห็นสมควร

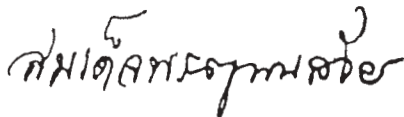
(๒.๓) ถ้าปรากฏว่าความผิดตามกรณี (๑) หรือ (๒) เป็นความผิดอาญาด้วย ย่อมจะมีโทษตามกฎหมายอีกต่างหากจากโทษที่ได้รับจากเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะเจ้าสังกัด

ข้อ ๑๐ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ มิให้ใช้บังคับแก่การเรียไร ดังต่อไปนี้

(๑) การเรียไรในทางการคณะสงฆ์ หรือ

(๒) การเรียไรที่มหาเถรสมาคมอนุมัติเฉพาะเรื่อง

สั่ง ณ วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๙

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๙
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๕๐๙/๒๕๕๙

เรื่อง การแสดงไม่เหมาะสมในวัดพระพุทธศาสนา

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ฉบับลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ ได้ลงข่าวกรณีที่มีสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชปรารภถึงเรื่องของการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม โดยได้ทอดพระเนตรงานบุญบั้งไฟพญานาคที่จังหวัดหนองคาย ผ่านสถานีโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดให้เห็นภาพหญิงสาวนุ่งน้อยห่มน้อย เดินด้วยท่าทางที่ยั่วเย้าทางเพศเป็นอย่างยิ่ง โดยมีพระราชกระแสว่า ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาโลก มีชาวต่างประเทศที่มีจิตศรัทธามารับชมในประเทศไทยมากมาย พระพุทธศาสนาในประเทศไทยมีมากกว่า ๔๐๐ ปี แล้วหล่อหลอมให้คนไทยมีความสุภาพ อ่อนโยน มีเมตตากรุณา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จึงเป็นวันที่พุทธศาสนิกชนควรน้อมรำลึกถึงพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความเคารพ การจัดการแสดงใดๆ ในวันเหล่านี้ จึงควรพิจารณาด้วยจิตสำนึกของความเป็นพุทธศาสนิกชนที่จะต้องรู้จักกาลเทศะ ตลอดจนคำนึงถึงชื่อเสียงของประเทศไทยด้วย

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมขอนมัสการว่า การจัดแสดงที่ไม่เหมาะสม หากเป็นการจัดในวัดเจ้าอาวาสวัดมีอำนาจในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการ แต่เนื่องจากการจัดแสดงดังกล่าวอยู่นอกวัด เจ้าอาวาสวัดก็ไม่สามารถดำเนินการได้ แต่ก็มีหลายวัดที่เจ้าอาวาสไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในการห้ามไม่ให้มีการแสดงหรือการแข่งขัน ตลอดถึงการจำหน่ายของมีนเมาในวัดได้ ฉะนั้น หากจะให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จึงขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปให้ความช่วยเหลือเจ้าอาวาส ในการจัดงานเพื่อเป็นงานบุญล้วนๆ และได้เคยนำเรื่องเกี่ยวกับการจัดงานในวัดเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อพิจารณาให้ทุกวัดที่จัดงานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ได้ตระหนักถึงการแสดงที่ไม่เหมาะสม เช่น การแสดงที่ส่อไปในทางลามกอนาจาร การจัดให้มีของมีนเมาในวัด การเล่นการพนันในวัด เป็นต้น โดยให้ทุกวัดปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ ข้อ ๗ อย่างเคร่งครัด ซึ่งมหาเถรสมาคมได้เห็นชอบให้มีหนังสืออนมัสการเจ้าคณะจังหวัดเพื่อกำชับวัดในเขตปกครองให้ปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคมดังกล่าวอย่างเคร่งครัดด้วยแล้ว ตามหนังสือ ที่ พศ ๐๐๐๖/๕๑๘๘ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ดังแนบถวายในที่ประชุม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดำเนินการดังนี้

๑. แจ้งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค ทราบแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดทราบ เพื่อแจ้งวัดทุกวัดในเขตปกครองให้ปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ อย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งแจ้งเจ้าคณะพระสังฆาธิการเจ้าสังกัดกำกับดูแลการจัดงานวัดให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคมต่อไป

๒. รายงานผู้ที่ได้รับมอบหมายและมอบอำนาจให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีทราบ เกี่ยวกับระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อแจ้งราชอาณาจักรในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เพื่อนำความขึ้นทูลสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงแทราบ

๓. แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อประสานกับเจ้าคณะพระสังฆาธิการในการถวายคำแนะนำในการจัดงานภายในวัดแก่วัดต่างๆ ให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคม และให้ดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

รองผู้อำนวยการ รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ที่ พศ ๐๐๐๖/๘๐๗๖

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๓๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง การแสดงที่ไม่เหมาะสมภายในวัดพระพุทธศาสนา

นมัสการ เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๙

๒. สำเนาระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด

พ.ศ. ๒๕๕๗

ตามหนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก ฉบับลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ ได้ลงข่าวกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า กระทรวงวัฒนธรรมได้รับหนังสือจากสำนักราชเลขาธิการระบุว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชปรารภถึงเรื่องการแต่งกาย โดยทอดพระเนตรงานบุญบั้งไฟพญานาคที่จังหวัดหนองคาย ผ่านสถานีโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดให้เห็นภาพหญิงสาวนุ่งน้อยห่มน้อย เดินด้วยท่าทางที่ยั่วเย้าทางเพศเป็นอย่างยิ่ง โดยมีพระราชกระแสว่า ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาโลก มีชาวต่างประเทศที่มีจิตศรัทธามาวงเวียนในประเทศไทยมากมาย พุทธศาสนาในประเทศไทยมีมากกว่า ๔๐๐ ปีแล้ว หล่อหลอมให้คนไทยมีความสุภาพอ่อนโยน มีเมตตากรุณา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาก็เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนควรน้อมรำลึกถึงพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความเคารพ การจัดการแสดงใดๆ ในวันเหล่านี้

จึงควรพิจารณาด้วยจิตสำนึกของความเป็นพุทธศาสนิกชน รู้กาลเทศะ
ตลอดจนคำนึงถึงชื่อเสียงของประเทศไทยด้วย นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะสำนักเลขาธิการมหาเถร-
สมาคม ได้เคยมีหนังสือ ที่ พศ ๐๐๐๖/๕๑๘๘ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗
นมัสการพระคุณท่านเกี่ยวกับการจัดงานวัดที่ไม่เหมาะสม อันมีการแสดงที่
เป็นการยั่วยุทางกามารมณ์ การพนัน การหารายได้โดยวิธีเสี่ยงโชคเลียนแบบ
การพนัน ตลอดถึงการจำหน่ายสุราและดื่มสุรารภายในวัด เป็นต้น เพื่อพิจารณา
กำชับวัดในเขตปกครองได้ปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการจัดงานวัด
พ.ศ. ๒๕๓๗ ข้อ ๗ อย่างเคร่งครัดไปครั้งหนึ่งแล้ว ประกอบกับในคราว
ประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๕
ได้พิจารณากรณีดังกล่าว และลงมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ดำเนินการ ดังนี้

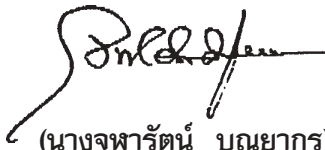
๑. แจ้งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค ทราบ
แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด ทราบ เพื่อแจ้งวัดทุกวัดในเขตปกครอง
ให้ปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗
อย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งแจ้งเจ้าคณะพระสังฆาธิการเจ้าสังกัดกำกับดูแล
การจัดงานวัดให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคมต่อไป

๒. รายงานผู้ที่ได้รับมอบหมายและมอบอำนาจให้สั่งและปฏิบัติ
ราชการแทนนายกรัฐมนตรี ทราบ เกี่ยวกับระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วย
การจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อแจ้งราชอาณาจักรในพระองค์สมเด็จพระบรม-
ราชินีนาถ เพื่อนำความขึ้นทูลสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงแท

๓. แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อประสาน
กับเจ้าคณะพระสังฆาธิการ ในการถวายเป็นการกุศลในงานภายในวัด
แก่วัดต่างๆ ให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคม

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาแจ้งเจ้าคณะพระสังฆาธิการ
และเจ้าอาวาสวัดทุกวัดในเขตปกครองให้ปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ อย่างเคร่งครัด

ขออภัยด้วยความเคารพอย่างสูง

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

รองผู้อำนวยการ รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
โทร./โทรสาร ๐ ๒๔๔๑ ๔๕๔๗

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๙
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๔๔๗/๒๕๕๙

เรื่อง นโยบายงานทอดกฐินปลอดเหล้า

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้รับมอบหมายจาก นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งสั่งการตามหนังสือของ นายแพทย์ อุดมศิลป์ ศรีแสงงาม ประธานคณะกรรมการเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙ ว่า ตามที่ นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ รองนายกรัฐมนตรีได้สนับสนุนในการรณรงค์ให้ “วัดเป็นเขตปลอดเหล้า” โดยให้จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดนำร่อง และได้มีการสำรวจสถานการณ์การดื่มเหล้าในวัดจากจำนวนตัวอย่าง ๘๐ วัด (จาก ๒,๕๕๑ วัด) ของจังหวัดนครราชสีมา เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ พบว่าในงานทอดผ้าป่ามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัดร้อยละ ๖๘.๘ และในงานทอดกฐินมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในวัดร้อยละ ๕๑.๓

ดังนั้น ในเทศกาลทอดกฐินที่จะมาถึงนี้จึงน่าจะเป็นโอกาสสำคัญ ที่ควรส่งเสริม “โครงการวัดปลอดเหล้า” ด้วยการรณรงค์ให้มีการ “ทอดกฐินปลอดเหล้า” ด้วย จึงขอให้รองนายกรัฐมนตรีได้กรุณามอบนโยบายในการ

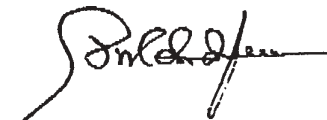
สนับสนุนการรณรงค์ดังกล่าว และมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
นำเสนอมหาเถรสมาคมโปรดพิจารณาให้วัดทุกวัดทั่วประเทศจัดงานทอดกฐิน
โดยไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลและงานต่างๆ ที่จัดขึ้นในวัด และขอให้
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด
ทุกจังหวัดประสานงานสนับสนุนให้ทุกวัดและเจ้าภาพกฐินดำเนินการ
ตามนโยบายนี้ด้วย

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคม
เพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติ

๑. เห็นชอบตามที่เสนอ

๒. ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัด
ทุกจังหวัด เพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองทราบและสนับสนุนโครงการ และ
แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัดประสานและสนับสนุนวัด
ตามที่เสนอ

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

รองผู้อำนวยการ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ที่ พศ ๐๐๐๖/๗๕๒๕

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง แจ้งมติมหาเถรสมาคม

นมัสการ เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนามติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๙ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙ มหาเถรสมาคมมีมติเห็นชอบโครงการให้วัดทุกวัดทั่วประเทศ จัดงานทอดกฐิน โดยไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเทศกาลและงานต่างๆ ที่จัดขึ้นในวัด รายละเอียดปรากฏตามสำเนามติมหาเถรสมาคมที่แนบถวาย มาพร้อมนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดทราบและกรุณาแจ้งให้วัดต่างๆ ในเขตปกครองของพระคุณท่านทราบเพื่อสนับสนุนโครงการดังกล่าวต่อไป

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(นางจุฬารัตน์ บุนนาค)

รองผู้อำนวยการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

โทร./โทรสาร ๐ ๒๕๔๑ ๔๕๔๗

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๘/๒๕๔๒
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๔๗/๒๕๔๒

เรื่อง ขอให้เจ้าคณะผู้ปกครองช่วยสอดส่องดูแลวัดในสังกัด

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๘/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๒ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ด้วยนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้เชิญอธิบดีกรมการศาสนาไปรับทราบ ด้วยวาจาเกี่ยวกับเรื่องที่คุณะรัฐมนตรีปรารภว่า พระสงฆ์ในปัจจุบันดำเนินการ บางเรื่องในลักษณะพุทธพาณิชย์รวมทั้งการบอกใบ้ห่วย และกระทำพิธี ในลักษณะไสยศาสตร์ต่างๆ มาก น่าจะเป็นการมอมเมาประชาชนจนเกินไป คณะสงฆ์น่าจะพิจารณาเรื่องนี้โดยรอบคอบ รวมทั้งหาทางป้องกันแก้ไขให้วัด และพระสงฆ์สังวรในเรื่องนี้ เพื่อเป็นการนำความถูกต้องชัดเจนในวัตรปฏิบัติ มาสู่ประชาชน ซึ่งจะเป็นทางมาแห่งความเลื่อมใสศรัทธาและให้ประชาชน ทั่วไปยึดมั่นในพระรัตนตรัยเป็นสรณะ กรมการศาสนาเห็นว่าน่าจะเวียนแจ้ง ระเบียบข้อบังคับและคำสั่ง รวมทั้งมติมหาเถรสมาคม เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ให้วัดและพระสงฆ์ได้ทราบเป็นการย้ำในหลักปฏิบัติของคุณะสงฆ์อีกครั้งหนึ่ง ก็จะเป็นการป้องปรามเรื่องนี้ได้อีกทางหนึ่ง กรมการศาสนาเสนอมหาเถรสมาคม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติว่าให้กรมการศาสนาแจ้งเจ้าคณะจังหวัด
ทุกจังหวัดทราบ เพื่อแจ้งวัดทุกวัดในสังกัดปฏิบัติตามประกาศของทางคณะสงฆ์
เรื่องห้ามพระภิกษุสามเณรแสดงตนเป็นอาจารย์บอกเลขสลากกินแบ่งรัฐบาล
หรือสลากกินรวบ และประกาศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเครื่องราง ของขลัง
และวัตถุมงคลต่างๆ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และเห็นสมควรส่งเรื่องให้ฝ่ายสังฆการ
ดำเนินการตามมติมหาเถรสมาคมต่อไป

(นายสำรย สารัตน์)

ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ที่ ศธ ๐๓๐๗/๑๐๘๒๒

กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอให้เจ้าคณะผู้ปกครองช่วยสอดส่องดูแลวัดในสังกัด

นมัสการ เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๖

สิงหาคม ๒๕๕๒

๒. ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรแสดงตน
เป็นอาจารย์บอกเลขสลากกินแบ่งรัฐบาลหรือสลากกินรวบ

ด้วยมหาเถรสมาคม ในการประชุมครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๖
สิงหาคม ๒๕๕๒ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง-
ศึกษาธิการ ได้เชิญอธิบดีกรมการศาสนาไปรับทราบเกี่ยวกับเรื่องที่คณะรัฐมนตรี
ปรารภว่า พระสงฆ์ในปัจจุบันดำเนินการบางเรื่องในลักษณะพุทธพาณิชย์
รวมทั้งการบอกใบ้ให้หวย และกระทำพิธีในลักษณะไสยศาสตร์ต่างๆ มาก
น่าจะเป็นการมอมเมาประชาชนจนเกินไป คณะสงฆ์ควรพิจารณาเรื่องนี้
โดยรอบคอบ กรมการศาสนาได้นำเสนอมหาเถรสมาคมแล้ว ที่ประชุม
พิจารณาแล้วลงมติว่า ให้กรมการศาสนาแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดทราบ
เพื่อแจ้งวัดทุกวัดในสังกัดปฏิบัติตามประกาศคณะสงฆ์ เรื่องห้ามพระภิกษุ-
สามเณรแสดงตนเป็นอาจารย์บอกเลขสลากกินแบ่งรัฐบาลหรือสลากกินรวบ
รายละเอียดปรากฏตามมติมหาเถรสมาคมที่แนบถวายมาพร้อมนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการตามมติ-
มหาเถรสมาคมต่อไป

ขอณมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(นายสุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการศาสนา

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๙๑/๒๕๕๗

เรื่อง การโฆษณาพระพุทธรูป/พระเครื่องและวัตถุมงคลในสื่อหนังสือพิมพ์
สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ในคราวประชุมเรื่อง “การโฆษณาในสื่อหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ และในสื่อวิทยุโทรทัศน์” ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๗ ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ตึกบัญชาการ ชั้น ๓ ทำเนียบรัฐบาล โดยมี นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ที่ประชุมได้ปรารภถึงการโฆษณาและการเรียกรับที่อวดอ้างสรรพคุณเกินสภาพที่น่าจะเป็นการชวนเชื่อ และใช้สื่อเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าจะเป็นประโยชน์ส่วนรวม ดังนี้

๑. การโฆษณาสรรพคุณพระบูชาและวัตถุมงคล โดยอ้างแหล่งที่มาของวัสดุที่นำมาสร้างพระบูชาและวัตถุมงคล จำนวนพระบูชาและวัตถุมงคลที่นำมาจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนหรือมอบเป็นของที่ระลึก โดยไม่รู้จำกัดตลอดถึงอ้างอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่างๆ อาจเข้าข่ายการโฆษณาชวนเชื่อซึ่งหมิ่นเหม่ต่อการอวดอุตริมนุสสรธรรม และเข้าลักษณะเบี่ยงเบนหลักพระสัทธรรม คือ ปรัชญา ปณิบัติ และปฏิเวธ ได้

๒. การใช้สื่อต่างๆ ในการเรียไร โดยไม่คำนึงถึงหลักธรรมคำสั่งสอนที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา มุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนหรือกลุ่มบุคคล มากกว่ามุ่งการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๓. การนำเอาพระพุทธรูปหรือสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา มาวางบริเวณทางเท้าหรือข้างถนนที่คนเดินผ่านไป-มา ควรที่จะมีกฎหมายหรือกฎระเบียบห้าม และกำหนดให้มีการปฏิบัติที่ชัดเจน

ในการนี้ ที่ประชุมได้สรุปเป็นมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดำเนินการ ดังนี้

๑. นำสาระการประชุมเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อทราบ

๒. ขอให้มหาเถรสมาคมมีมาตรการป้องกันและลงโทษพระสังฆาธิการ ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งมติ หรือประกาศของมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร การอวดอ้างคุณวิเศษ การทำเสน่ห์ยาแฝด โดยให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

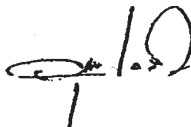
๓. หากผู้จัดทำพระบูชาหรือวัตถุมงคลเป็นคฤหัสถ์ขอให้พระสังฆาธิการ ช่วยกันสอดส่องดูแล แจ้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

๔. ขอให้มีมาตรการควบคุมการควบคุมการเผยแพร่หรือโฆษณา การจัดสร้างพระบูชาหรือวัตถุมงคลทางสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อวิทยุโทรทัศน์

๕. กำหนดให้มีการควบคุมพระภิกษุที่จัดรายการธรรมะตามสถานีวิทยุต่างๆ อย่างใกล้ชิดเพื่อให้มีการเผยแผ่พุทธธรรมอย่างถูกต้องชัดเจน

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติว่าให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รวบรวมคำสั่งมหาเถรสมาคม มติมหาเถรสมาคม และประกาศของคณะสงฆ์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองทราบและปฏิบัติอย่างเคร่งครัดต่อไป

พลตำรวจโท

(อุดม เจริญ)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ที่ พศ ๐๐๐๖/๒๕๑๑

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

๒๔ มีนาคม ๒๕๕๗

เรื่อง แจ้งมติมหาเถรสมาคม

น้สการ เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนามติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗

๒. สรุปมติมหาเถรสมาคมเกี่ยวกับการสร้างและการโฆษณา
วัตถุมงคล

ด้วย ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๐
มีนาคม ๒๕๕๗ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้เสนอต่อที่ประชุม
เกี่ยวกับเรื่อง การโฆษณาพระพุทธรูป พระเครื่องและวัตถุมงคล ในสื่อ
หนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติให้ปฏิบัติ
ตามคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียโร พ.ศ. ๒๕๓๙ อย่างเคร่งครัด

อนึ่ง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้สรุปมติมหาเถรสมาคม
เกี่ยวกับการสร้างและการโฆษณาวัตถุมงคล เพื่อแจ้งให้ทราบอีกครั้งหนึ่ง
และขอความกรุณาได้โปรดแจ้งให้วัดในเขตปกครองทราบและปฏิบัติพร้อมกัน
มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗ ที่แนบถวายมานี้

จึงน้อมส่งการมาเพื่อทราบและขอได้โปรดแจ้งมติมหาเถรสมาคมให้วัด
ในเขตปกครองทราบ และปฏิบัติอย่างเคร่งครัดต่อไป

ขออภัยด้วยความเคารพอย่างสูง

พลตำรวจโท

(อุดม เจริญ)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

โทร./โทรสาร ๐ ๒๔๔๑ ๔๕๔๓

E-mail : tsssc@emisc.moe.go.th

สรุปรวมมติมหาเถรสมาคม

เกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูป รูปเคารพ การโฆษณา และการเรียไธทางสื่อมวลชน

๑. การสร้างพระพุทธรูปและรูปเคารพอื่นๆ

๑.๑ เรื่อง การสร้างปูชนียวัตถุ รูปเคารพในวัด

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๒/๑๕๒๒ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๔ ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่อง การสร้างปูชนียวัตถุ รูปเคารพในวัด ซึ่งมีวัดต่างๆ ในประเทศไทยหลายแห่งได้สร้างปูชนียวัตถุรูปเคารพ เช่น รูปพระโพธิสัตว์ เจ้าแม่กวนอิม รูปพระมหากษัตริย์ รูปสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆัง ขึ้นไว้ที่วัดนั้น ใหญ่โตกว่า ประดิษฐานไว้ในที่สวงามกว่าพระพุทธรูปประธานในอุโบสถนั้นๆ โดยวัตถุประสงค่น่าจะเกิดจากการต้องการให้ประชาชนมาราบไหว้บูชามากๆ เพื่อจักได้ประโยชน์บำรุงวัดต่อไปภายหน้า ชาวพุทธในประเทศไทยอาจสำคัญผิดคิดไปว่าปูชนียวัตถุรูปเคารพเหล่านั้น มีความสำคัญยิ่งกว่าพระพุทธรูปปฏิมา ซึ่งเป็นหลักประธานที่เคารพสูงสุดในวัด ถ้าเป็นชาวต่างประเทศซึ่งยังไม่ซาบซึ้งถึงธรรมเนียมประเพณีไทย ไม่เข้าใจทั่วถึงหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ก็จักตดสนใจโดยไม่ถูกต้องตามที่ตนจะนึกเดาเอง

จึงสมควรที่วัดต่างๆ ทุกวัด ไม่สมควรจัดสร้างปูชนียวัตถุรูปเคารพทุกประเภทให้โตกว่าสวงามกว่า เสมอกับพระพุทธรูปประธานในวัดนั้นๆ โดยคำสั่งคณะกรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดที่วัดทุกวัดจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม และขอให้กรมการศาสนานำเสนอมหาเถรสมาคม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติว่า การสร้างปูชนียวัตถุหรือรูปเคารพภายในวัดต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับพระประธานภายในพระอุโบสถหรืออุโบสถ ถ้าจะสร้างให้ใหญ่ ต้องรายงานเจ้าคณะผู้ปกครองตามลำดับจนถึง

เจ้าคณะใหญ่ เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะดำเนินการได้ และให้กรมการศาสนา
แจ้งเจ้าคณะใหญ่ เพื่อสั่งการเจ้าคณะในเขตปกครองให้ปฏิบัติตามมติ
มหาเถรสมาคม

๑.๒ เรื่อง การสร้างพระพุทธรูป ปุชนิยวัตถุ และรูปปั้นต่างๆ

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๔/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์
๒๕๔๕ ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่อง การสร้างพระพุทธรูป ปุชนิยวัตถุ และรูปปั้น
ต่างๆ ซึ่งมีวัดบางแห่งได้สร้างพระพุทธรูป ปุชนิยวัตถุ และรูปปั้นประเภทต่างๆ
ที่ไม่เหมาะสมกับจารีตประเพณี อันเป็นสาเหตุให้พุทธศาสนิกชนทั่วไปพากษ์-
วิจารณ์กัน วัดต่างๆ จึงควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะดำเนินการจัดสร้าง
ปุชนิยวัตถุและรูปปั้นต่างๆ

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติ ดังนี้

๑. วัดที่จะสร้างพระพุทธรูปให้ปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๔/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ว่า พระพุทธรูปเป็นรัศนะ
ที่เกษมสูงสุด บุรพจารย์ที่สร้างพระพุทธรูปให้พิจารณาด้วยความรอบคอบ
ให้วัดทุกวัดปฏิบัติตามจารีตประเพณีดังกล่าวโดยเคร่งครัด

๒. วัดที่จะสร้างปุชนิยวัตถุ หรือรูปเคารพ ให้ปฏิบัติตามมติมหาเถร-
สมาคม ครั้งที่ ๒๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๔ ว่าการสร้างปุชนิยวัตถุ
หรือรูปเคารพ ภายในวัดต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับพระประธานภายใน
พระอุโบสถหรืออุโบสถ ถ้าจะสร้างให้ใหญ่ต้องรายงานเจ้าคณะใหญ่ เมื่อได้รับ
อนุมัติแล้วจึงจะดำเนินการสร้างได้

ส่วนวัดใดที่มีความประสงค์จะสร้างรูปเคารพ หรือรูปปั้นอื่นใด
ควรยึดถือและปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคมทั้งสองข้อดังกล่าวโดยอนุโลม
และให้กรมการศาสนาแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อแจ้งให้วัดทุกวัด
ในเขตปกครองทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน

๒. การโฆษณาวัตถุมงคลและการเรียไรทางสื่อมวลชน

๒.๑ เรื่อง การโฆษณาวัตถุมงคลของวัดต่างๆ

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่อง การโฆษณาวัตถุมงคลของวัดต่างๆ ซึ่งได้มีสื่อมวลชนนำภาพการโฆษณาวัตถุมงคลของวัดบางวัดให้ประชาชนดู เพื่อหารายได้ไปปฏิสังขรณ์อุโบสถหรือถาวรวัตถุอื่นๆ ออกเผยแพร่ทางโทรทัศน์ทางหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นการไม่เหมาะสม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติว่า ให้วัดทุกวัดและพระภิกษุสามเณร รมัถระวังสังวรในเรื่องวัตถุมงคลตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ ประกาศ และมติมหาเถรสมาคม (คำสั่งมหาเถรสมาคม คือ เรื่อง การควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๓๙)

หมายเหตุ มีมติอีกหลายครั้งเกี่ยวกับการโฆษณาวัตถุมงคลและการเรียไรทางสื่อต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกัน โดยสรุป คือ การให้ปฏิบัติตามคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง การควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๓๙ อย่างเคร่งครัด และได้แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดเพื่อควบคุมดูแลเรื่องนี้ด้วยแล้ว

ประกาศมหาเถรสมาคม

เรื่อง ป้องกันภัยยาเสพติด

มหาเถรสมาคม ได้พิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบัน มียาเสพติดรูปแบบต่างๆ แพร่ระบาดในหมู่ประชาชนกระจายไปทั่ว เป็นอันตรายต่อเศรษฐกิจและสังคม กระทบถึงศีลธรรมและวัฒนธรรมของชาติ

รัฐบาลได้ดำเนินการ เพื่อป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ อย่างมีระบบชัดเจน มหาเถรสมาคมได้เคยมีมติ ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ให้เจ้าคณะผู้ปกครอง และเจ้าอาวาส ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการป้องกันภัยยาเสพติดให้โทษ

ครั้งที่ ๒ เห็นชอบให้วัดเป็นศูนย์สังเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนา ในการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ครั้งที่ ๓ แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงาน ศูนย์สังเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

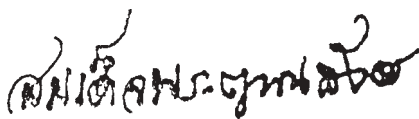
เพื่อให้การป้องกันยาเสพติดให้โทษ มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จึงให้พระสังฆาธิการ เจ้าคณะทุกระดับ และเจ้าอาวาส ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ชี้แจง แนะนำ พระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัด
๒. ชี้แจง แนะนำ ประชาชนที่อยู่ใกล้วัด และประชาชนทั่วไป

๓. ร่วมกับมหาวิทยาลัย วิทยาลัย วิทยาเขต โรงเรียน หรือ
สถาบันการศึกษาอื่นใด ที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัด หรือใกล้วัด แนะนำ หรือ
โดยวิธีการอื่นใด ที่เหมาะสม

ทั้งนี้ มุ่งเน้นภัยแห่งยาเสพติด ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล

ประกาศ ณ วันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔

สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ประกาศ

ห้ามมิให้บุคคลใดไปจดเลขสลากกินแบ่ง และซื้อหรือมีสลากกินแบ่งไว้เป็นของตัว^๑ (พ.ศ. ๒๕๔๐)

หนังสือพิมพ์ลงรูปถ่ายมิให้บุคคลใดไปจดเลขสลากกินแบ่งในสถานที่
ออกสลาก และลงข้อความเตือนว่า ไม่ชอบด้วยพระวินัย สำนักงานโฆษณา-
การตัดข่าวส่งกองสือข่าวกรมธรรมการ และเสนอคณะสงฆ์มหาเถรสมาคม
พิจารณาเห็นว่า มิให้บุคคลใดไปจดเลขสลากกินแบ่งในสถานที่ชุมนุมชนก็ดี ซื้อสลาก
กินแบ่งในสถานที่ต่างๆ ก็ดี มีไว้เป็นของตัวก็ดี ผิดพระวินัยบัญญัติและอาณัติ
คณะสงฆ์ เพราะสลากกินแบ่งจัดเข้าในการพนันอย่างหนึ่ง ควรประกาศห้าม

เพราะฉะนั้น จึงประกาศห้ามมิให้บุคคลใดไปจดเลขสลากกินแบ่ง
ในสถานที่ชุมนุมชน และห้ามมิให้ซื้อสลากกินแบ่ง หรือมีสลากกินแบ่งไว้เป็น
ส่วนตัว มิให้บุคคลใดไปจดเลขสลากกินแบ่งในสถานที่ชุมนุมชนก็ดี ซื้อสลาก
กินแบ่งในสถานที่ต่างๆ ก็ดี มีไว้เป็นของตัวก็ดี ผิดพระวินัยบัญญัติและอาณัติ
คณะสงฆ์ เพราะสลากกินแบ่งจัดเข้าในการพนันอย่างหนึ่ง ควรประกาศห้าม

ประกาศไว้แต่วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๐

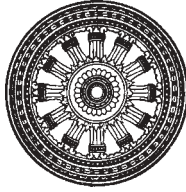
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

บัญชาการคณะสงฆ์

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๒๕ ภาค ๑๐ หน้า ๔๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๐

ประกาศคณะสงฆ์

เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรแสดงตนเป็นอาจารย์ บอกเลखสลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบ^๑ (พ.ศ. ๒๕๔๘)

ด้วยคณะสังฆมนตรีได้ประชุมปรึกษาว่า ในปัจจุบันนี้ปรากฏว่ามีพระภิกษุสามเณรบางรูปแสดงตนเป็นอาจารย์ขลัง บอกเลखสลากกินแบ่ง สลากกินรวบ หรือบอกใบ้หวยชนิดต่างๆ ให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นเหตุให้ประชาชนหลงเชื่อ และหมกมุ่นในการพนัน ไม่ประกอบอาชีพโดยชอบ ประพฤติผิดศีลธรรม กระทำผิดกฎหมายของบ้านเมือง การที่ภิกษุสามเณรประพฤติเช่นนั้นไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัยผิดวิสัยของสมณะ

เพราะฉะนั้น คณะสังฆมนตรีจึงให้ประกาศห้ามพระภิกษุสามเณรแสดงตนเป็นอาจารย์และบอกสลากกินแบ่ง หรือสลากกินรวบ หรือบอกใบ้หวยชนิดต่างๆ หากพระภิกษุรูปใดสามเณรรูปใดประพฤติฝ่าฝืนประกาศนี้ ให้เจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะลงทัณฑ์กรรมหรืออภัยทานนิกกรรม จนถึงให้สึกเป็นที่สุด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

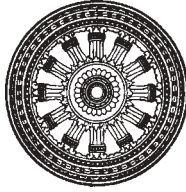
ประกาศ ณ วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๘

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๓ ภาค ๑๐ หน้า ๖๗๗ พ.ศ. ๒๕๔๘

ประกาศคณะสงฆ์

เรื่อง ห้ามการแสวงหาลาภด้วยวิธีออกบัตรคล้ายธนบัตรรัฐบาล^๑

ด้วยปรากฏว่า ได้มีการแสวงหาลาภด้วยวิธีออกบัตรคล้ายธนบัตรรัฐบาล ชนิดราคา ๑๐๐ บาท เรียกว่า ธนบัตรขวัญฤกษ์บ้าง ธนบัตรมหาลาภบ้าง คณะสังฆมนตรีพิจารณาแล้ว เห็นว่าการทำเช่นนั้น ส่อเจตนาหลอกลวงประชาชนให้หลงเชื่อในทางที่ผิด จึงให้กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ขออารักขาไปยังกระทรวงมหาดไทย กับแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบ ครั้งหนึ่งแล้ว และกระทรวงการคลังก็ขอให้กำชับวัดทั้งหลายให้งดเว้นการกระทำได้แล้วแล้วนั้นโดยทั่วกัน

คณะสังฆมนตรีจึงพิจารณาอีกครั้งหนึ่งคงเห็นว่า การแสวงหาลาภด้วยวิธีเช่นนั้นส่อเจตนาหลอกลวงประชาชนให้หลงเชื่อในทางที่ผิด ไม่ชอบด้วยพระวินัยพุทธานุญาตมีโทษทั้งปณัตติวัชชะและโลกวัชชะ เป็นมิจฉาชีพ เป็นการนำความเสื่อมเสียแก่วัดและคณะสงฆ์ตลอดถึงพระพุทธศาสนา ไม่ชอบด้วยนโยบายของกระทรวงการคลัง อันผู้มีศรัทธาเป็นทีรักไม่พึงทำเช่นนั้น จึงมีมติให้ห้ามพระภิกษุสามเณรและวัดทั้งหลายมิให้แสวงหาลาภด้วยวิธีออกบัตรคล้ายธนบัตรรัฐบาลทุกชนิดหรือบัตรอื่นในทำนองเดียวกัน

อาศัยมติคณะสังฆมนตรีนี้ จึงประกาศห้ามพระภิกษุสามเณรและวัดทั้งหลาย มิให้แสวงหาลาภด้วยวิธีออกบัตรคล้ายธนบัตรรัฐบาลทุกชนิดหรือบัตรอื่นในทำนองเดียวกัน

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๓ ภาค ๑๒ หน้า ๘๖๔

ถ้าพระภิกษุสามเณรฝ่าฝืนละเมิดประกาศนี้ ให้เจ้าอาวาส เจ้าคณะ-
อำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะตรวจการภาค แล้วแต่กรณี จัดการสึกเสีย
ถ้าคฤหัสถ์ทำในนามของวัด ให้เจ้าอาวาสวัดนั้นขออารักขา
ถ้าคฤหัสถ์ทำในนามของวัดที่ไม่มีจริง ให้กรมการศาสนา กระทรวง-
วัฒนธรรมจัดการตามกฎหมาย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๑๒/๒๕๔๙
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๒๔๗/๒๕๔๙

เรื่อง พระภิกษุแสดงตนเป็นอาจารย์บอกเลขสลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบ

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๒/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๙ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ปัจจุบัน สื่อมวลชน ได้ลงข่าวเกี่ยวกับพระภิกษุบางรูปปฏิบัติตนไม่เหมาะสมแก่สมณภาวะ เช่น การบอกใบ้ให้หวย ซึ่งเป็นการแสดงออกไปทางมอมเมาประชาชนให้หลงเชื่อ เป็นการกระทำที่ผิดสมณวิสัย และเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้อื่น เรื่องดังกล่าว รอนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อพระพุทธศาสนาในภาพรวม จึงมอบให้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเรื่องนี้เสนอมหาเถรสมาคมพิจารณา เพื่อหาทางป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว และเพื่อให้ประชาชนทั่วไปปฏิบัติตาม หลักธรรมที่ถูกต้องของพระพุทธศาสนา ยึดมั่นในพระรัตนตรัยเป็นสรณะ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า คณะสงฆ์ ได้มีประกาศในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว และมหาเถรสมาคมก็เคยมีมติเกี่ยวกับ เรื่องดังกล่าวหลายครั้ง จึงเห็นควรแจ้งประกาศ และมหาเถรสมาคม เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ให้วัดและพระสงฆ์ได้ทราบเป็นการย้ำในหลักปฏิบัติ ของคณะสงฆ์อีกครั้งหนึ่งซึ่งจะเป็นการป้องปรามเรื่องนี้ได้อีกทางหนึ่ง

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดทราบ เพื่อแจ้งวัดทุกวัดในเขตปกครองกำชับให้
พระภิกษุสามเณรในวัดและที่มาพักอาศัยในวัด ปฏิบัติตามประกาศคณะสงฆ์
เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรแสดงตนเป็นอาจารย์บอกเลขสลากกินแบ่งหรือ
สลากกินรวบ และมติมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวข้อง อย่างเคร่งครัด และให้
ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นางบุญศรี พานะจิตต์)

รองผู้อำนวยการ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

คำสั่งมหาเถรสมาคม

เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง

พ.ศ. ๒๕๓๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ทรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถร-สมาคม เรื่อง ห้ามพระสงฆ์เกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๗

ข้อ ๔ ห้ามพระภิกษุสามเณรเข้าไปในที่ชุมนุม หรือในบริเวณ สภาเทศบาล หรือสภาการเมืองอื่นใด หรือในที่ชุมนุมทางการเมือง ไม่ว่า กรณีใดๆ

ข้อ ๕ ห้ามพระภิกษุสามเณรทำการใดๆ อันเป็นการสนับสนุน ช่วยเหลือโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่การหาเสียง เพื่อการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร หรือสภาเทศบาล หรือสภาการเมืองอื่นใดแก่บุคคลหรือ คณะบุคคลใดๆ

ข้อ ๖ ห้ามพระภิกษุสามเณรร่วมชุมนุมในการเรียกร้องสิทธิของบุคคลหรือคณะบุคคลใดๆ

ข้อ ๗ ห้ามพระภิกษุสามเณรร่วมอภิปราย หรือบรรยายเรื่องเกี่ยวกับการเมืองซึ่งจัดตั้งขึ้นทั้งในวัดและนอกวัด

ข้อ ๘ ให้พระสังฆาธิการตั้งแต่ชั้นเจ้าอาวาสขึ้นไป ผู้มีอำนาจหน้าที่ในทางปกครอง ชี้แจงแนะนำผู้อยู่ในปกครองของตนให้ทราบคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ และกวดขันอย่าให้มีการฝ่าฝืนละเมิด

ข้อ ๙ พระภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนละเมิดคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้พระสังฆาธิการผู้ปกครองใกล้ชิดดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน

ถ้าความผิดเกิดขึ้นนอกเขตสังกัด ให้เจ้าคณะเจ้าของเขตที่ความผิดเกิดขึ้นว่ากล่าวตักเตือนแล้วแจ้งให้พระสังฆาธิการผู้ปกครองใกล้ชิดดำเนินการ

ข้อ ๑๐ ให้พระสังฆาธิการผู้มีอำนาจหน้าที่ในทางปกครองทุกชั้น ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้โดยเคร่งครัด

สั่ง ณ วันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ : เหตุผลในการใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมฉบับนี้ คือ โดยที่พระภิกษุสงฆ์ ได้นามว่า สมณะ แปลว่า ผู้สงบ ได้นามว่า บรรพชิต แปลว่า ผู้เว้นกิจกรรมอันเศร้าหมอง มีโทษ สมควรเป็นผู้สังวรระวังการกระทำของตนให้เป็นไป แต่ในทางสงบปราศจากโทษ ทั้งแก่ตนทั้งแก่หมู่คณะ ด้วยเหตุนี้ พระบรมศาสดาจึงทรงบัญญัติสิกขาบทห้าม

พระภิกษุสงฆ์มิให้ประพัตินอกทางของสมณะบรรพชิต ทรงปรับโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนละเมิด ในการที่บ้านเมืองมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเข้าเป็นสมาชิกแห่งสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็น อธิกรกิจฝ่ายบ้านเมือง เป็นหน้าที่ของฆราวาสผู้มีสิทธิตามกฎหมายโดยเฉพาะ ไม่ใช่หน้าที่ ของพระภิกษุสามเณรผู้อยู่นอกเหนือการเมือง ไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ไม่มีสิทธิ สมัครรับเลือกตั้ง แม้ผู้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว หากบวชเป็น พระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาก็ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาผู้แทนราษฎรทันที ข้อนี้แสดงว่า ความเป็นพระภิกษุสามเณรไม่ควรแก่การเมืองโดยประการทั้งปวง การที่ พระภิกษุสามเณรเข้าไปเกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนการเลือกตั้งบุคคลใดๆ เพื่อเป็นสมาชิก แห่งสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาเทศบาลเป็นต้น ย่อมเป็นการประพัตินิหิตวิสัยของสมณะ บรรพชิต นำความเสื่อมเสียมาสู่ตนเองและหมู่คณะตลอดถึงพระศาสนา เป็นที่ติเตียน ของสาธุชนทั้งในและนอกพระศาสนาเพราะสมณะบรรพชิตสมควรวางตนเป็นกลาง ทำจิตให้กว้างขวาง ด้วยเมตตาทั่วไปแก่ชนทั้งปวง ผู้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาโดย ไม่เลือกหน้า ในตำแหน่งที่มีผู้แข่งขันช่วงชิงกันมากคน พระภิกษุสามเณรเข้าช่วยให้ผู้ใดได้ ย่อมเป็นที่พอใจของผู้นั้น แต่ผู้ที่ไม่ได้ก็อีกเป็นจำนวนมากกับพวกพ้องย่อมไม่พอใจ เสื่อมคลายความเคารพนับถือ ความเป็นอยู่ของพระสงฆ์และความดำรงอยู่แห่งพระศาสนา ขึ้นอยู่กับความเคารพนับถือของประชาชน พระภิกษุสามเณรจึงควรทำตนให้เป็น ที่เคารพนับถือของประชาชนทั่วไป ไม่ควรทำตนให้เป็นพวกเป็นฝ่ายของผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งจะ ทำให้ชนทั้งหลายเห็นว่าไม่ตั้งอยู่ในธรรม เกิดความเบียดเบียนคลายความเคารพนับถือ และติเตียนต่างๆ ดังเคยมีตัวอย่างปรากฏมาแล้วมากมาย

เพื่อสงวนและเชิดชูพระภิกษุสงฆ์ให้ตั้งอยู่ในฐานะอันน่าเคารพนับถือไม่เป็นที่ ดูหมิ่นติเตียนของมหาชนและป้องกันความเสื่อมเสียของคณะสงฆ์และพระศาสนาอันมี พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ดำรงรักษาไว้เช่นเดียวกับบูรพาจารย์ได้เคยปฏิบัติมา จึงออกคำสั่ง มหาเถรสมาคมไว้เพื่อให้พระภิกษุสามเณรถือปฏิบัติต่อไป

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๙
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๗๔/๒๕๕๙

เรื่อง พระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง

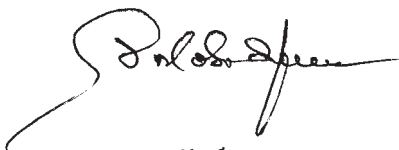
เรียน ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า พระธรรมกิตติเมธี กรรมการมหาเถรสมาคมและประธานคณะเลขาธิการคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่ สมเด็จพระสังฆราช เสนอว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ทางราชการได้จัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (สก.) สมาชิกสภาเขต (สข.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สจ.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสมาชิกวุฒิสภา (สว.) และในปี ๒๕๕๙ นี้ จะมีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ทั่วประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันเป็นกิจกรรมของฝ่ายอาณาจักรที่จะต้องจัดดำเนินการให้เป็นไปตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นเรื่องของคฤหัสถ์ ผู้มีสิทธิตามกฎหมาย เป็นผู้จัดดำเนินการ สำหรับพระภิกษุสามเณรไม่มีหน้าที่จะต้องไปใช้สิทธิเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และไม่สมควรจะแสดงตนให้เป็นคุณและโทษแก่ ผู้สมัครลงรับการเลือกตั้ง และพรรคการเมืองใดๆ ทั้งสิ้น

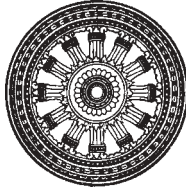
เพื่อเป็นการเชิดชูสถาบันพระพุทธศาสนา และให้คณะสงฆ์ดำรง
อยู่ในสถานะอันเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนทุกหมู่เหล่า และเพื่อเป็นการ
ป้องกันคำครหาในการที่พระภิกษุสามเณรจะแสดงตนหรือแสดงความคิดเห็น
ให้เป็นปฏิปักษ์ หรือสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงขอให้พระภิกษุสามเณร
ปฏิบัติตามคำสั่งของมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้อง
กับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบตามที่เสนอ และให้สำนักงาน-
พระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดทำสำเนาคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุ-
สามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘ แจก เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค
รองเจ้าคณะภาค เพื่อทราบ และให้แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดเพื่อแจ้ง
วัดทุกวัดในเขตปกครองให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ประกาศ

ห้ามไม่ให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดอาถรรพณ์ (พ.ศ. ๒๕๕๖)

ด้วยมีข่าวว่า มีภิกษุตั้งตนเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดให้คฤหัสถ์ทำแก่บุคคลตามประสงค์ของเขา การทำเสน่ห์ยาแฝดหรืออาถรรพณ์ จะเป็นไปได้จริงหรือไม่ก็ตาม แต่ภิกษุทำย่อมไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะการทำเช่นนั้นให้แก่ผู้ใด ผู้นั้นหาได้ประพตีสัจจหรือไม่ มุ่งแต่จะประพติจุจรีตฝ่ายเดียว แต่มีความประสงค์จะให้แลเห็นว่าประพตีสัจจ จึ่งต้องหาผู้รู้ทำเสน่ห์ยาแฝดแก่ผู้ที่ตนประสงค์จะได้หลงเชื่อว่าตนเป็นคนดี หรือแกล้งจะทำให้ผู้ใดผู้หนึ่งถึงความพินาศ ถ้าบุคคลประพตีสัจจโดยซื่อสัตย์สุจริตเป็นปกติแล้ว หาต้องการผู้รู้ทำเสน่ห์ยาแฝดให้ใครๆ หลงไม่

ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก ย่อมเห็นโทษในเรื่องนี้ไม่กล้าทำเลย ส่วนภิกษุผู้มีความปรารถนาเป็นบาป อยากได้ลาภยศสรรเสริญ ให้คนนับหน้าถือตา จึงกล้าทำเช่นนั้น เมื่อภิกษุทำเช่นนั้น คนโง่เขลา ย่อมนิยมนับถือมาก โดยเข้าใจว่าเป็นผู้มีศีล อาจทำได้ขลังยิ่งกว่าคฤหัสถ์ทำ ส่วนผู้ที่มิปัญญาทราบชัด ซึ่งความเป็นไปของภิกษุผู้ตั้งตนเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝด ไม่นับถือเลยทีเดียว

การทำเสน่ห์ยาแฝดนั้นไม่น่าเชื่อว่าเป็นได้จริง ถ้าภิกษุผู้ทำโง่เขลาเข้าใจเสียว่าอาจเป็นได้จริง ก็คงมีโทษเพราะล่วงละเมิดพระพุทธานุญาตห้าม ถ้ารู้ตัวอยู่ว่าไม่อาจเป็นได้จริงแต่อาศัยมุงโลกามิส ก็ชื่อว่าลวงให้คนหลง มีโทษมากขึ้นอีก

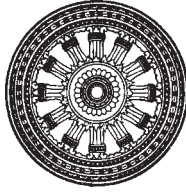
ก็พระพุทธบัญญัติห้ามเรื่องนี้มาในจุลลวักศ์ว่า น ภิกขเว ตีรจฉาน-
วิชา ปรียาปุณฺตีพพา โย ปรียาปุณฺเยย อาปตฺติ อุกฺกฏสฺส น ภิกขเว
ตีรจฉานวิชา วาเจตพพา โย วาเจยย อาปตฺติ ทุกฺกฏสฺส ดังนี้ แปลว่า
ภิกษุไม่ควรเรียนหรือบอกตีรจฉานวิชา ห้ามไม่ให้ภิกษุเรียนและบอกฯ ถ้าเรียน
หรือบอกต้องทุกกฏาบัติฯ

ทำเสน่ห์หยาแฝดอาถรรพณ์หรือเป็นหมอปลุกใช้ผีเหล่านั้น ชื่อว่า
ตีรจฉานวิชา ห้ามมิให้ภิกษุเรียนและบอกฯ ภิกษุผู้มีความปรารถนาลามก
กล้าทำเสน่ห์หยาแฝดได้ ก็เพราะเรียนรู้มาแล้ว โดยฝ่าฝืนพระพุทธบัญญัติ
ภิกษุผู้ฝ่าฝืนพระพุทธบัญญัตินี้ มีโทษเพียงเป็นทุกกฏาบัติ แต่ก็จัดเป็นมิจฉาชีพ
แท้ทีเดียว เมื่อว่าตามวิบัติ ๔ ทำดังนี้ก็ชื่อว่าอาชีวิวิบัติฯ

ให้เจ้าคณะทั้งหลาย คอยสอดส่องดูในเขตของตน ถ้ามีภิกษุหรือ
สามเณรทำการหาคนที่ห้ามไว้ จงห้ามให้เลิกเสีย ถ้ายังขืนทำอยู่ จงนำความ
กราบทูลขึ้นมาโดยลำดับแก่ผู้ใหญ่เหนือตน

ประกาศไว้ ณ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๖

(ลงพระนาม) กรม-วชิรญาณวโรรส

ประกาศ

ห้ามไม่ให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดอาถรรพณ์^๑ (พ.ศ. ๒๕๖๗)

ด้วยมีข่าวว่า มีภิกษุตั้งตนเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดให้คฤหัสถ์ทำแก่บุคคลตามประสงค์ของเขา การทำเสน่ห์ยาแฝดหรืออาถรรพณ์ จะเป็นไปได้จริงหรือไม่ก็ตาม แต่ภิกษุทำย่อมไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะการทำเช่นนั้นให้แก่ผู้ใด ผู้นั้นหาได้ประพาสสุจริตไม่ มุ่งแต่จะประพาสทุจริตฝ่ายเดียว แต่มีความประสงค์จะให้แลเห็นว่าประพาสสุจริต จึงต้องหาผู้รู้ทำเสน่ห์ยาแฝดแก่ผู้ที่ตนประสงค์ จะได้หลงเชื่อว่าตนเป็นคนดี หรือแก่งจะให้ผู้ใดผู้หนึ่งถึงความพินาศ ถ้าบุคคลประพาสโดยซื่อสัตย์สุจริตเป็นปกติแล้ว หาต้องการผู้รู้ทำเสน่ห์ยาแฝดให้ใครๆ หลงไม่

ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก ย่อมเห็นโทษในเรื่องนี้ไม่กล้าทำเลย ส่วนภิกษุผู้มีความปรารถนาเป็นบาป อยากได้ลาภยศสรรเสริญ ให้คนนับหน้าถือตา จึงกล้าทำเช่นนั้น เมื่อภิกษุทำเช่นนั้นคนโง่เขลาข่มขืนนับถือมากโดยเข้าใจว่าเป็นผู้มีศีล อาจทำได้ขลังยิ่งกว่าคฤหัสถ์ทำ ส่วนผู้ที่มิปัญญาทราบชัดซึ่งความเป็นไปของภิกษุผู้ตั้งตนเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดแล้ว ไม่นับถือเลยทีเดียว

การทำเสน่ห์ยาแฝดนั้นไม่น่าเชื่อว่าเป็นได้จริง ถ้าภิกษุผู้ทำโง่เขลาเข้าใจเสียว่าอาจเป็นได้จริง ก็คงมีโทษเพราะล่วงละเมิดพระพุทธานุญาตห้าม ถ้ารู้ตัวอยู่ว่าไม่อาจเป็นได้จริง แต่อาศัยมุนโลกามิส ก็ชื่อว่าหลงให้คนหลง มีโทษมากขึ้นอีก

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๑๒ หน้า ๒๓๙ พ.ศ. ๒๕๖๗

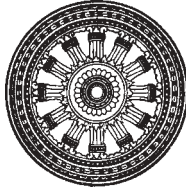
ก็พระพุทธบัญญัติห้ามเรื่องนี้มาในจุลลวักศ์ว่า น ภิกขเว ตีรจฺจน-
วิชา ปริยาปฺณิตพฺพา โย ปริยาปฺณเอยฺย อาปตฺติ ทุกกฺกฺสฺส น ภิกขเว
ตีรจฺจนวิชา วาเจตพฺพา โย วาเจยฺย อาปตฺติ ทุกกฺกฺสฺส ดังนี้ฯ แปลว่า
ภิกษุไม่ควรเรียนหรือบอกตีรจฺจนวิชา ห้ามไม่ให้ภิกษุเรียนแลบอกฯ ถ้าเรียน
หรือบอกต้องทุกกฏาบัติฯ

ทำเสน่ห์หยาแฝดอาถรรพณ์หรือเป็นหมอลูกใช้ผีเหล่านั้น ชื่อว่า
ตีรจฺจนวิชาห้ามมิให้ภิกษุเรียนและบอกฯ ภิกษุผู้มีความปรารถนาลามก
กล้าทำเสน่ห์หยาแฝดได้ ก็เพราะเรียนรูมาแล้วโดยฝ่าฝืนพระพุทธบัญญัติ
ภิกษุผู้ฝ่าฝืนพระพุทธบัญญัตินี้ มีโทษเพียงเป็นทุกกฏาบัติ แต่ก็จัดเป็นมิจฉาชีพ
แท้ทีเดียว เมื่อว่าตามวิบัติ ๔ ทำดังนี้ก็ชื่อว่าอาชีวิวิบัติฯ

ทางปกครองคณะสงฆ์เห็นว่า ภิกษุผู้ตั้งตนเป็นหมอลูกทำเสน่ห์หยาแฝด
หรืออาถรรพณ์เป็นผู้เลวทรามมาก ทำให้เสื่อมเสียเกียรติคุณของตนตลอดจน
คณะสงฆ์ เพราะฉะนั้นตั้งแต่บัดนี้ไปอย่าให้ภิกษุทำเสน่ห์หยาแฝดหรืออาถรรพณ์
ถ้าไม่ฟังยังขึ้นทำ มีผู้ฟ้องหรือมีผู้เล่า บอกเป็นหลักฐาน หรือเจ้าคณะรู้เห็นเองว่า
ภิกษุชื่อนี้ได้เป็นหมอลูกทำเสน่ห์หยาแฝดหรืออาถรรพณ์ ให้พิจารณาความจริง
จักลงโทษให้สึกภิกษุนั้นเสียฯ

ประกาศห้ามไว้ ณ วันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗

กรมหมื่นชินวรสิริวัฒน์

ประกาศคณะสงฆ์

เรื่อง ห้ามภิกษุสามเณรเรียกเงินค่าเวทมนตร์ และ ห้ามทดลองของขลัง^๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕)

ด้วยปรากฏว่า มีภิกษุบางรูป เห็นแก่อาภิส มุ่งลาภสักการะ ตั้งตนเป็นอาจารย์ปลุกเสกเลขยันต์ ที่ศิระบ้าง ที่หน้าผากบ้าง ตามเนื้อตามตัวบ้าง เพื่ออยู่คงต่อศัตรูอาวุธ สอนเวทมนตร์ เพื่อแคล้วคลาดศัตรูอาวุธ โดยเรียกเงินจากผู้มาขอเรียนบ้าง มาขอให้ปลุกเสกบ้าง เป็นการผิดสมณวิสัย จัดเข้าในอาชีวิบัติ มีโทษทางพระวินัย เสื่อมความเชื่อความเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชน

อนึ่ง เพื่อเรียกร้องความสนใจจากประชาชนภิกษุผู้ตั้งตนเป็นอาจารย์ ยังให้ทดลองของขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ของเวทมนตร์ที่สอนให้และปลุกเสกให้ ด้วยการยิง ฟันแทง ด้วยศัตรูอาวุธ ซึ่งเป็นการเสี่ยงอันตราย ไม่ใช่ข้อปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา เพราะพระพุทธศาสนาที่ดำรงอยู่และเจริญแพร่หลายมามิใช่ด้วยการกระทำเช่นนี้ ตรงข้ามกลับเป็นที่ตำหนิของสาธุชน เพราะไม่ทนต่อการพิสูจน์ ทั้งเป็นช่องทางให้พาลชนช่วยโฆษณาชวนให้คนหลงเชื่อ เพื่อทำทุจริต โดยแอบอ้างยึดเอาเป็นอาชีพนับถือ เป็นความเสื่อมเสียแก่คณะสงฆ์และพระศาสนา

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๑ ภาค ๑ หน้า ๑๕ มกราคม

ความจริงในเรื่องนี้ ทางคณะสงฆ์ก็ได้มีประกาศของสมเด็จพระสังฆราชเจ้าห้ามเป็นระเบียบอยู่แล้ว แม้เช่นนั้นก็ยังมียกขบวนรูปพยายามหลบเลี่ยงระเบียบนั้น ฝ่าฝืนประพฤติกินอยู่

เพราะฉะนั้น เพื่ออำรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัย จึงประกาศให้ภิกษุสามเณรทราบทั่วกันว่า การเรียกค่าเวทนตรีกีติ การทดลองของขลังก็ดี เป็นพฤติการณ์ที่ไม่ชอบของภิกษุสามเณร นับเป็นความผิดตามประกาศห้ามไม่ให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝด อาถรรพณ์ ของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ถ้าภิกษุสามเณรรูปใดประพฤติล่วงละเมิด เมื่อพิจารณาได้ความจริง ให้เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะในท้องที่ที่เกิดอธิกรณ์ ลงโทษให้สึกเสีย แล้วรายงานตามลำดับจนถึงคณะสังฆมนตรี

ประกาศ ณ วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

ประกาศ

ห้ามมิให้ภิกษุสามเณรเทศน์มหาชาติตลกคะนองเสียสมณสารูป^๑

(พ.ศ. ๒๕๗๖)

เรื่องการเทศน์มหาชาตินิยมกันแพร่หลายว่า เป็นเรื่องมีคติมาก
จับใจผู้อ่านผู้ฟัง แม้ในเมืองไทยครั้งโบราณก็นิยม เคยมีคฤหัสถ์สวดให้
อุบาสกอุบาสิกาฟัง ในกาลต่อมาเปลี่ยนเป็นภิกษุสามเณรเทศน์ เพราะเป็น
เหตุปลุกความเชื่อความเลื่อมใสได้มั่นคงกว่าคฤหัสถ์สวด

ภายหลังปรากฏว่า การเทศน์มหาชาติกลายเป็นเรื่องสนุกเฮฮาขบขัน
เพราะผู้เทศน์นำเรื่องไม่เป็นสาระมาแทรกแซงคลุกเคล้า ยักยักทำนองโลดโผน
ไปต่างๆ ตามใจของตน บางทีก็ยกเอามหาชาติขึ้นนำตอนต้นเพียงเล็กน้อย
ตอนปลายกลายเป็นเล่นแหล่ต่างๆ แสดงอาการตลกคะนองจนเสียสมณสารูป
ไม่ควรแกวีสัยของบรรพชิต เป็นเหตุให้วิญญูชนติเตียนตลอดจนชาวต่างประเทศ
ก็ดูหมิ่น

อาศัยเหตุนี้ มหาเถรสมาคมพิจารณาแล้วลงมติเห็นพร้อมกันให้
ประกาศว่า

๑. ห้ามเทศน์แหล่ต่างๆ นอกเรื่องมหาชาติที่สำราญหยาบโลน
ทำนองโลดโผนและทำตลกคะนองต่างๆ จนเสียสมณสารูป

๒. ภิกษุสามเณรประพฤติฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ในวัดใดในแขวงใด ให้
เจ้าอาวาสวัดนั้นเสนอเรื่องให้เจ้าคณะแขวงนั้นบังคับให้สึกเสีย แล้วรายงาน

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๒๔ หน้า ๘๗๓ พ.ศ. ๒๕๗๔

ให้เจ้าคณะเหนือตนทราบ ถ้าภิกษุสามเณรรูปนั้นเป็นเปรียญหรือมีสมณศักดิ์ ให้เจ้าคณะแขวงแจ้งการกระทำพร้อมทั้งหลักฐานให้เจ้าอาวาสซึ่งผู้เทศน์นั้นสังกัดอยู่ทราบ แล้วให้เจ้าอาวาสนั้นขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สึกเสีย

๓. ถ้าเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะสนับสนุนยินยอมให้ภิกษุสามเณรกระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ ให้เจ้าคณะผู้มีอำนาจเหนือถอดเสียจากตำแหน่ง ถ้ามีสัญญาบัตรให้นำเรื่องขอเสนอขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ถอดเสียจากสมณศักดิ์ และให้ออกเสียจากวัดนั้น

๔. ให้เจ้าอาวาสเจ้าคณะเป็นผู้ควบคุมและปฏิบัติการให้เป็นไปตามประกาศนี้ทุกประการ

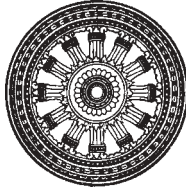
ประกาศแต่วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๖

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

บัญชาการคณะสงฆ์แทนพระองค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

ประกาศคณะสงฆ์
เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรประกอบอาชีพเป็นหมอ
หรือแพทย์รักษาโรค^๑ (พ.ศ. ๒๕๙๙)

ด้วยในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า มีพระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนา ประกอบอาชีพเป็นหมอหรือแพทย์รักษาโรคต่างๆ แก่คนทุกชนชั้นชายหญิง โดยลักษณะเป็นแพทย์แผนโบราณบ้าง แพทย์แผนปัจจุบันบ้าง เช่น ตั้งสำนักงาน ตรวจและรักษาโรคต่างๆ ปรุงยาออกจำหน่าย ฉีดยา ผ่าตัด เป็นต้น ทั้งนี้ ได้เคยมีพระภิกษุรักษาโรค และฉีดยาแก่คนไข้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือ ขาดหลักวิชาการแพทย์ เป็นเหตุให้คนไข้มีอาการสลับจนเกิดเป็นคดีอาญา มีตัวอย่างมาแล้ว

เรื่องนี้ คณะสังฆมนตรีได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำความผิดเหล่านี้ เป็นการประกอบอาชีพอย่างผิดหลัก ซึ่งบรรพชิตไม่สมควรกระทำ เพราะอาจนำความเสื่อมเสียมาสู่พระพุทธศาสนา และเป็นการกระทำที่ผิดพระวินัย ผิดวิสัยของสมณะ นอกจากนี้ยังเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายทางราชอาณาจักร เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแพทย์ และพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลป์ด้วย

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๔ ภาค ๕ หน้า ๒๖๕

เพราะฉะนั้น คณะสังฆมนตรีจึงลงมติให้ประกาศห้ามพระภิกษุ-
สามเณรประกอบอาชีพเป็นหมอหรือแพทย์รักษาโรคต่างๆ แก่คฤหัสถ์ชายหญิง
โดยลักษณะดังกล่าวแล้ว

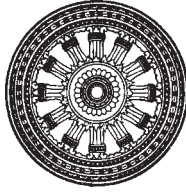
ถ้าพระภิกษุสามเณรรูปใดประพฤติฝ่าฝืนประกาศนี้ ให้เจ้าอาวาส
เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด หรือเจ้าคณะตรวจการภาค แล้วแต่กรณี
จัดการลงทัณฑ์กรรมหรือปัพพาทนียกรรม จนถึงให้สึกเป็นที่สุด โดยสมควร
แก่ความผิด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

ประกาศคณะสงฆ์
เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรพักแรมในสถานที่เป็นที่รังเกียจ
ทางพระวินัย^๑ (พ.ศ. ๒๕๐๑)

ด้วยปรากฏว่า พุทธศาสนิกชนผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาได้ตำหนิตายียนพระภิกษุสามเณรผู้พักแรมในโรงแรมซึ่งทางคณะสงฆ์ได้วางระเบียบห้ามไว้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๖ หรือในสถานที่พักตากอากาศสาธารณะของคฤหัสถ์ชายหญิง เพราะสถานที่เช่นนั้นเป็นที่พักแรมของคฤหัสถ์ชายหญิง ไม่สมควรที่พระภิกษุสามเณรจะเข้าไปพักแรมร่วมสถานที่เดียวกัน อันเป็นที่น่ารังเกียจทางพระวินัยพุทธบัญญัติ คณะสังฆมนตรีจึงมีมติให้ประกาศเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

๑. ห้ามพระภิกษุสามเณรมิให้เข้าไปพักแรมในโรงแรม ซึ่งเป็นที่พักแรมของคฤหัสถ์ชายหญิงหรือในสถานที่พักตากอากาศสาธารณะของคฤหัสถ์ชายหญิง

๒. ถ้าพระภิกษุสามเณรผู้เดินทางจำเป็นต้องพักแรมในระหว่างทางก็ให้เข้าไปขออาศัยพักแรมในวัดใกล้เคียง หรือในสถานที่ซึ่งควรแก่สมณะที่จัดไว้สำหรับพระภิกษุสามเณรโดยเอกเทศ อันไม่เป็นที่รังเกียจทางพระวินัย

๓. พระภิกษุสามเณรผู้เดินทาง ต้องปฏิบัติให้สมควรแก่ความเป็นพระภิกษุสามเณรที่ดีตามทางพระวินัยให้สนใจเอื้อเฟื้อในคัมภีร์และ

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๖ ภาค ๑ หน้า ๓๕๓ พ.ศ. ๒๕๐๑

อาคันตุกัวัตร เมื่อเข้าไปขออาศัยพักแรมในวัดใดๆ จงปฏิบัติให้ชอบด้วย กติกาของวัดนั้นๆ

๔. ถ้าปรากฏว่า พระภิกษุสามเณรเข้าไปพักแรมในโรงแรมเป็นที่พัก ของคฤหัสถ์ชายหญิงก็ดี ในสถานที่พักตากอากาศสาธารณะของคฤหัสถ์ ชายหญิงก็ดี ให้เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะท้องถิ่นซึ่งอยู่ในเขตนั้น จัดการให้ พระภิกษุสามเณรผู้ละเมิดประกาศนี้ออกไปจากสถานที่เช่นนั้น

ก. ถ้าพระภิกษุสามเณรนั้นไม่เชื่อฟัง ให้เจ้าอาวาสหรือ เจ้าคณะท้องถิ่นซึ่งอยู่ในเขตนั้น ขออารักขาทางบ้านเมืองในฐานะล่วงละเมิด ประกาศคณะสงฆ์ และจัดการให้เป็นไปโดยชอบด้วยประกาศนี้

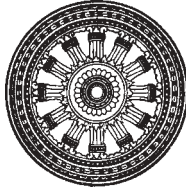
ข. ถ้าพระภิกษุสามเณรนั้นประพฤติเสียหายทางพระวินัย ให้เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะท้องถิ่นซึ่งอยู่ในเขตนั้น จัดการให้เป็นไปโดยชอบ ด้วยพระวินัยพุทธบัญญัติและอาณัติคณะสงฆ์ แล้วรายงานให้เจ้าคณะเหนือ ทราบ

๕. ให้กรรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ขอความร่วมมือกับ กระทรวงมหาดไทยแจ้งประกาศคณะสงฆ์นี้ แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และขอความร่วมมือกับผู้จัดการโรงแรม และผู้จัดการสถานที่พักตากอากาศ สาธารณะ เพื่อให้ประกาศคณะสงฆ์ได้ผลอัตรังไว้ซึ่งความเลื่อมใสของ พุทธศาสนิกชนสืบต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๑

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

ประกาศ

ห้ามมิให้ภิกษุประกอบการหาภินนอกธรรมเนียมของสมณะ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรสพระมหาสมณะ
เสด็จประทับในเถรสมาคม ทรงพระปรารภถึงภิกษุผู้ประกอบการหาภิน
นอกธรรมเนียมของสมณะว่ามีภิกษุบางรูปถูกฟ้องว่า บุกรุกที่ดินอันราษฎร
เขาหวงห้าม และไถ่สร้างไว้เดิมเพื่อจะทำการาภิกษุจะทำการาบ้าง เข้าจับจอง
ทับที่ของราษฎรจนเกิดเป็นคดีขึ้น ภิกษุบางรูปทำการค้าขายอย่างคฤหัสถ์
ติดเงินผู้ซื้อทองไม่ได้ ฟ้องขอยึดทรัพย์ในศาล และฟ้องขอเรียกเงินใช้
จากผู้พาไปซื้อ ทรงดำริเห็นว่าภิกษุมีความเลื่องชื่ด้วยคฤหัสถ์ เขาออก
กำลังกาย กำลังความคิด ได้ความเหนื่อยยาก ออกกำลังทรัพย์ เสียได้
เสี่ยงเสียประกอบการนั้นๆ จึงได้ทรัพย์เป็นผล เขายังมีแก้ไขบริจาคทรัพย์นั้น
ถวายบิณฑบาตและปัจจัยอย่างอื่น ทำนุบำรุงภิกษุให้ได้รับความสะดวกเพื่อ
จะได้ปฏิบัติสืบอายุพระพุทธศาสนา ฝ่ายภิกษุเองมาประพฤติเอาอย่างคฤหัสถ์
ทำมาหาภินด้วยตนเองแย่งชิงตัดรอนผลประโยชน์ของเขา ทำเช่นนี้หาสมควรไม่
เอาเปรียบเขาเกินไป การหาภินเช่นนี้ผิดอย่างผิดธรรมเนียมของสมณะ ดังมี
แจ้งในจุลศีลอันมาในบาลีฝ่ายพระสูตรพระอรธกถาจารย์ถือเอาความนั้น
กล่าวห้ามไว้ในพระวินัย ด้วยทรงถือเอาพระอนุมัติของพระเถระทั้งหลาย
ตรัสห้ามไว้ว่าอย่าให้ภิกษุประกอบการหาภินผิดอย่างผิดธรรมเนียมของสมณะ
เป็นการแย่งชิงกับคฤหัสถ์ เช่น แย่งที่เขาทำนา ตั้งการค้าขาย อันเป็นเหตุ

จะให้เป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ของเขาและจะเกิดทวงถามเป็นคดีขึ้นในศาล แต่ข้อนี้ไม่ได้หมายถึงการรับช่วยอุระทำความสะดวกให้แก่ผู้อื่น เช่น บริหารจัดการศพให้ และได้รับประโยชน์ในทางนั้น เป็นสมนาคุณ หรือรักษาไข้เจ็บเหมือนกัน และไม่ได้หมายถึงที่นาหรือที่ธรณีสงฆ์อย่างอื่น อันเป็นกัลปนาของวัด ที่ไวยาวัจกรจะจัดให้คนเช่าถือเป็นส่วนของวัดฯ ถ้าภิกษุใดปรารถนา จะทำการหาเงินที่ห้ามไว้ ภิกษุนั้นจงลาสิกขาถือเพศเป็นคฤหัสถ์เสีย ถ้าขึ้นทำการหาเงินที่ห้ามไว้ทั้งเป็นภิกษุ ความปรากฏขึ้น จักถูกสั่งให้ละการหาเงินนั้นเสียหรือให้สึกเสียตามรูปความ

ข้อห้ามนี้ ให้ทั่วถึงแก่สามเณรด้วย

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๖๕/๒๕๔๖

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่ปรากฏว่า สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ออกแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรจากฐานข้อมูลจากทะเบียน โดยใช้คำว่านาย นำหน้านาม-ฉายา ของพระสงฆ์ อาทิ พระเมธีธรรมาจารย์ เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร วัดมหาธาตุฯ กรุงเทพมหานคร ถูกแก้ไขเป็นนายเมธีธรรมาจารย์ ผ่องสุภาพ และกรมการปกครองได้มีหนังสือขอข้อมูลเกี่ยวกับสมณศักดิ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณรนั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือเป็นการภายในกับเจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนกลางแล้ว ได้ข้อสรุปเบื้องต้น ดังนี้

๑. การระบุสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนราษฎรของวัด ให้พิจารณาดำเนินการตามหลักฐานหนังสือสุทธิประกอบกับหลักฐานการได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ของพระภิกษุ และเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานทะเบียนราษฎร ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุประกอบด้วย โดยวงเล็บต่อท้ายสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทาน

๒. การใช้คำนำหน้านามพระภิกษุที่ไม่เคยได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ ในทะเบียนราษฎรของวัด ให้ใช้คำว่า “พระ” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้ คำว่า “พระ” แล้วตามด้วยชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุ

๓. การใช้คำนำหน้านามของสามเณรในทะเบียนราษฎรของวัด ให้ใช้คำว่า “สามเณร” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “สามเณร” แล้ว ตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของสามเณร

สำนักทะเบียนกลางจะได้ดำเนินการตรวจสอบทะเบียนราษฎร ของวัดในพื้นที่ หากพบว่ามีข้อบกพร่อง หรือมีการลงรายการที่ไม่สอดคล้อง ตามข้อสรุปนี้ จะได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ทั้งนี้ ในการดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไขรายการจะปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง มิให้พระภิกษุ สามเณร ได้รับความเดือดร้อน

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นควรนำเสนอ มหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณาและขอดำเนินการทันที โดยไม่ต้องรอรับรอง รายงานการประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้ความเห็นชอบ และให้ดำเนินการได้ ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นายสุทธิวงษ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

เลขที่ ๙๔/๒๕๕๗

เรื่อง การสวดพระอภิธรรมศพตามวัดต่างๆ

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๗/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า นายสนธิ ศรีสำแดง ที่ปรึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แจ้งว่า เนื่องจากได้ติดต่อสนทนากับประชาชนในที่ต่างๆ ทั้งในสถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ และหน่วยงานเอกชน ประชาชนได้วิพากษ์วิจารณ์เรื่องเกี่ยวกับการจัดงานศพในวัดต่างๆ ว่า ผู้ไปร่วมพิธีสวดศพเสียเวลานั่งอยู่ในงานครั้งหนึ่งๆ เป็นเวลานาน ๒ - ๓ ชั่วโมง น่าจะมีการอภิปรายเรื่องพิธีกรรมให้ผู้ไปร่วมงานได้ฟังบ้าง ควรให้มีการบรรยายธรรม ด้วยภาษาชาวบ้าน สวดประมาณ ๒๐ - ๓๐ นาที วัดใดมีหลายศาลาก็ให้มีการบรรยาย ณ จุดใดจุดหนึ่งใช้กระจายเสียงตามสายให้ได้รับฟังพร้อมกันทุกศาลา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบและให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัดเพื่อแจ้งให้วัดทุกวัดในเขตปกครองได้ทราบ

พลตำรวจโท

(อุดม เจริญ)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ส่วนที่ ๒

ศาสนพิธีและกิจการ

ศาสนพิธี

ศาสนพิธี คือ พิธีกรรมทางศาสนา หมายถึง แบบอย่างหรือแบบแผน หรือรูปแบบที่พึงปฏิบัติในทางศาสนา ตามปกติในทุกๆ ศาสนาย่อมมีพิธีหรือวิธีการปฏิบัติของศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา เช่น พิธีทำบุญ ถวายทาน รักษาศีล ฟังธรรม และการเวียนเทียน เนื่องในวันสำคัญต่างๆ ทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติในพิธีนั้นๆ ได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ศาสนพิธีเป็นพิธีทางศาสนาที่เกิดขึ้นภายหลังที่พระศาสนาทรงประกาศศาสนา กล่าวคือ เมื่อมีศาสนาเกิดขึ้นแล้วจึงจัดให้มีพิธีหรือแบบแผนในการปฏิบัติในภายหลัง เหตุที่พระพุทธศาสนาต้องมีศาสนพิธีเนื่องมาจากหลักการที่เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา คือ ละเว้นความชั่ว ทำความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์

จากหลักการทั้งสามพุทธบริษัทจึงต้องละเว้นจากการประพฤติชั่วทุกอย่างและกลับมาสว่างกุศล ซึ่งเรียกว่าทำบุญและการทำบุญที่เรียกว่า “บุญกิริยาวัตถุ” ๓ ประการ คือ

๑. ทาน คือการให้
๒. ศีล คือการรักษากาย วาจา ให้สงบเรียบร้อย
๓. ภาวนา คือการอบรมขัดเกลาจิตใจให้ผ่องใส

ดังนั้น บุญกิริยาวัตถุนี้เอง จึงเป็นแนวทางให้พุทธบริษัททั้ง ๔ ซึ่งประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ได้ประพฤติบุญตามหลักการดังกล่าว และเป็นที่มาให้เกิดศาสนพิธีต่างๆ ในกาลต่อมา พุทธบริษัทต่างนิยม

เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา นิยมในการทำบุญมากขึ้น ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ให้เข้าหลักบุญกิริยาวัตถุ โดยเริ่มต้นมีการรับศีล ต่อไปมีการภาวนาด้วยตนเอง ฟังพระสวด หรือฟังเทศน์ ก็สนใจคล้อยตามไปด้วย จวบลงที่การได้บริจาคทาน ในการบำเพ็ญความดีด้วยการทำบุญนี้เอง ได้ทำในกรณีต่างๆ กันตามที่ตนปรารถนา จึงเกิดมีพิธีกรรมมากมายหลายประการ เมื่อมีพิธีกรรมใดๆ เกิดขึ้นเป็นที่นิยมหรือยอมรับ จึงได้ปฏิบัติสืบต่อมาจนเป็นประเพณี และพิธีกรรมเหล่านั้น ต่อมาเรียกว่า ศาสนพิธี

ศาสนพิธีเมื่อนำมารวมจัดหมวดหมู่ได้ ๔ หมวด คือ

๑. **หมวดกุศลพิธี** คือพิธีกรรมต่างๆ อันเกี่ยวเนื่องมาจากการอบรมในการทำความดีงามเฉพาะตัวบุคคล หรือการสร้างความดีแก่ตนในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นพิธีที่ทางพุทธบริษัทพึงปฏิบัติต่อพระพุทธศาสนาอย่างหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ พิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และพิธีรักษาอุโบสถศีล ในพิธีดังกล่าวนี้เป็นพิธีที่พุทธศาสนิกชนควรทราบ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามที่กำหนดเป็นประเพณีไว้ด้วย และพิธีกรรมที่พระสงฆ์พึงประพฤติและปฏิบัติเพื่อความดีงามในพระวินัยทั้งส่วนตัวผู้ปฏิบัติและหมู่คณะ ได้แก่ พิธีเข้าพรรษา พิธีถือณิสัย พิธีทำวัตรสวดมนต์ พิธีในวันธรรมสวนะ พิธีสังฆอุโบสถ และพิธีออกพรรษา ซึ่งในแต่ละพิธีนั้นล้วนมีความสำคัญต่อพระสงฆ์ทั้งสิ้น

พิธีที่กล่าวมานี้ ทั้งคฤหัสถ์และพระสงฆ์ควรได้ทราบร่วมกัน เพื่อเป็นการสร้างเสริมศรัทธาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และจะเป็นการประสานการอบรมความดีงามทางพระพุทธศาสนาเฉพาะบุคคลทั้งฝ่ายพระสงฆ์และฝ่ายคฤหัสถ์ให้กลมกลืน เป็นการสร้างความมั่นคงต่อพระพุทธศาสนา

๒. **หมวดบุญพิธี** คือพิธีทำบุญหรือทำความดีเนื่องด้วยประเพณีในครอบครัวของพุทธศาสนิกชน ซึ่งเป็นประเพณีเกี่ยวกับชีวิตของคน ส่วนมาก

เป็นเรื่องของการฉลอง เรื่องที่ต้องการให้เกิดเป็นสิริมงคล หรือเรื่องเกี่ยวกับความตาย ดังนั้นประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิตของคนจึงนิยมทำบุญทางศาสนาตามประเพณีนิยม จึงได้เกิดมีพิธีกรรมหรือแบบแผนขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยได้ยึดถือสืบทอดมาจากโบราณ ซึ่งประกอบด้วยการทำบุญเนื่องในงานมงคลและการทำบุญเนื่องในงานอวมงคล นอกจากนี้ ยังมีพิธีการที่ทำร่วมกันในชุมชนอีกด้วย ได้แก่ การทำบุญในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

งานหลักในการประกอบพิธี คือการทำบุญร่วมกัน โดยจัดให้มีการเลี้ยงพระ ดังนั้นจึงนิยมเรียกว่า **การทำบุญเลี้ยงพระ** มีการนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ แล้วถวายภัตตาหารและการถวายทาน เป็นเสร็จพิธี

๓. **หมวดทานพิธี** คือ พิธีถวายทานต่างๆ ซึ่งมีทานพิธีสามัญที่จำเป็นและนิยมโดยทั่วไป ซึ่งมีเหตุผล ประวัติ และวิธีการถวาย ซึ่งจะต้องทราบทั้งผู้ถวายและผู้รับถวาย

๔. **หมวดปกิณกะ** คือ ข้อปฏิบัติในการประกอบศาสนพิธี เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย สำรวม และเป็นการแสดงความเคารพในพิธี เช่น วิธีการแสดงความเคารพพระ วิธีประเคน วิธีอาราธนาศีล วิธีกรวดน้ำ เป็นต้น สำหรับศาสนพิธีที่ใช้เกี่ยวกับทางราชการ หรือที่เรียกว่างานหลวง จะมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น พระราชพิธี พระราชกุศล รัฐพิธี ฯลฯ

ในแต่ละชาติ แต่ละศาสนา ต่างมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ประจำชาตินั้นๆ ที่ได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน นับแต่เกิดจนกระทั่งตาย บุคคลในชาตินั้นจึงควรได้ศึกษาวัฒนธรรมและประเพณีของชาติ

ระเบียบปฏิบัติการทำงานอุฏฐกปาตร

การทำงานอุฏฐกปาตรประจำวัน

ชาวพุทธที่เป็นคฤหัสถ์ผู้อยู่ครองเรือน มีฐานะเป็นอุบาสกบริษัท และอุบาสิกาบริษัท ซึ่งมีหน้าที่จะต้องช่วยกันบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้ดำรงอยู่และให้เจริญรุ่งเรืองสืบไปเพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมตลอดถึงชาวโลกด้วย

พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้พระธรรมแล้ว ทรงเทศนาสั่งสอนพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา พระสงฆ์พุทธสาวกเป็นผู้รับมรดก ทรงจำพระศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไว้ พระพุทธศาสนาจึงยังดำรงอยู่ได้ตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

พระสงฆ์พุทธสาวกทั้งหลาย ย่อมดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยปัจจัยที่ทายกอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายจัดถวาย ตราบใดที่ทายกอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ยังบริจาคปัจจัยช่วยอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์อยู่ พระสงฆ์ก็ยังศึกษาเล่าเรียน ทรงจำรักษาพระพุทธศาสนาไว้ได้ตราบนั้น

หากทายกอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายเลิกบริจาคปัจจัยช่วยอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์เมื่อใด เมื่อนั้น พระสงฆ์ก็จะดำรงชีพอยู่ไม่ได้ และพระพุทธศาสนาก็จะอันตรธานเสื่อมสูญไปโดยไม่ต้องสงสัย

เพราะฉะนั้น การที่ทายกอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายช่วยกันบริจาคปัจจัยอุปถัมภ์บำรุงด้วยการทำอุฏฐกปาตรพระสงฆ์เวลาเช้าประจำวันนี้ จึงนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยกันสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่และให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไปได้ตลอดกาลนาน

ความจริง การตักบาตรประจำวันนี้เป็นวิธีการสร้างบุญวาสนาบาปมีอันจะเป็นพุพเพกตบุญญตาสำหรับตนต่อไปในอนาคตโดยตรง และเป็นผลดีที่ได้ช่วยอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาโดยอ้อม

การตักบาตรประจำวันนี้ นิยมจัดทำตามกำลังศรัทธาและตามความสามารถแห่งกำลังทรัพย์เท่าที่จะทำได้ โดยไม่เกิดความเดือดร้อนในการครองชีพ เช่น ตักบาตรวันละ ๑ รูปบ้าง ๒ รูปบ้าง ๓ รูปบ้าง เป็นต้น

การทำบุญที่มีผลานิสงส์มาก

การทำบุญในพระพุทธศาสนาที่มีผลานิสงส์มาก เช่น การทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ เป็นต้น จะต้องประกอบพร้อมด้วยองค์คุณ ๓ ประการ คือ:-

๑. ปัจจัยวัตถุสิ่งของสำหรับทำบุญบริสุทธิตี
๒. เจตนาของผู้ถวายบริสุทธิตี และ
๓. พระภิกษุสามเณรเป็นผู้บริสุทธิตี

ปัจจัยวัตถุสิ่งของสำหรับทำบุญ

ความบริสุทธิตีของปัจจัยวัตถุสิ่งของที่นำมาทำบุญนั้น มีลักษณะดังนี้:-

๑. เงินที่นำมาจ่ายใช้สอยซื้อหาวัตถุสิ่งของนั้นต้องเป็นเงินที่ได้มาด้วยการประกอบสัมมาอาชีพะ เกิดขึ้นจากหยาดเหงื่อแรงงานของตนโดยตรง

๒. สิ่งของที่นำมาทำบุญนั้นเป็นของบริสุทธิตี คือ มิได้เปียดเปียนชีวิตคนและสัตว์อื่น เช่น ข่าสัตว์มาทำบุญ เป็นต้น

๓. วัตถุสิ่งของที่นำมาทำบุญนั้นเป็นของมีคุณภาพดี และเป็นส่วนที่ดีที่สุดในบรรดาสิ่งของที่มีอยู่ เช่น ข้าวสุกที่นำมาตักบาตรนั้นก็ป็นข้าวปากหม้อ แกงก็เป็นแกงถ้วยแรกที่ตักออกจากหม้อ เป็นต้น

๔. วัตถุสิ่งของนั้นสมควรแก่สมณบริโภค ไม่เกิดโทษแก่พระภิกษุ-สามเณร และมีประมาณเพียงพอแก่ความต้องการ

เจตนาของผู้ถวายบริสุทธิ์

- เจตนา คือ ความตั้งใจของผู้ทำบุญนั้น ต้องบริสุทธิ์ในกาลทั้ง ๔ คือ:-

๑. บุพพเจตนา ความตั้งใจก่อนจะทำบุญ มีความเลื่อมใส ศรัทธา ไม่มีความตระหนี่ถี่เหนียว ไม่มีความเสียดาย

๒. มุญจนเจตนา ความตั้งใจขณะทำบุญ มีความเลื่อมใส ศรัทธา มีความปลื้มปิติยินดีในการทำบุญนั้น

๓. อปรเจตนา ความตั้งใจหลังจากทำบุญไปแล้วภายใน ๗ วัน หวนระลึกถึงการทำบุญที่ล่วงมาแล้ว มีความปิติโสมนัสในบุญกุศลนั้น ไม่มีความเสียดาย

๔. อปราปรเจตนา ความตั้งใจภายหลังจาก ๗ วัน ไปแล้ว แม้เป็นเวลานานๆ หวนระลึกนึกถึงการทำบุญครั้งใดก็ปลื้มปิติโสมนัสครั้งนั้น

ผลานิสงค์เจตนาบริสุทธิ์

บุคคลที่ทำบุญด้วยเจตนาความตั้งใจบริสุทธิ์ทั้ง ๔ กาล ดังกล่าวแล้วต่อไปในอนาคตเมื่อเกิดในภพใหม่ชาติใหม่ย่อมจะมีความสุขความเจริญรุ่งเรือง ตั้งแต่เกิดจนตลอดอายุขัยในภพและชาตินั้นๆ

โทษของเจตนาไม่บริสุทธิ์

ถ้าบุพพเจตนา ความตั้งใจก่อนจะทำบุญไม่บริสุทธิ์ เมื่อเกิดในภพใหม่ ชาติใหม่ เบื้องต้นแห่งชีวิต คือ ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ ๒๕ ปี จะมีแต่ความทุกข์ยากลำบากเดือดร้อน จะหาความสุขได้ยาก จะเริ่มมีความสุขความเจริญ ตั้งแต่อายุ ๒๖ ปี เป็นต้นไปจนตลอดอายุขัย

ถ้ามูญจนเจตนา ความตั้งใจขณะทำบุญไม่บริสุทธิ์จะทำให้เกิด ความทุกข์ยากลำบากเดือดร้อนตั้งแต่อายุ ๒๖ ปี จนถึงอายุ ๕๐ จะเริ่มมีความสุขตั้งแต่อายุ ๕๑ ปี เป็นต้นไป จนตลอดอายุขัย

ถ้าอปรเจตนา ไม่บริสุทธิ์ คือ นึกเสียตาย จะทำให้เกิดเป็นทุกข์ยากลำบากเดือดร้อนตั้งแต่อายุ ๕๑ เป็นต้นไป จนถึงอายุ ๗๕ ปี หลังจากนั้น จึงจะมีความสุขจนตลอดอายุขัย

ถ้าอปรปรเจตนา ไม่บริสุทธิ์ จะทำให้เกิดความทุกข์ยากลำบากเดือดร้อนตั้งแต่อายุ ๗๖ ปี เป็นต้นไปจนตลอดอายุขัย

อนึ่ง บุคคลที่ทำบุญให้ทานแล้ว นึกเสียตายในภายหลัง คือ อปรเจตนา และอปรปรเจตนาไม่บริสุทธิ์ เมื่อเกิดในภพใหม่ ชาติใหม่ แม้จะเป็นคนร่ำรวย เป็นเศรษฐี แต่ก็ เป็นเศรษฐีขี้เหนียว เพราะโทษที่เกิดจากการทำบุญให้ทาน แล้วนึกเสียตายในภายหลัง

พระภิกษุสามเณรเป็นผู้บริสุทธิ์

พระภิกษุสามเณรเป็นผู้บริสุทธิ์นั้น ได้แก่ พระภิกษุสามเณรผู้เป็น บุญเขตนั่นเป็นผู้บริสุทธิ์ คือ ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ โดยสิ้นเชิง หมายถึง พระอริยบุคคล หรือ

พระภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ และเป็นผู้กำลังปฏิบัติเพื่อกำจัด
โรค โทสะ โมหะ

เพราะเหตุนี้ บุคคลผู้จะทำบุญในพระพุทธศาสนา จึงนิยมพิจารณา
เลือกบุญเขตที่เหมาะสม ดังพระบาลีว่า “**วิเจยฺย ทานํ ทาทพฺพํ วิเจยฺย ทานํ
สุคตปฺปสฺสจํ**” แปลความว่า “พึงเลือกให้ทาน การเลือกให้ทาน พระตถาคตเจ้า
ทรงสรรเสริญไว้แล้ว” ดังนี้

วิธีปฏิบัติในการตักบาตรพระสงฆ์

เมื่อนำภัตตาหารออกจากบ้านไปรอคอยตักบาตรอยู่นั้น นิยมตั้งใจว่า
จะทำบุญตักบาตรแก่พระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนา โดยไม่เฉพาะเจาะจง
แก่พระภิกษุสามเณรรูปใดรูปหนึ่ง เมื่อพระภิกษุหรือสามเณรรูปใดผ่านมา
ที่นั้น ก็ตั้งใจตักบาตรแก่พระภิกษุหรือสามเณรรูปนั้น และรูปอื่นๆ ต่อไป
ตามลำดับ

การตั้งใจตักบาตรแบบนี้เป็นการเจาะจงอย่างนี้มีผลานิสงส์มากกว่า
การตั้งใจตักบาตรโดยเจาะจงแก่พระภิกษุหรือสามเณรรูปใดรูปหนึ่งโดยเฉพาะ

คำอธิษฐานก่อนตักบาตร (แบบที่ ๑)

ก่อนจะตักบาตรนั้น นิยมตั้งใจอธิษฐานก่อน โดยถือขันข้าวด้วยมือ
ทั้งสองข้าง นั่งกระหย่ง ยกขันข้าวขึ้นเสมอหน้าผากพร้อมกับกล่าวคำอธิษฐาน
ก่อนบริจาคทำบุญด้วยวัตถุสิ่งของทุกชนิด ดังนี้:-

“สุทินนัง วะตะ เม ทานัง อาสวะกัชะยวะหัง โหตุ”

ทานของเราให้ดีแล้วหนอ ขอจงเป็นเครื่องนำมาซึ่งความสิ้นไป

แห่งอาสวะกิเลสฯ

คำอธิษฐานก่อนตักบาตร (แบบที่ ๒)

เมื่อนั่งกระหย่ง ยกชันข้าวด้วยมือทั้งสอง ขึ้นเสมอหน้าผากแล้ว
ตั้งจิตกล่าวคำอธิษฐานว่า

**“ข้าขาวเหมือนดอกบัว ยกชันทุนหัว ตั้งใจจำนง ตักบาตรพระสงฆ์
ขอให้ทันพระศรีอารย์ ขอให้พบดวงแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้บรรลุ
พระนิพพาน ในอนาคตกาล เทอญ”**

เมื่ออธิษฐานจบแล้ว ลูกขึ้นยืน มือซ้ายถือชันข้าว มือขวาจับทัพพี
(ถ้าคนถนัดซ้าย ก็ถือชันข้าวด้วยมือขวา จับทัพพีด้วยมือซ้าย) ตักข้าวให้เต็ม
ทัพพี บรรจงตักให้ตรงบาตร อย่าให้เมล็ดข้าวหล่นออกมานอกบาตร

ถ้าเมล็ดข้าวติดทัพพี อย่าเอาทัพพีเคาะกับขอบบาตร กิริยาอาการ
ที่ตักข้าวใส่บาตรนั้น อย่าตักแบบกลัวว่าข้าวสุกจะหมด เพราะมีคำพังเพยอยู่ว่า
“อย่าแสดงความขี้เหนียวขณะทำบุญ”

ขณะที่ตักบาตรนั้น อย่าชวนพระสนทนา อย่าถามพระ เช่น ถามว่า
ท่านชอบฉันอาหารอย่างนี้ไหม ท่านต้องการเพิ่มอีกไหม? เป็นต้น เพราะมี
คำพังเพยอยู่ว่า **“ตักบาตร อย่าถามพระ”**

เมื่อใส่ข้าวสุกและกับข้าวเสร็จแล้ว ถ้ามีดอกไม้ธูปเทียนจะถวายด้วย
ผู้ที่ตักบาตรนั้น ถ้าเป็นชาย นิยมส่งดอกไม้ธูปเทียนถวายกับมือพระ ถ้าเป็นหญิง
นิยมรอให้พระท่านปิดฝาบาตรแล้ววางดอกไม้ธูปเทียนถวายบนฝาบาตร

เมื่อตักบาตรเสร็จแล้ว ถ้ามีโต๊ะรองอาหาร หรือมีรถยนต์จอดอยู่ด้วย
นิยมวางชันข้าวไว้ที่โต๊ะรอง หรือบนรถยนต์นั้น ยืนตรงโน้มตัวลงยกมือไหว้
พระสงฆ์

ถ้ายืนตักบาตรกลางทาง นิยมนั่งกระหย่งแล้ววางชันข้าวไว้ข้างตัว
ยกมือไหว้พระสงฆ์ พร้อมกับตั้งจิตอธิษฐานว่า

นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง สังฆเ เม สรรณัง วะรัง

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โสตถิ เม โหตุ สัพพะทาฯ

(สรณะอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระสงฆ์เป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ จงมีแก่ข้าพเจ้าในกาลทุกเมื่อ เทอญ)

แม้การตักบาตรพระรูปต่อไป ก็นิยมปฏิบัติในการตักบาตรและการแสดงความเคารพด้วยการไหว้ดังกล่าวแล้วทุกครั้งตลอดไปจนกว่าจะตักบาตรเสร็จ

การทำบุญตักบาตรวันเกิด

ชาวพุทธส่วนมาก นิยมทำบุญด้วยการตักบาตรประจำวันเกิดทุกสัปดาห์ เช่น คนเกิดวันอาทิตย์ ก็นิยมตักบาตรทุกวันอาทิตย์ เป็นต้นบ้าง นิยมทำบุญด้วยการตักบาตรเมื่อถึงวันเกิดทุกรอบปีบ้าง

การทำบุญตักบาตรประจำวันเกิดนี้ นิยมตักบาตรพระเท่าอายุ หรือเกินกว่าอายุ ๑ รูป เช่น คนอายุ ๒๕ ปี ก็นิยมตักบาตรพระ ๒๕ รูปบ้าง ๒๖ รูปบ้าง เป็นต้น

การทำบุญตักบาตรประจำวันเกิด เพื่อเป็นการสร้างสมอบรมบุญวาสนา บารมี อันจะเป็นพุพเพกตบุญญาแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการเพิ่มเติมบุญกุศลอันเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิตให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น เปรียบเสมือนการเติมน้ำมันเชื้อเพลิงให้แก่ดวงประทีป เพื่อให้ดวงประทีปไม่ดับ และให้ลูกไฟลงขึ้นมีแสงสว่างไสวสืบต่อไปได้นานฉันใด การทำบุญตักบาตรประจำวันเกิดนี้ ก็เพื่อเพิ่มเติมบุญกุศล คือ น้ำมันหล่อเลี้ยงชีวิตเพื่อให้ชีวิตของตนไม่ดับลงและให้ชีวิตเจริญรุ่งเรืองสืบต่อไปได้นาน ฉะนั้น

ส่วนวิธีการปฏิบัติในการตักบาตรทุกประการ มีนัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นแหละ

การกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล

หลังจากตักบาตรเสร็จแล้ว เมื่อกลับไปถึงบ้านนิยมกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษเป็นต้น โดยกล่าวคำกรวดน้ำแบบย่อว่าดังนี้:-

“อิหัง เม ญาติันัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาติะโย”

ขอส่วนบุญนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอให้ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า จงมีความสุข

งานอุปสมบท

การอุปสมบท หรือการบวช นับว่าเป็นธรรมเนียมประเพณีของชาวไทย ที่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างหนึ่งเพราะมีผู้ศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา มีจุดหมายที่จะให้บุตรของตนได้เป็นศาสนทายาทสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา ให้ยืนยาวต่อไป ตราบใดที่ยังมีกุลบุตรบวชในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา ก็จะดำรงอยู่เรื่อยไปตราบนั้น และอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นจุดประสงค์ของ พ่อแม่ คือต้องการจะปลูกฝังให้บุตรของตนได้เรียนรู้หลักของพระศาสนา เพื่อจะได้นำเอาหลักคำสอนในพระศาสนาไปประยุกต์กับชีวิตประจำวันในการ ที่จะอยู่ครองเรือน เติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า

กุลบุตรผู้จะบวชจะต้องมีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ เมื่ออายุครบบวช และสมัครใจจะบวชแล้ว พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะนำบุตรชายของตนไปหา เจ้าอาวาสวัดใกล้บ้าน หรือวัดที่ตนเป็นทายกทายิกาแห่งวัดนั้นอยู่ เพื่อมอบตัว ให้ท่านจัดการบวชให้ ถ้าเจ้าอาวาสได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์แล้วท่านก็จะ พิจารณาในการที่จะรับบวชให้ ถ้าท่านยังไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ ท่านก็จะนำไปหาพระอุปัชฌาย์ในเขตนั้น เพื่อพิจารณารับบวชให้ การไปมอบตัวนี้ ควรจัดดอกไม้ธูปเทียนไปถวายในการมอบตัวด้วย ผู้จะบวชที่บรรลุนิติภาวะแล้ว จะนำดอกไม้ธูปเทียนไปมอบตัวต่อเจ้าอาวาสหรือพระอุปัชฌาย์ด้วยตนเองก็ได้

พระอุปัชฌาย์จะได้สอบถามพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ที่จะขอบวช ถึงวันเดือนปีเกิด และคุณสมบัติของผู้ที่จะขอบวชตามที่กำหนดไว้ในกฎ- มหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๓๖ ข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ แล้ว ถ้าเห็นว่า มีคุณลักษณะครบถ้วนและไม่เป็นคนที่ห้ามในการที่จะให้การบรรพชา อุปสมบทให้ พระอุปัชฌาย์ท่านจะรับเข้าบวชโดยมอบใบสมัครขอบรรพชา อุปสมบทและใบรับรองให้ไปกรอกรายการแล้วถวายท่านเป็นหลักฐาน

ก่อนถึงวันบรรพชาอุปสมบทไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน หลังจากนั้นก็จะนัดหมายให้
ผู้จะบวชซึ่งเรียกว่า **นาค** หรือ **เจ้านาค** มาฝึกซ้อมการปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีบวช
และกำหนดวันที่จะทำการบรรพชาอุปสมบท

การเตรียมการ

เมื่อเสร็จจากการไปมอบตัวเป็นนาคของพระอุปัชฌาย์แล้ว พ่อแม่
ต้องเริ่มจัดแจงเตรียมหาเครื่องบวช คือ บริหารจำเป็นที่จะต้องใช้ในการบวช
ให้ครบก่อนเรียกว่าบริหาร ๘ มีปรากฏเป็นหลักฐาน ภาษาบาลีดังนี้

ติจิวรญจ ปตุโต จ

วาสี สฺวจิ จ พนฺธนํ

ปริสฺสสาวเนนฺญเจเต

ยุตฺตโยคสฺส ภิกฺขุโน ฯ

ซึ่งได้แก่ ไตรจิวร (สบง จีวร สังฆาฏิ) นับเป็น ๓ บาทร พร้อมทั้งถลกบาตร
(จะมีถุงตะเคียวด้วยก็ได้) ๑ มิตรโกน พร้อมทั้งหินลับมีด ๑ เข็ม พร้อมทั้ง
กล่องและด้าย ๑ ประคตเอวรวมอยู่กับไตรจิวร ๑ และกระบอกกรองน้ำ ๑
รวมเป็น ๘ และเครื่องใช้อย่างอื่นเป็นส่วนประกอบในการบวช เช่น เสื้อ หมอน
มุ้ง ร่ม รองเท้า ถูย่ำม กาน้ำ จาน ช้อนส้อม แปรง ยาสีฟัน สบู่ ขันน้ำ
ผงซักฟอก เครื่องใช้สำรอง เช่น ผ้าอาบน้ำ ๑ ผืน สบง ๑ ผืน ผ้าเช็ดตัว ๑ ผืน
ผ้าเช็ดหน้า ๑ ผืน (จีวร ๑ ผืน) ผ้าขาวสำหรับนาคนุ่งวันบวช ๑ ผืน

หากเจ้าภาพไม่สันทัดในการจัดหาเครื่องเหล่านี้จะบอกให้พระที่คุ้นเคย
สงเคราะห์ช่วยจัดให้ก็ได้ เพราะพระท่านใช้อยู่เป็นประจำ จะมีความชำนาญดี
เป็นพิเศษ

ส่วนเครื่องไทยธรรมที่บิดามารดาหรือผู้ที่จะบวช จะจัดถวายพระสงฆ์
ผู้มาร่วมในพิธีสังฆกรรมการบวชนั้น ควรแบ่งจัดไทยธรรมสำหรับถวาย
พระอุปัชฌาย์ ๑ ที่ ไทยธรรมสำหรับถวายพระคู่สวด ๒ ที่ และไทยธรรม
สำหรับถวายพระอันดับเท่าจำนวนที่นิมนต์ไว้

การจัดของไทยธรรมนี้ ต้องจัดตามจำนวนที่เจ้าภาพนิมนต์ เว้นไว้แต่ของพระอุปัชฌาย์กับพระคู่สวด ต้องคงไว้แบบนี้ เป็นจำนวนที่แน่นอน เฉพาะที่วามานี้เป็นสากลนิยม โดยมากนิยมนิมนต์พระในพิธีบวช ๒๕ รูป พร้อมทั้งพระอุปัชฌาย์และพระคู่สวด

การจัดของไทยธรรมถวายพระอุปัชฌาย์กับพระคู่สวด ต้องจัดใส่ถาดเหมือนกัน ของที่จะจัดใส่ควรดูให้เหมาะสมกับที่พระท่านจะใช้สอย เช่น สบู่ ธูป เทียน แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ขา ผงซักฟอก กระดาษชำระ หรือของอย่างอื่นเท่าที่เห็นสมควร ส่วนของไทยธรรมสำหรับถวายพระนั่งอันดับควรจัดใส่ภาชนะอย่างอื่น เช่น จัดของใส่จานกระเบื้อง หรือจัดใส่ถุงพลาสติก แล้วห่อให้สวยงาม เอาริบบิ้นผูกให้สวย จัดถวายรูปละ ๑ ห่อ ของถวายพระอุปัชฌาย์สำหรับขอนิสสัยกับของถวายพระคู่สวดในเวลารับศีล ๑๐ เป็นสามเณร สมัยก่อนเคยใช้กรวยดอกไม้สดหรือดอกไม้แห้งถวาย ปัจจุบันมักนิยมใช้ธูปเทียนแพพร้อมทั้งพานแก้วถวาย โดยจัดไว้ ๓ ที่

ของทุกอย่างต้องจัดตระเตรียมให้เสร็จก่อนที่จะถึงวันบวช จะได้ไม่เกิดความขลุกขลักมีความเรียบร้อยดี

การฝึกซ้อมนาค

ส่วนนามกมีกิจกรรมที่จะต้องทำเป็นพิเศษ คือ ต้องหมั่นเตรียมห้องบ่นคำขานนาคให้คล่องแคล่ว เพื่อความเรียบร้อยสะดวกและรวดเร็ว ในขณะที่จะปฏิบัติในพิธีการบวช จะต้องหมั่นไปฝึกซ้อมกับท่านพระอุปัชฌาย์หรือพระสงฆ์ที่พระอุปัชฌาย์มอบหมายให้เป็นผู้ฝึกซ้อม

ขั้นแรกทีเดียวควรฝึกวิธีการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์เสียก่อน ในพิธีการบวชนี้จะใช้วิธีการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์นี้ทุกครั้งไป ลักษณะการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์คือ การกราบให้ครบองค์ ๕ ให้หัวเข่าทั้งคู่

จรดพื้นนับเป็น ๒ ข้อศอกและฝ่ามือจรดถึงพื้น ๒ ข้างนับเป็น ๒ และ
หน้าผากจรดถึงพื้นนับเป็น ๑ รวมเป็นอวัยวะทั้ง ๕ ส่วนนี้จรดถึงนั้นเรียกว่า
การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ การกราบจะต้องกราบ ๓ ครั้งเสมอไป

ลำดับพิธีบรรพชาอุปสมบท

๑. การลาญาติผู้ใหญ่ หรือผู้ที่เคารพนับถือ เป็นพิธีที่ผู้จะบวชควรทำ
วิธีปฏิบัติก็คือให้เตรียมกระถางดอกไม้กรวยครอบ พร้อมด้วยรูปเทียนแพ
วางลงบนพาน เมื่อไปถึงผู้ที่รับลา ก็เข้าไปกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้ง
เปิดกรวยกระถางดอกไม้แล้วหยิบขึ้นประคองต่อหน้าญาติผู้จะรับลาพร้อมกับ
กล่าวคำขอขมาว่า

“กรรมใดที่ข้าพเจ้าเคยล่วงเกินต่อท่าน ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี
ด้วยใจก็ดี ทั้งต่อหน้าและลับหน้า ทั้งที่รู้และมิรู้ เพื่อความบริสุทธิ์แห่ง
เพศพรหมจรรย์ ขอท่านโปรดอโหสิกรรมนั้นแก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ.”

ญาติผู้ใหญ่จะเอื้อมมือมาแตะที่พานแล้วกล่าวว่า

“สาธุ ข้าพเจ้ายินดีอโหสิกรรมให้เธอทุกอย่าง และขอให้เธอ
จงอโหสิกรรมแก่ข้าพเจ้าด้วย ข้าพเจ้าขออนุโมทนาต่อท่านที่จะได้บวชใน
พระพุทธศาสนาทดแทนคุณบิดามารดา และจงเป็นศาสนทายาท สืบต่ออายุ
พระพุทธศาสนาด้วยดี ในเพศพรหมจรรย์เทอญ.”

จบแล้วนาคจึงเอาพานลงวางที่พื้น กราบเบญจางคประดิษฐ์อีก
๓ ครั้ง แล้วนั่งพับเพียบลงสนทนากับญาติผู้ใหญ่ตามอัธยาศัย จะถือโอกาส
เชิญท่านไปร่วมงานด้วยในตอนนี้ก็ดี เมื่อสนทนากับท่านพอสมควรแล้ว
บอกลาท่านเพื่อไปบ้านญาติอื่นอีก ท่านจะมอบพานดอกไม้เทียนแพคืนให้
จะได้นำไปกราบลาญาติผู้ใหญ่ต่อไป นาคจะต้องปฏิบัติเช่นนี้ตลอดไปจนกว่า

จะหมดญาติผู้ใหญ่ที่ควรจะล่ำลาพอเสร็จจากไปลาญาติผู้ใหญ่ในเวลากลางวัน
พอตอนเย็นหรือค่ำก็ต้องออกไปฝึกซ้อมว่าขานนาคที่วัด จนกว่าพระท่านจะบอกว่า
ใช้ได้ไม่ต้องมาซ้อมอีก

๒. การปลงศพ ถ้าในงานบวชนาคนั้นมีพิธีทำขวัญนาคด้วย การ
ปลงศพ ก็จะปลงก่อนวันบวชหนึ่งวัน คือปลงศพแล้วนุ่งขาวห่มขาวเข้าพิธี
ทำขวัญนาค หรือฟังเทศน์สอนนาคจากพระสงฆ์เพื่อจะให้นาคได้เข้าใจถึงการ
ได้อัตถภาพมาเป็นมนุษย์นั้นเป็นของยากกับทั้งจะให้นาคได้ทราบถึงคุณของ
บิดามารดาเป็นต้น ถ้าไม่มีการทำขวัญนาค ก็จะมีการปลงศพในวันบวช
โดยพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่หรือพระภิกษุที่คุ้นเคย เป็นผู้ขลิบปลายผมให้ก่อน
พอเป็นพิธี ต่อจากนั้นก็ให้ผู้ที่โกนผมเป็น ใช้มีดโกน โกนผม หนวด เครา คิ้ว
ให้หมดจด แล้วอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด นุ่งขาวห่มขาว เตรียมเข้าโบสถ์
เพื่อทำพิธีบรรพชาอุปสมบทต่อไป

๓. การน่านาคเข้าโบสถ์ ตามประเพณีนิยม มักปลงศพนาค
ทำขวัญนาคที่บ้านของเจ้านาควันรุ่งขึ้นจึงจะมีขบวนแห่ไปยังวัดแล้วแห่นาค
ไปยังโบสถ์ เวียนโบสถ์ ๓ รอบ แบบทักษิณาวรรต (เวียนขวา) พร้อมด้วย
เครื่องอัฐฐบริวารที่ใช้ในการบวชและที่ถวายพระजनครบแล้วให้นาคมาวันทาเสมา
ส่วนเครื่องอัฐฐบริวารและของถวายพระ จะมีผู้นำเข้าไปตั้งในโบสถ์ก่อน
การวันทาเสมา นาคจะมาจุดดอกไม้ธูปเทียนที่เสมาหน้าโบสถ์แล้วนั่งคุกเข่า
ประนมมือกล่าวคำวันทาเสมา แบบใดแบบหนึ่งดังนี้

แบบที่ ๑ อิมินา สกกาเรน พทุธเสมาย์ พุทฺธํ อภิปูชยามิ

อิมินา สกกาเรน พทุธเสมาย์ ธมฺมํ อภิปูชยามิ

อิมินา สกกาเรน พทุธเสมาย์ สงฺฆํ อภิปูชยามิ

แล้วกราบ ปักดอกไม้ธูปเทียน ณ ที่จัดไว้

แบบที่ ๒

อุกาส วรทามิ ภนฺเต, สพฺพํ อปรารํ ขมถ เม ภนฺเต,
มยา กตํ ปุณฺณํ สามินา อนฺุโมทิตพฺพํ, สามินา กตํ ปุณฺณํ
มยฺหํ ทาทพฺพํ สาธุ สาธุ อนฺุโมทามิ,

แล้วกราบ ปักดอกไม้ธูปเทียน ณ ที่จัดไว้

เมื่อวันทาเสมาเสร็จแล้ว นำนาคไปที่หน้าโบสถ์ เจ้าภาพประสงค
จะให้นาคไปรยทานควรมอบสตางค์เศษที่ได้ตระเตรียมใส่พานไว้ให้นาค
นาคจะได้ไปรยให้เป็นทาน เป็นการบริจาคเสียสละเสร็จแล้วจึงจูงนาคเข้าโบสถ์
โดยบิดาจับมือข้างขวา มารดาจับมือข้างซ้าย พกญาติทั้งหลายคอยจับชายผ้า
ตามส่งข้างหลัง พอถึงธรณีประตู นาคจะต้องก้าวข้ามไปอย่าเหยียบเป็นอันขาด
เมื่อพ้นประตูไปแล้ว ให้เดินตรงไปที่พระประธาน จะมีเจ้าหน้าที่นำไปไหว้
พระประธาน โดยใช้ดอกไม้ธูปเทียนอีกหนึ่งกำ นำไปจุดธูปเทียนบูชา
พระประธาน ใช้คำบูชาพระเหมือนคำวันทาเสมาข้างต้น แล้วกลับมานั่ง ณ
ที่ซึ่งจัดไว้แถวผนังด้านหน้าของโบสถ์

๔. พิธีบรรพชาอุปสมบท เมื่อถึงเวลากำหนด พระสงฆ์ที่ได้รับ
อาราธนาในพิธีบวชมีพระอุปัชฌาย์ พระคู่สวด และพระอันดับ ก็จะไปสู่อุโบสถ
นั่งตามแผนผังที่คณะสงฆ์กำหนดเพื่อทำพิธีบรรพชาอุปสมบท พิธีการเริ่มขึ้นโดย
พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือญาติผู้ใหญ่เข้ามานั่งข้างหน้านาคเพื่อจะมอบผ้าไตร
ให้นาคเข้าทำพิธีบวชต่อพระสงฆ์ต่อไป

ต่อจากนั้น จะเป็นพิธีบรรพชาอุปสมบทซึ่งเป็นพิธีสงฆ์ เจ้าภาพพื
นั่งสำรวมกายและใจปฏิบัติตามที่พระสงฆ์แนะนำจนเสร็จพิธีบรรพชาอุปสมบท
เจ้าภาพประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมแก่พระสงฆ์ทุกรูปตามที่เตรียมไว้

ต่อจากนั้น พระอุปัชฌาย์จะบอกให้พระใหม่มานั่งรับประเคนของ
บริวารบวชที่ด้านหน้า พระใหม่จะออกมานั่งพับเพียบอยู่ท้ายอาสน์สงฆ์
ทอดผ้ากราบไว้ข้างหน้า หากผู้ชายประเคนก็รับของด้วยมือ หากเป็นผู้หญิง

ก็จับผ้ากราบไว้ โยมผู้หญิงจะวางบนผ้ากราบ หากถวายทั้งผู้หญิงผู้ชาย ก็ต้องจับผ้ากราบไว้เช่นเดียวกัน เมื่อรับประเคนของหมดแล้ว กลับนั่งหันหน้า มาทางพระสงฆ์เตรียมกรวดน้ำต่อไป

๕. การกรวดน้ำ เมื่อเสร็จการรับประเคนของแล้ว พระใหม่และ พ่อแม่หรือผู้ปกครองหรือเจ้าภาพในการบวชครั้งนี้จะกรวดน้ำโดยใช้เต้ากรวดน้ำ คนละที เมื่อพระอุปัชฌาย์ซึ่งเป็นพระประธานสงฆ์ในที่นั้น เริ่มบทอนุโมทนาว่า **ยถา วาริวหา ปุรา.....ฯลฯ.....**พระใหม่และญาติที่เป็นเจ้าภาพก็จะกรวดน้ำ พร้อมกัน จนประธานสงฆ์กล่าวจบ.....**ยถา** จะขึ้นบท **สพพิติโย.....**ก็กรวดน้ำ หมดเต้าพอดี วางเต้ากรวดน้ำลง นั่งประนมมือรับพรจากพระสงฆ์จนจบ พิธีกรจะเข้ามาเก็บพานรองน้ำไปเทลงบนดินนอกโบสถ์

เสร็จแล้วพระใหม่กราบเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้ง เป็นเสร็จพิธี

ต่อจากนั้นพระสงฆ์ทั้งหมดที่เสร็จพิธีสังฆกรรมแล้วจะออกจากโบสถ์ ท่านจะกราบพระประธาน พระบวชใหม่ก็ต้องกราบพร้อมกับท่านอีก ๓ ครั้ง เป็นเสร็จพิธีการอุปสมบท

หลังจากนั้นพระพี่เลี้ยงจะนำพระใหม่ออกจากโบสถ์ต่อไป พระใหม่ ควรสะพายบาตรด้วยไหล่ขวา มือซ้ายถือพัด ส่วนของอื่นให้ผู้อื่นถือไป พระพี่เลี้ยงจะนำออกทางประตูหน้าอุโบสถ

การทำบุญทอดกฐิน

กฐิน

คำว่า “กฐิน” แปลว่า ไม้สะดึง คือเป็นไม้แบบสำหรับตัดจีวร เพราะต้องเอาไม้สะดึงมากะเพื่อตัดผ้าให้เป็นจีวร

ผ้ากฐิน คือ ผ้าจีวรที่พระสงฆ์อยู่จำพรรษาครบถ้วนไตรมาส

กฐินทาน คือ การทอดกฐินที่ทำตามกำหนดเวลาภายใน ๑ เดือน นับแต่วันออกพรรษา แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ และต้องทอดถวายแก่พระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาอย่างน้อย ๕ รูปขึ้นไป

ชื่อกฐินมี ๒ อย่างคือ **จุลกฐิน** และ **มหากฐิน**

จุลกฐิน ต้องทำให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมง เริ่มตั้งแต่เก็บฝ้ายมานั่งปั่น กรอเป็นด้าย ทอเป็นผ้าตัดเย็บและย้อมทำให้สำเร็จเป็นจีวร ทำพิธีทอดถวายพระสงฆ์ในวันนั้นวันเดียว ทอดจุลกฐินมีอันสังสรรค์มาก เพราะทุกคนต้องเหน็ดเหนื่อยจากการเตรียมงานมากแต่มีเวลาน้อยนิด ต้องพร้อมเพรียงกันทำจึงจะสำเร็จได้

มหากฐิน ไม่ได้กำหนดเวลาแน่นอน มีเวลาเตรียมตัวมากในการจัดงานทอดกฐินเพียงแต่ต้องทำในฤดูกาลทอดกฐินเท่านั้น ส่วนใหญ่จะนิยมทำแบบมหากฐิน

วัดที่จะนำไปทอดมี ๒ ประเภท คือ **วัดราษฎร์** และ **วัดหลวง**

กฐินราษฎร์ ได้แก่ผ้ากฐินที่ประชาชนทั่วไปมีจิตศรัทธาแจ้งความจำนงจับจองเป็นเจ้าของกฐิน เมื่อถึงกำหนดก็นำองค์กฐินไปทอดถวายท่ามกลางสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในวัดราษฎร์ทั่วๆ ไป

กฐินหลวง ได้แก่ผ้ากฐินที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้
กระทรวง ทบวง กรม กอง องค์การ สมาคม ตลอดจนภาคเอกชนที่ขอ
พระราชทานให้นำไปทอดถวายท่ามกลางพระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษาในพระอารามหลวง

ประเพณีการทอดกฐิน

เรื่องของประเพณี ในการทอดผ้ากฐินมีประเพณีอย่างหนึ่งคือผู้จัดการ
ทอดผ้ากฐินจะต้องทำธงผ้าเขียนเป็นรูปสัตว์ เช่น จระเข้ หรือเต่าไปด้วย
เมื่อทอดกฐินเสร็จแล้ว ก็นำไปปักไว้ที่ศาลาหน้าวัดหรือหน้าโบสถ์ หรือที่ใดที่หนึ่ง
ที่เห็นได้ง่าย เพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงให้รู้ว่า “วัดนี้ทอดกฐินแล้ว” เพราะ
พอถึงวันขึ้น ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มักจะมีผู้ศรัทธาหวังจะอนุเคราะห์
พระสงฆ์ให้ได้รับอานิสงส์กฐิน ไปสืบเสาะหาวัดที่ไม่มีใครทอดกฐินซึ่งเรียกกันว่า
“ตกกฐิน” หรือ “กฐินตกค้าง” บางทีเรียกว่า “กฐินโจร” ซึ่งหมายความว่า
กฐินที่ไม่ได้จองล่วงหน้าตามธรรมเนียม จุๆ ก็ไปทอดกันโดยมิได้บอกกล่าว
ให้ทางวัดรู้ตัว อย่างนี้ก็ได้อานิสงส์มากเหมือนกัน

บุญธรรมดาที่ไม่ธรรมดา ปกติการทำบุญกุศลอย่างอื่นๆ ทั่วไปนั้น
คนที่ไปทำบุญถวายทานจะได้บุญที่เรียกว่าอานิสงส์ฝ่ายเดียว แต่การทอดกฐิน
นอกจากผู้ทอดกฐินจะได้อานิสงส์คือบุญแล้ว ผู้รับคือพระสงฆ์ได้รับอานิสงส์ด้วย
เรียกว่าได้ทั้งผู้ให้ได้ทั้งผู้รับ มีอย่างเดียวกันเท่านั้น **การทอดกฐินจึงเป็นการทำบุญ
ธรรมดาที่ไม่ธรรมดา**

คำพูดเกี่ยวกับงานกฐิน จองกฐิน องค์กฐิน บริวารกฐิน แห่กฐิน
ฉลองกฐิน ทอดกฐิน กรานกฐิน อนุโมทนากฐิน กฐินหลวง กฐินราษฎร์
กฐินตกค้าง กฐินโจร จุลกฐิน มหากฐิน ฯลฯ

พิธีถวายผ้ากฐิน

กฐินหลวง พิธีถวายผ้าพระกฐินจะจัดทำในพระอุโบสถ ส่วนกฐินราษฎร์ กฐินปาว์ร้องหรือกฐินสามัคคีสำหรับวัดราษฎร์ มีประชาชนจำนวนมาก จะทอดที่โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ ที่ใดที่หนึ่งก็ได้ตามความเหมาะสม

การกรานกฐิน เป็นเรื่องของพระสงฆ์ที่ได้รับผ้ากฐินจะต้องปฏิบัติ ตามพระบรมพุทธานุญาต มอบผ้าให้องค์ครองกฐินด้วยอุทติหตุติกรรมวาจา และพระสงฆ์ทั้งนั้นกรานกฐิน ซึ่งต้องทำกันในอุโบสถเท่านั้น

การเตรียมงาน

๑. จัดโต๊ะหมู่บูชา
๒. จัดอาสน์สงฆ์
๓. จัดโต๊ะเล็กสำหรับวางพานแว่นฟ้าผ้าไตรครอง ตรงหน้าพระ
รูปที่ ๒
๔. จัดสถานที่ตั้งบิรารกฐิน
๕. จัดสถานที่ให้คณะท่านเจ้าภาพ และประชาชนผู้มาร่วมงาน
ตามความเหมาะสมแก่สถานที่
๖. เตรียมด้ายสายสิญจน์ไว้ให้เพียงพอ เมื่อต้องการใช้
๗. เตรียมเทียนชนวน เชิงเทียน อุปกรณ์ในการจุด และที่กรวดน้ำ
๘. เมื่อคณะเจ้าภาพทอดกฐินเดินทางมาถึง ให้จัดวางสิ่งของตาม
ที่กำหนดตามข้อ ๓ และ ๔
๙. พิธีกร กล่าวแนะนำคณะเจ้าภาพให้ที่ประชุมรู้จักแล้ว เชิญ
ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

๑๐. พิธีกรอาราธนาศีล ประธานสงฆ์ให้ศีล
๑๑. พิธีกรเชิญผ้ากฐินให้เจ้าภาพ บนผ้าไตรมีผ้าห่มพระประธานวางไว้ด้วย (เชิญเฉพาะผ้าเท่านั้นไม่ต้องใช้พาน)
๑๒. เจ้าภาพรับผ้ากฐินแล้วหยิบผ้าห่มพระประธานมอบให้ไวยาวัจกรนำไปห่มพระประธาน
๑๓. เจ้าภาพหันหน้าไปทางพระประธาน วานะโม (สามจบ) แล้วหันหน้าไปทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้ากฐินต่อไป (พิธีกรเตรียมคำถวายผ้ากฐินติดไว้ที่ไตรด้วย)
๑๔. ในกรณีที่พิธีกรจะเป็นผู้กล่าวนำถวายผ้ากฐิน ก็ต้องแนะนำเจ้าภาพตาม ข้อ ๑๓ ด้วย
๑๕. เมื่อพระสงฆ์ทั้งหมดรับ “สาธุ” แล้ว เจ้าภาพพึงประเคนผ้าไตรแก่พระภิกษุรูปที่ ๒ พร้อมทั้งเทียบปาติโมกข์
๑๖. เมื่อพระสงฆ์ท่านใดอุปโลกน์เสร็จแล้ว ก็เตรียมจัดถวายเครื่องไทยธรรมและฟั่งพระสงฆ์อนุโมทนา เป็นเสร็จพิธี

การทอดกฐิน เป็นประเพณีที่สำคัญของพุทธศาสนิกชนอย่างหนึ่ง นิยมทำกันตั้งแต่ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงกลางเดือน ๑๒ คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างต่ำ ๕ รูป แล้วให้พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ทั้งหมดเป็นเอกฉันท์ ให้เป็นผู้รับกฐินนั้น

ความเพ็ญมาและอานิสงส์ของพระภิกษุผู้รับกฐิน

การที่มีประเพณีการทอดกฐิน มีเรื่องว่า ในครั้งพุทธกาลภิกษุชาวปาโกยรัฐ (ปาวา) ผู้ถืออุตุตงค์จำนวน ๓๐ รูป เดินทางไกลไปไม่ทันวันเข้าพรรษา โดยเหลือทางอีก ๖ โยชน์จะถึงพระนครสาวัตถี จึงตกลงพักจำพรรษาที่

เมืองสาเกตตลอดไตรมาส (สามเดือน) ครั้นออกพรรษาแล้วจึงพากันเดินทาง
ไปเฝ้าสมเด็จพระบรมศาสดา ณ เขตวันมหาวิหาร พระนครสาวัตถีในระยะทาง
ที่เดินทางไปนั้นฝนกำลังตกชุกอยู่ ภิกษุเหล่านั้นมีจีวรเก่า เปื้อนโคลนและ
เปียกชุ่มด้วยน้ำฝน ได้รับความลำบากตรากตรำมาก พระพุทธเจ้าจึงทรง
ถือเป็นมูลเหตุ ทรงมีพุทธานุญาตให้ภิกษุที่จำพรรษาครบ ๓ เดือนกรานกฐินได้
และให้ได้รับอานิสงส์ ๕ ประการ คือ

๑. เทียวไปไหนไม่ต้องบอกลา
๒. ไม่ต้องถือไตรจีวรไปครบ
๓. นันคณะโกชน์และปรัมปรโกชน์ได้
๔. ทรงอดิเรกจีวรไว้ได้ตามปรารถนา
๕. จีวรอันเกิดขึ้น ณ ที่นั้นจะได้แก่พวกเธอ และได้ขยายเขต
อานิสงส์ ๕ อีก ๔ เดือน นับแต่กรานกฐินแล้ว

สถานที่กรานกฐิน

การถวายกฐินนิยมถวายในอุโบสถ โดยเฉพาะกฐินพระราชทาน
จะถวายกันในพระอุโบสถ ก่อนจะถึงกำหนดเวลา จะนำเครื่องบริวารกฐิน
ไปจัดตั้งไว้ในพระอุโบสถก่อน ส่วนผ้าพระกฐินจะยังไม่นำเข้าไป พอถึงกำหนด
เวลาพระสงฆ์แห่งวัดนั้นที่จะรับกฐิน จะลงพระอุโบสถพร้อมกันนั่งเป็นระเบียบ
บนอาสนะที่ซึ่งจัดไว้ เจ้าภาพเจ้าของกฐิน หรือผู้รับพระราชทานผ้าพระกฐิน
ไปทอดพร้อมด้วยผู้ร่วมในงานจะพากันไปยังพระอุโบสถ เมื่อถึงหน้าพระอุโบสถ
เจ้าหน้าที่จะนำผ้าพระกฐินไปรอส่งให้ประธานผู้ทอดกฐินซึ่งเป็นเจ้าภาพหรือ
ผู้รับพระราชทานผ้าพระกฐินนั้น ประธานรับผ้าพระกฐินวางบนมือถือประคอง
นำคณะเดินเข้าสู่พระอุโบสถแล้วนำผ้าพระกฐินไปวางไว้บนพานที่จัดไว้หน้า
พระสงฆ์และหน้าพระประธานในพระอุโบสถ คณะที่ตามมาเข้านั่งที่ ประธาน

จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย แล้วกราบพระพุทธรูปประธานในพระอุโบสถ
แบบเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้งแล้วลุกมายกผ้าพระกฐินในพานขึ้น ดึงผ้าห่ม
พระประธานมอบเจ้าหน้าที่รับไปห่มพระประธานทีหลัง แล้วประนมมือ
วางผ้าพระกฐินบนแขนทั้งสองหันหน้าตรงพระสงฆ์แล้วกล่าวคำถวายผ้าพระกฐิน
จบแล้ว พระสงฆ์รับสาธุการ ประธานวางผ้าพระกฐินลงบนพานเช่นเดิม
ยกพระเคนพระ แล้วกลับเข้านั่งที่ ถัดจากนี้ไปเป็นพิธีกรานกฐินของพระสงฆ์
กฐินของประชาชนหรือกฐินสามัคคี ในวัดบางวัดนิยมถวายกันที่
ศาลาการเปรียญหรือวิหารสำหรับทำบุญแล้ว เจ้าหน้าที่จึงนำผ้ากฐินที่ถวายแล้ว
ไปถวายพระสงฆ์ทำพิธีกรานกฐินในอุโบสถเฉพาะพระสงฆ์อีกทีหนึ่ง

การทำพิธีกฐินัตถการกิจของพระสงฆ์ เริ่มจากการกล่าวคำขอความเห็น
ที่เรียกกันว่า อปโลกน์และการสวดญัตติทุติยกรรม คือ การยินยอมยกให้
ต่อจากนั้นพระสงฆ์รูปที่ได้รับคามยินยอม นำผ้าไตรไปครองเสร็จแล้วขึ้นนั่ง
ยังอาสนะที่เดิม ประชาชนผู้ถวายผ้ากฐิน ทายกทายิกาและผู้ร่วมบำเพ็ญกุศล
ที่นั่นเข้าประเคนสิ่งของอันเป็นบริวารขององค์กฐินตามลำดับจนเสร็จแล้ว
พระสงฆ์ทั้งหมดจับพัด ประธานสงฆ์เริ่มสวดนำด้วยคาถาอนุโมทนา ประธาน
หรือเจ้าภาพผู้ถวายกฐินกรวดน้ำ จนจบบทยथाแล้ว คฤหัสถ์ทั้งหมดนั่งประนมมือ
รับพรพระจนจบเป็นเสร็จพิธี

ตามประเพณีนิยม ในบางถิ่น ถ้ามีการทอดกฐิน ชาวบ้านที่เคยทำบุญ
ในวัดที่จะทอดนั้น จะพากันไปร่วมอนุโมทนาด้วยเป็นจำนวนมาก เวลาทอดกฐิน
ก็จะร่วมกันถวายด้วย และบางแห่งก็นิยมจัดงานสมโภชของค์กฐิน และ
ตั้งขบวนแห่ของค์กฐินกันอย่างเอิกเกริกเป็นที่น่าอนุโมทนา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า
ในบางแห่ง ได้นำเครื่องดื่มประเภทของมีเมาเข้ามาร่วมในงานด้วย ซึ่ง
เป็นการไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะทำให้พิธีบำเพ็ญบุญถวายผ้ากฐินต้องมัวหมอง
เพราะคนบางกลุ่มโดยแท้ การทำบุญจึงน่าจะเป็นเรื่องของบุญอย่างแท้จริง
ไม่ควรทำบุญผสมบาปไปด้วยกัน

คำถวายกฐิน ๒ แบบ

แบบที่ ๑

คำบาลี อิมํ สปริวารํ กจินจิวรทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม

อิมํ สปริวารํ กจินจิวรทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม (บางแห่งเพิ่ม
คำว่า ทุตติยมฺปิ หน้า อิมํ)

อิมํ สปริวารํ กจินจิวรทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม (บางแห่งเพิ่ม
คำว่า ตุตติยมฺปิ หน้า อิมํ)

คำแปล ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าจีวรกฐิน พร้อมกับของบริวารนี้
แด่พระสงฆ์ (๓ ครั้ง)

แบบที่ ๒

คำบาลี อิมํ ภาณเต, สปริวารํ กจินทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม, สาธุ โน
ภาณเต สงฺโฆ, อิมํ สปริวารํ กจินทุสฺสํ ปฏิกคณฺหาตุ, ปฏิกคเหตฺวา
จ, อิมินา ทุสฺเสน กจินํ อตฺถรตุ, อมฺหากํ ที่ฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.

คำแปล ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้ากฐินกับทั้ง
บริวารนี้แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับผ้ากฐินกับทั้งบริวารนี้ของ
ข้าพเจ้าทั้งหลาย ครั้นรับแล้วจงกรานกฐินด้วยผ้าผืนนี้ เพื่อประโยชน์
และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนานเทอญ

คำแนะนำในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน

เพื่อให้การถวายผ้าพระกฐินพระราชทานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
อนุโลมตามการสนองพระราชกรณียกิจในการทรงบำเพ็ญพระราชกุศล
ถวายผ้าพระกฐินและประเพณีของท้องถิ่น จึงขอแนะนำวิธีปฏิบัติไว้โดยสังเขป
ดังต่อไปนี้

๑. การถวายผ้าพระกฐิน ควรถวายภายหลังวันแรม ๙ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือเมื่อพระกฐินหลวงเสด็จพระราชดำเนินวันแรกแล้ว

๒. ติดต่อกับทางวัดโดยตรง เพื่อแจ้งวัน เวลา และขอให้เจ้าอาวาสสั่งไวยาวัจกรเตรียมจัดสถานที่และสิ่งที่จำเป็น คือ

๒.๑ ที่บูชาพระรัตนตรัย มีเครื่องบูชาพร้อม

๒.๒ อาสนะสงฆ์ สำหรับพระสงฆ์ลงอนุโมทนาพระกฐิน

๒.๓ โต๊ะขนาดกว้าง สำหรับวางพานแว่นฟ้าผ้าไตรพระกฐิน และพานเทียนพระปาติโมกข์ โต๊ะนี้ให้มีขนาดสูงเสมอกับอาสนะสงฆ์และตั้งไว้ชิดอาสนะสงฆ์ ตรงหน้าพระเถระ รูปที่ ๒

๒.๔ โต๊ะวางเครื่องบริขารพระกฐินและเครื่องไทยธรรม ตั้งไว้ท้ายอาสนะสงฆ์หรือในที่ที่เหมาะสม

๒.๕ โต๊ะเก้าอี้สำหรับผู้เป็นประธาน และผู้ไปร่วมพิธีตามสมควร

๒.๖ จะจัดให้มีการบำเพ็ญกุศลอย่างอื่น เช่น สมโภช การถวายภัตตาหารพระภิกษุสามเณรเป็นต้นก็ได้ แล้วแต่ความสะดวก

๓. เมื่อถึงวันกำหนด ก่อนผู้เป็นประธานจะไปถึงหรือก่อนเริ่มพิธี ให้เจ้าหน้าที่เชิญเครื่องพระกฐินไปจัดไว้บนโต๊ะ (ข้อ ๒.๔) วางเทียนพระปาติโมกข์ไว้บนพาน (ข้อ ๒.๓) ส่วนผ้าไตรพระกฐิน และผ้าขาว ผู้กริบบ้นรวมกันพับผ้าห่มพระประธานผู้กริบบ้นวางทับบนผ้าไตรพระกฐิน ผ้าไตรพระกฐิน และผ้าห่มพระประธานนี้ จัดวางไว้บนพานกะโหล่ และให้มีเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งเครื่องแบบหรือแต่งสากลนิยม คอยส่งให้ผู้เป็นประธานที่เชิงบันได หรือประตูเข้าสถานที่ประกอบพิธี ในกรณีที่จะจัดเป็นขบวนแห่กฐินโลมตามนัยนี้ได้

๔. ประธานรับผ้าพระกฐินจากเจ้าหน้าที่ที่เชิงบันไดพระอุโบสถ อุ้มประคองเข้าสู่พระอุโบสถตรงไปวางไว้ที่พานแว่นฟ้าซึ่งตั้งอยู่หน้าอาสนะสงฆ์ ตรงรูปที่ ๒

๕. เมื่อวางผ้าพระกฐินแล้ว จดรูปเทียนเครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัย

แล้วกราบ ๓ หน

๖. เมื่อกราบพระรัตนตรัยแล้ว ไปที่พานแว่นฟ้า หยิบผ้าห่มพระประธาน ส่งให้เจ้าหน้าที่นำไปมอบแก่ไวยาวัจกร แล้วยกผ้าพระกฐินขึ้นประคองพนมมือ หันหน้าไปทางพระประธาน ว่านะโม ๓ จบ หันหน้าไปทางพระสงฆ์กล่าวคำ ถวายผ้าพระกฐิน

เมื่อกล่าวคำถวายจบแล้ว ประเคนรูปที่ ๒ พร้อมด้วยเทียนปาติโมกข์ เสร็จแล้วเข้านั่งที่ที่จัดไว้แล้ว

ในระหว่างที่ผู้ที่เป็นประธานเข้าสู่สถานที่ประกอบพิธี ผู้ที่อยู่ในพิธี ทั้งหมด ยืนแสดงความเคารพจนกว่าจะกล่าวคำถวายผ้าพระกฐินจบ จึงนั่งลง พร้อมกัน

ถ้ามีปีพาทย์หรือเครื่องดนตรีอย่างอื่น ให้บรรเลงเพลงช้า ตั้งแต่ ผู้เป็นประธานเข้าสู่สถานที่ประกอบพิธี จนถึงเวลาจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ให้หยุดบรรเลงทันที แม้จะยังไม่จบเพลงก็ตาม และควรมีเจ้าหน้าที่คอยให้ สัญญาณ เวลาเริ่มบรรเลงหรือให้หยุดบรรเลง

๗. พระสงฆ์ทำพิธีกรรม

๘. เมื่อพระสงฆ์ทำพิธีเสร็จองค์ครองกฐินออกไปครองผ้า (พิณพาทย์ บรรเลงเพลงสาธุการ ถ้ามี) ครองผ้าเสร็จกลับเข้าไปนั่งยังอาสนะสงฆ์ (พิณพาทย์หยุดบรรเลง) ผู้เป็นประธานและผู้ไปร่วมพิธีถวายเครื่องพระกฐิน แต่องค์ครอง เริ่มตั้งแต่บาตรเป็นต้นไป จนถึงเครื่องมือก่อสร้าง ถ้าจัด เครื่องไทยธรรมถวายเพิ่มเติม ควรถวายภายหลังเครื่องพระกฐินของหลวง

๙. ถ้ามีผู้บริจาคร่วมโดยเสด็จพระราชกุศล ควรประกาศให้ที่ประชุม ทราบ

๑๐. พระสงฆ์อนุโมทนา ผู้เป็นประธานในพิธีกรวดน้ำ พระสงฆ์ อนุโมทนาจบ ประธานกราบพระรัตนตรัย เป็นเสร็จพิธี (พิณพาทย์บรรเลง เพลงกราวรำ ถ้ามี)

๑๑. กรมการศาสนาเป็นผู้จัดสรร และดำเนินการขอพระราชทานให้
จึงขอให้รายงานการถวายผ้าพระกฐินพระราชทานและยอดเงินโดยเสด็จ-
พระราชกุศลไปยังกรมการศาสนาหลังจากถวายผ้าพระกฐินเสร็จแล้ว เพื่อ
รวบรวมดำเนินการกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานถวายพระราชกุศล
พร้อมกันต่อไป

คำถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน

ผ้าพระกฐินทานกับทั้งผ้าอาสนิสงสปริวารทั้งปวงนี้ ขอพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร
สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ กอปรด้วย
พระราชศรัทธา โปรดเกล้าฯ ให้ข้าพเจ้าน้อมนำถวายแด่พระภิกษุสงฆ์
ซึ่งจำพรรษากาลถ้วนไตรมาสในอาวาสวิหารนี้ ขอพระสงฆ์จงรับผ้า
พระกฐินทานนี้กระทำกฐินัตถการกิจ ตามพระบรมพุทธานุญาตนั้น เทอญ.

งานมงคลสมรส

งานมงคลสมรส เป็นประเพณีของคนไทยชาวพุทธแต่โบราณกาล นิยมจัดให้มีการทำบุญเป็นพิธีสงฆ์เข้าผนวกกับงานแต่งงานบ่าวสาวด้วย ตามสมควร เพื่อต้องการสิริมงคลแก่คู่บ่าวสาวโดยตรง และเพื่อให้เกิดสิริมงคล แก่บ้านหรือเรือนหอที่จัดให้มีงานนั้นโดยปริยาย ปกติงานมงคลสมรสของไทย ทั่วไปประกอบขึ้นที่บ้านเจ้าสาว แต่ถ้ามีบ้านหรือเรือนหอโดยเฉพาะก็นิยม ประกอบที่บ้านหรือเรือนหอ นั้น พิธีจัดงานอย่างอื่นเป็นเรื่องของประเพณี ฝ่ายโลก อาจมีแตกต่างกันบ้างตามท้องถิ่นและเหตุการณ์ จะไม่นำมากล่าว ในที่นี้ ส่วนพิธีทำบุญในงานนี้มักมีคล้ายคลึงกัน และเป็นศาสนพิธีโดยตรง จักกล่าวระเบียบพิธีสงฆ์ตามคติโบราณก่อนซึ่งจะต้องปฏิบัติดังนี้

๑. ฝ่ายเจ้าภาพ จะต้องเตรียมบริเวณพิธีให้พร้อมเหมือนอย่าง เตรียมในงานมงคลทั่วไป แต่มีพิเศษที่ต้องเตรียมเพิ่มโดยเฉพาะก็คือเรื่อง มงคลรดน้ำ ตามนิยมนิมงคลคู่สำหรับสวมบ่าวสาว ถ้าไม่มีผู้สามารถจับเองได้ มักนิยมให้พระสงฆ์ช่วยจับให้ก่อนเริ่มพิธีสงฆ์ระยะใดระยะหนึ่งกับโกแบ่งกระจะ และสำหรับเจิมคู่บ่าวสาวและสังข์สำหรับใส่น้ำมนต์คู่บ่าวสาว เครื่องมงคลเหล่านี้ รวมใส่ถาดหรือภาชนะที่สมควรไว้ใกล้กับภาชนะน้ำมนต์ หน้าที่ะบูชา หัวอาสนะสงฆ์วางสายสิญจน์ไว้ด้วย นอกจากนี้ก็มีข้อสังเกตเรื่องจำนวน พระสงฆ์ที่นิมนต์มาประกอบพิธีนิยมนิมนต์จำนวนคู่ คือ ๘ รูป หรือ ๑๐ รูป เป็นต้น ทั้งนี้เข้าใจว่า เพื่อแบ่งจำนวนให้เจ้าภาพทั้งฝ่ายเจ้าบ่าวและเจ้าสาว นิมนต์พระที่ตนนับถือคุ้นเคยมาฝ่ายละเท่าๆ กัน แล้วแต่จะตกลงกันนั่นเอง

อีกประการหนึ่ง ธรรมเนียมโบราณถือกันว่า ถ้าจะให้พระสงฆ์ ผู้ประกอบพิธีในงานมงคลสมรสนี้ สวดมหาสมยสูตร อันเป็นสูตรประกาศชื่อ เทวดาทั่วจักรวาล เพื่อให้มาชุมนุมประสาทพรเป็นมงคลใหญ่ เจ้าภาพต้อง

เตรียมอาสนะสงฆ์โดยปูลาดด้วยผ้าขาวและดาดเพดานเหนืออาสนะสงฆ์นั้นด้วยผ้าแดง เรียกกันว่า **พื้นขาวเพดานแดง** ก็เป็นอันแสดงสัญญาณให้พระสงฆ์รู้ความต้องการของตนได้โดยตรง แต่ในปัจจุบันนี้ไม่มีใครถือเคร่งในเรื่องนี้แล้ว เพราะเห็นจะเป็นการบังคับพระสงฆ์มากเกินไป ประการหนึ่งเห็นควรให้แล้วแต่ความเหมาะสมที่พระสงฆ์จะพึงประกอบพิธีในการสวดประการหนึ่ง และประการสุดท้าย ก็เพื่อไม่ต้องยุ่งยากในการตระเตรียมพิเศษกว่างานบุญอื่นๆ มากนัก ด้วยการตระเตรียมเรื่องอาสนะสงฆ์จึงเตรียมกันอย่างสามัญธรรมดาทั่วไป

๒. ฝ่ายพระสงฆ์ เมื่อรับนิมนต์ไปประกอบพิธีในงานมงคลสมรสตามประเพณีโบราณ ต้องไปฉันในตอนเช้าก่อน เตรียมบาตรไปเพื่อให้คู่บ่าวสาวตักบาตรด้วยตามธรรมเนียม ส่วนตอนบ่ายแล้วแต่กำหนดเวลาของเจ้าภาพจะนัดไปประกอบพิธีเจริญพระพุทธมนต์ทำน้มนต์ในตอนนั้น ระเบียบพิธีในตอนเช้า ก็มี

- ก. เจ้าภาพให้คู่บ่าวสาวจุดธูปเทียนหน้าโต๊ะบูชา แล้วกราบพระพร้อมกัน
- ข. อุบาสกอาราธนาศีล
- ค. หัวหน้าสงฆ์คลี่สายสิญจน์แจกกันแล้วให้ศีล
- ฆ. จบให้ศีลแล้ว ตั้ง **นโม....**และสวดถวายพรพระตามบท ซึ่งจะกล่าวข้างหน้า ระหว่างนี้ คู่บ่าวสาวตักบาตร
- ง. ฉันทัดอาหาร แล้วคู่บ่าวสาวถวายไทยธรรม
- จ. พระสงฆ์อนุโมทนา เป็นเสร็จพิธี

ส่วนพิธีเจริญพระพุทธมนต์ตอนบ่าย มีระเบียบพิธีดังนี้

- ก. เจ้าภาพให้คู่บ่าวสาวจุดธูปเทียนหน้าโต๊ะบูชา แล้วกราบพระ

พร้อมกัน

ข. อุบาสกอาราธนาศีล

ค. หัวหน้าสงฆ์คลี่สายสิญจน์แจกกันแล้วให้ศีล

ฆ. จบรับศีลแล้ว อุบาสกอาราธนาพระปริตร

ง. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์และพรมน้ำมนต์

สำหรับพิธีที่นิยมจัดและใช้กันอย่างสามัญในปัจจุบันนี้ เป็นพิธีสงฆ์เสร็จลงภายในเพลคือเป็นพิธีสวดมนต์ก่อนแล้วตักบาตรและเลี้ยงพระ จะทำในตอนเช้าหรือเพลก็ได้ นิยมทำกันย่อยๆ เพียงเท่านั้น

เนื่องจากไม่ต้องการให้พระสงฆ์ลำบากด้วยการมาประกอบพิธี ๒ ตอน ดังกล่าวแล้วประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งประเพณีแต่งงานหรือที่เรียกว่า สมรส นี้ วัฒนาการมาเป็นงานออกแขกในตอนบ่าย มีเชิญแขกรดน้ำ และเลี้ยงแขกที่เชิญในตอนเย็นหรือค่ำอย่างธรรมเนียมชาวตะวันตก เรื่องของพิธีสงฆ์จำเป็นต้องรวบรัดให้เสร็จในตอนเดียว ตามเหตุการณ์ของสมัยนิยม ฉะนั้น พิธีสงฆ์ในงานมงคลสมรสในปัจจุบันที่ทำกันตอนเดียวเสร็จนี้ จึงเป็นทำนองเดียวกันกับงานทำบุญทั่วไปที่มีสวดมนต์ก่อนฉัน จะสวดเจ็ดตำนานแบบเต็มหรือแบบย่อ หรือแบบลัดแล้วแต่เวลาจะอำนวย แต่มีนิยมอย่างหนึ่ง คือ ตัวตำนานต้องสวดองค์จุลิมลปริตร และสวดวัฏฏกปริตรในสิบสองตำนานเพิ่มขึ้น เพราะถือว่าการสวดวัฏฏกปริตรเป็นการให้ความคุ้มครองอัคคีภัยแก่บ้านหรือเรือนหอของคู่บ่าวสาว นอกนั้นก็ให้คู่บ่าวสาวตักบาตรในระหว่างพระสงฆ์สวดบทถวายพรพระเท่านั้น ข้อควรสังเกตถ้าเลี้ยงพระเพลประเคนบาตรแล้ว เจ้าภาพไม่ต้องนำข้าวอื่นถวาย เว้นแต่จะเพิ่มเติมภายหลัง

งานสงกรานต์

วันตรุษสงกรานต์ เป็นเทศกาลวันสิ้นปีเก่าขึ้นปีใหม่ของคนไทย ซึ่งยึดถือสืบเนื่องเป็นประเพณีมาแต่โบราณ เป็นระยะเวลาเข้าฤดูร้อนที่เสร็จจากการเก็บเกี่ยวข้าว ชาวบ้านจึงว่างจากการงานประจำ มาร่วมกันทำบุญแล้วมีการละเล่นสนุกสนานรื่นเริงร่วมกันในแต่ละหมู่บ้าน ตำบลหรือเมืองหนึ่งๆ แม้ปัจจุบันทางราชการได้ประกาศ วันที่ ๓๑ ธันวาคม เป็นวันสิ้นปี และวันที่ ๑ มกราคม ของทุกปีเป็นวันขึ้นปีใหม่แล้วก็ตาม ประเพณีวันตรุษสงกรานต์ตามประเพณีไทยก็ยังคงมีอยู่

วันตรุษ คือวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ ซึ่งถือเป็นวันสิ้นปีนักษัตรหนึ่ง ๆ (ปีขวด ฉลู ขาล ฯลฯ) ตามประเพณีไทยแต่โบราณ และถือเอาวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ตามจันทรคติเป็นวันขึ้นปีใหม่ และต่อมาได้เปลี่ยนไปถือตามแบบพม่าโดยถือวันเปลี่ยนจุลศักราชใหม่ คือ ใน**วันสงกรานต์** เป็นวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งจะตรงกับวันที่ ๑๓ เมษายน ทางสุริยคติ และถือเอาวันที่ ๑๓, ๑๔, ๑๕ เมษายน ของทุกปีเป็นเทศกาลสงกรานต์

เทศกาลตรุษ ที่ยังมีถืออยู่ในทางท้องที่ของประเทศ จะเริ่มตั้งแต่วันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ ของทุกๆ ปี ถือกันว่าเป็นวันพักผ่อนประจำปีเพราะได้ตรากตรำทำงานกันมาตลอดทั้งปี จะมีการทำบุญและมีการละเล่นสนุกสนานรื่นเริงกัน หรือไมก็มีการเที่ยวเตร่เป็นการพักผ่อนติดต่อกันไปจนถึงวันเปลี่ยนศักราชใหม่ในวันสงกรานต์ เพราะในช่วงนี้เป็นฤดูร้อนฝนยังไม่ตกจะไปเที่ยวไหนไม่ต้องห่วงเรื่องฝนฟ้าที่จะไปประกอบอาชีพทำมาหากินกัน ฝ่ายพวกแม่บ้านก็คอยทำขนมมนเญไว้ประจำบ้าน เพื่อคอยต้อนรับแขกที่จะมาเที่ยวที่บ้าน และนำไปเป็นของเยี่ยมญาติพี่น้องประจำปีกันหรือหนุ่มสาวก็ช่วยกันทำขนม โดยเฉพาะก็คือทำข้าวเหนียวแดงกวน ข้าวเหนียวแก้ว

เป็นการสนุกสนานด้วยกันไปบ้าง เล่นกันไปบ้างร้องรำทำเพลงกันไปตามประสา หรือจะมีการละเล่นอย่างอื่นๆ เช่น เล่นเพลงพวงมาลัยกันในยามค่ำคืน เป็นต้น ทำกันอยู่อย่างนี้เรื่อยๆ ไปจนถึงวันสงกรานต์

วันสงกรานต์ เป็นวันคาบเกี่ยวระหว่างปีต่อกัน เขาจึงเรียกว่า สงกรานต์ ตามรูปศัพท์เดิมคำว่าสงกรานต์ แยกออกเป็น ๒ คำ คือ ศัพท์ว่า **สงกร** แปลว่า ปนกัน ระคนกัน หมายความว่าคาบเกี่ยวกัน และศัพท์ **อนุต** แปลว่า ที่สุด สุดท้าย เมื่อรวมศัพท์ ๒ ศัพท์เข้าด้วยกันเขียนเป็นว่าสงกรานต์ จึงแปลเอาความหมายว่า ที่สุดของการคาบเกี่ยวกัน คือ คาบเกี่ยวระหว่าง ปีเก่าที่จะหมดไปกับคาบเกี่ยวกับวันของปีใหม่ต่อไป จะสังเกตเห็นได้เช่นใน วันที่ ๑๓ หรือวันที่ ๑๔ เมษายน ตามทางสุริยคติในปฏิทินโหราศาสตร์ จะบอก กำหนดเวลาที่ดาวอาทิตย์จะโยกเข้าไปสถิตในราศีเมษ เวลา ๑๓.๕๐ น. หรือ ๑๔.๒๕ น. เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในวันนั้นจะเป็นทั้งวันเก่าเป็นทั้งวันใหม่ปนกันไป ในวันรุ่งขึ้นอีกวันหนึ่งเขาจึงเรียกกันว่าวันเนา แปลว่า วันใหม่ คำว่า เนา แผลงมาจากศัพท์บาลีว่า นวะ แปลว่าใหม่ เนามีเสียงใกล้เคียงกับ คำว่า นวะ เป็นวันใหม่ของปีนักษัตรใหม่

พอถึงวันสงกรานต์ ชาวไทยเราพากันทำขนมนมเนย โดยเฉพาะ ก็คือการกวนขนมกาละแม่มกัณฑ์ทั่วไป ตลอดจนขนมอย่างอื่น เพื่อเตรียมตัว ทำบุญตักบาตรฉลองวันปีใหม่ เพื่อความเป็นสิริมงคลโชคดีในปีต่อไปด้วย พวกหนุ่มๆ สาวๆ จะประดับประดาตกแต่งกันสวยงามพากันไปทำบุญ ตักบาตรบ้าง เอาข้าวปลาอาหารไปส่งให้คุณพ่อ คุณแม่ ปู่ย่า ตายายที่ไปถือศีล กินเพลที่วัดบ้าง หรือเอาข้าวปลาอาหารขนมนมเนยไปส่งตามบ้านญาติ ที่ห่างไกล แสดงถึงความคิดถึงไปเยี่ยมเยียนกันในปีหนึ่งๆ เพื่อจะได้รู้จัก กับญาติ มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันต่อไป หมู่บ้านบางแห่งจะทำข้าวแช่ส่งกัน ถึง ๓ วัน โดยถือคติตามแบบประเพณีของวันสงกรานต์ประจวบกับเป็นฤดูที่ ร้อนจัดหากเป็นข้าวที่แช่น้ำจะทำให้เย็นดี และไม่เสียหรือบูดง่ายด้วย

ฝ่ายพวกหนุ่มสาว หรือพวกเด็กๆ พอเสร็จจากภารกิจอย่างอื่นแล้ว จะมาจับกลุ่มกันเล่นการละเล่นต่างๆ กัน ในตอนกลางวันจะมีการเล่นชักเย่อ กันบ้าง เล่นลูกช่วงปากันบ้าง ลูกช่วงรำบ้าง ส่วนพวกเด็กๆ จะเล่นเข้าฝักกัน เช่น ฝีลิงลมบ้าง ฝีกระดิ่งบ้าง ฝีครกบ้าง

พอตกเวลาค่ำคืน จะรวมกลุ่มกันเล่นเพลงแม่พวงมาลัยบ้าง รำวง กันบ้าง เล่นสะบ้าทอยบ้าง เล่นสะบ้ารำบ้าง ตามประเพณีที่เคยเล่นกันมา

ประเพณีการทำบุญตักบาตรในวันสงกรานต์ นิยมทำกันถึง ๓ วัน บางแห่งมากออกไปถึง ๖ วันก็มี

ในวันสุดท้ายของสงกรานต์ จะมีประเพณีอีกอย่างหนึ่ง คือ วันสงกราน้ำพระ โดยชาวบ้านจะนิมนต์เอาพระพุทธรูป ที่ถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์ ประจำวันหรือหมู่บ้าน เอาออกมาตั้งหรือทำให้ชาวบ้านทั่วๆ ไปมาทำพิธี สงกราน้ำกัน โดยใช้น้ำอบไทยผสมกับน้ำไปพรหมสงกราน้ำพระพุทธรูป หลังจากนั้น จึงทำพิธีสงกราน้ำพระสงฆ์ที่ประจำอยู่ในวัด

วิธีสงกราน้ำพระสงฆ์ ก่อนจะถึงวันพิธีสงกราน้ำ จะมีทายกทายิกาของวัด มาจัดสถานที่ไว้ก่อนโดยตั้งลำรางสำหรับให้ชาวบ้านได้เทน้ำไว้ จะเป็นรางน้ำ ไม้ไผ่หรือรางสังกะสีก็ได้ หากเป็นวัดโบราณหน่อย บางทีจะมีลำรางไว้เสร็จ เรียบร้อย ลำรางที่ว่านี้จะตัดเอาต้นตาลทั้งต้นมาขูดขัดเกลามาให้เป็นรางน้ำ ทั้งลำต้นทีเดียว เพราะต้นตาลไม้ผุง่าย พอทายกทายิกากจัดหาไม้ไผ่มาทำเป็น ตีนกาแล้วจะใช้ตอกมัดให้ลาดต่ำไปโดยลำดับ จนถึงปลายรางน้ำที่จะไหลไป ที่สงกราน้ำ

สำหรับที่สงกราน้ำ ทายกทายิกาจะเอาใบก้านมะพร้าวฉีกตรงกลาง มากั้นที่ทางตามที่กะประมาณไว้เป็นรูปห้องสี่เหลี่ยม เป็นที่กั้นให้พระสงฆ์ สงกราน้ำรดผ้า มีประตูเข้าออกปลายลำรางจะจ่อเข้าไปในห้องสี่เหลี่ยมที่กั้น ล้อมรอบไว้ด้วยทางมะพร้าวนี้

เมื่อชาวบ้านได้สร้างน้ำพระพุทธรูปแล้ว จะนิมนต์พระภิกษุสามเณร ทั้งวัดลงมาประชุมพร้อมกัน โดยมากจะเป็นศาลาการเปรียญ และเป็นเวลา บ่ายๆ เมื่อทายกทายิกาและชาวบ้านทุกๆ ไปรับศีล ๕ จากพระสงฆ์แล้ว จะนิมนต์พระสงฆ์เรียงองค์ไปตามลำดับ ตั้งแต่ประธานสงฆ์เป็นต้นเรื่อยไป คราวละองค์ไปสร้างน้ำที่ห้องดังกล่าว พอไปถึงจัดแจงเอาจีวรออกส่งให้ ทายกที่คอยทำหน้าที่ช่วยเหลืออยู่แล้ว ท่านจะนั่งลงบนกระดานที่เขาจัดวางไว้ ตรงปลายลำรางพอดีพวกทายกที่อยู่ในห้องนั้นจะส่งเสียงบอกออกไปให้ ชาวบ้านที่อยู่ตามลำราง จะเป็นผู้เฒ่าผู้แก่หนุ่มสาวหรือเด็กเล็กก็ตามให้ช่วยกัน เทน้ำใส่ลำรางได้ น้ำที่เขาเตรียมไว้โดยใส่กระป๋องหาบมาเป็นคู่ๆ และผสม น้ำอบไทยลงไปก็จะไหลเรื่อยไปตามลำรางจนถึงพระสงฆ์ในห้องน้ำ หากน้ำ ยังน้อยไปไม่พอ พวกทายกก็จะตะโกนบอกให้เทน้ำใหม่ ชาวบ้านก็จะเทลงไปอีก ในขณะที่น้ำลงไปตามลำรางพวกหนุ่มสาวจะเอาน้ำสาดกันบ้าง เด็กๆ ก็สาด พวกเด็กๆ กันบ้างเป็นการสนุกสนานกันไป

พอเสร็จจากรูปที่ ๑ แล้ว จึงนิมนต์รูปที่ ๒ - ๓ ตามลำดับเรื่อยไป จนถึงสามเณรน้อยรูปสุดท้ายเสร็จกันเรื่อยไปสาदनํ้ากันไปจนครบทุกรูป

เมื่อเสร็จจากการสร้างน้ำแล้ว ชาวบ้านทุกคนจะไปรวมกันบน ศาลาการเปรียญอีกครั้งหนึ่งในตอนนี้จะนิมนต์พระสงฆ์ทั้งหมดให้สวด มาติกาบังสุกุลกระดูก ซึ่งชาวบ้านได้นำเอาโกศกระดูกของปู่ย่าตายายหรือ พ่อแม่มาร่วมกันไว้บนศาลา ในวันสงกรานต์ตั้งจิงนำมาเพื่อให้พระสงฆ์สวด มาติกาบังสุกุล เป็นการทำบุญส่วนบุพเพตพลี คือทำบุญให้ปู่ย่าตายาย พ่อแม่ที่ล่วงลับไปแล้วในปีหนึ่งก็มาร่วมกันทำครั้งหนึ่ง ซึ่งนับว่าได้ปฏิบัติ ตามหลักของทางศาสนา บำเพ็ญตนเป็นลูกที่ดีโดยยึดถือหลักปฏิบัติตาม หน้าที่ที่ลูกจะต้องกระทำ ๕ ประการตามหลักคิหิปฏิบัติ

เมื่อทำพิธีสวดมาติกาบังสุกุลเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงไปเอาโกศกระดูก
แยกย้ายกันกลับไปบ้านของตน แล้วเริ่มเอาน้ำอบไทยโปรดน้ำญาติผู้ใหญ่
หรือผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือตามบ้านต่างๆ ผู้ใหญ่ก็จะให้ศีลให้พรให้ลูกหลาน
มีความสุขความเจริญให้ทำมาหากินร่ำรวยมีโชคติดตลอดไป

ปัจจุบันทางราชการประกาศในวันที่ ๑๓ เมษายนเป็นวันหยุดราชการ
๑ วัน เรียกว่าวันสงกรานต์ได้กำหนดให้เป็นวันผู้สูงอายุแห่งชาติ และกำหนด
วันที่ ๑๔ เมษายน ให้เป็นวันครอบครัวโดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้หยุดราชการ
เพื่อเดินทางไปยังถิ่นภูมิลำเนาเพื่อประกอบกิจกรรมวันสงกรานต์ได้ ๓ วัน คือ
วันที่ ๑๓ - ๑๔ - ๑๕ เมษายน

งานวันขึ้นปีใหม่

วันขึ้นปีใหม่เป็นวันเทศกาลที่ประชาชนมีประเพณีทำบุญและมาร่วมงานรื่นเริงดูมหรสพหรือมีการละเล่นพื้นเมือง หรือเที่ยวเตร่หาความสนุกสนานเป็นการเฉลิมฉลองการขึ้นปีใหม่ซึ่งทุกคนต้องการความสุขและสิริมงคล งานวันขึ้นปีใหม่นิยมมีงาน ๒ วันติดกัน คือวันสิ้นปีหรือสิ้นปีเก่าวันหนึ่ง และวันขึ้นปีใหม่อีกวันหนึ่ง

ประเทศไทยกำหนดเอาวันที่ ๑ เมษายนเป็นวันขึ้นปีใหม่มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๒ และมาเปลี่ยนเป็นวันที่ ๑ มกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่ตามแบบสากล ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ในสมัยเมื่อถือเอาวันที่ ๓๑ มีนาคมเป็นวันสุดท้ายของปีเก่าและวันที่ ๑ เมษายนเป็นวันขึ้นปีใหม่ มีการจัดงานพระราชพิธีส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ต่อเนื่องกันเป็นพระราชพิธีตรุษและพระราชพิธีเถลิงศกสงกรานต์เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๘ มีนาคม ไปสิ้นสุดลงในวันที่ ๒ เมษายน ระหว่างงานพระราชพิธีตรุษสงกรานต์นี้มีงานทรงบำเพ็ญพระราชกุศลและงานพระราชพิธีอื่นแทรกหลายอย่าง ปัจจุบันเมื่อถือเอาวันที่ ๑ มกราคมเป็นวันขึ้นปีใหม่งานพระราชพิธีอย่างเก่าจึงเปลี่ยนแปลงไปและยกเลิกไป กล่าวคือมีการแยกงานพระราชพิธีตรุษและพระราชพิธีเถลิงศกสงกรานต์เป็น ๒ งาน คือพระราชพิธีปีใหม่งานหนึ่งและพระราชพิธีสงกรานต์งานหนึ่ง

พระราชพิธีขึ้นปีใหม่ในปัจจุบันคงจัดให้มีแต่การพระราชกุศลทรงบาตร เรียกว่าพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทรงบาตรวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งได้เคยกำหนดทรงบาตรในตอนเช้าวันขึ้นปีใหม่คือวันที่ ๑ มกราคม ต่อมาเห็นว่าไม่สะดวกทั้งฝ่ายพระสงฆ์ที่นิมนต์มารับพระราชทานอาหารบิณฑบาต

ในพระบรมมหาราชวัง และทางฝ่ายเจ้านายข้าราชการที่มาเฝ้าทูลละออง-
ธุลีพระบาทในการถวายอาหารบิณฑบาตโดยเสด็จพระราชกุศล เพราะใน
วันเดียวกันนี้ทางราชการและกรุงเทพมหานครก็จัดงานบำเพ็ญกุศลฉลอง
วันขึ้นปีใหม่ นิมนต์พระสงฆ์ ๕๐๐ รูป มารับบิณฑบาตและพระสงฆ์ ๑๐ รูป
มาเจริญพระพุทธมนต์ที่ท้องสนามหลวง กลางคืนวันที่ ๓๑ ธันวาคม ก็มี
มหรสพฉลอง ข้าราชการและประชาชนตามท้องถนนนอกก็ร่วมกันจัดงาน
ทำบุญตักบาตรตามย่านต่างๆ บางแห่งก็จัดตั้งประจำโรงพิธีนิมนต์พระสงฆ์
มาเจริญพระพุทธมนต์ มีมหรสพฉลองตอนกลางคืน รุ่งขึ้นถวายอาหาร
จตุปัจจัยเครื่องไทยธรรม โดยเหตุนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
กำหนดการพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลทรงบาตรวันขึ้นปีใหม่ ในวันที่ ๓๑
ธันวาคมของปีเก่า

สมัยก่อน พระสงฆ์ที่นิมนต์มารับอาหารบิณฑบาตในพระบรม-
มหาราชวังต้องใช้บาตรมีถลกสพายพร้อมกับถือย่ามสำหรับผลไม้และของหวาน
หรือจะอุ้มบาตรอย่างบิณฑบาตธรรมดาแต่ถือย่ามด้วย งานพระราชพิธี
ทรงบาตรวันขึ้นปีใหม่ บางปีก็นิมนต์พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ตามวัดต่างๆ
มีจำนวน ๕๒๕ รูปบ้าง ๕๐๐ รูปบ้าง อาจจะนิมนต์มากหรือน้อยกว่านี้ก็ได้
สุดแล้วแต่จำนวนผู้มาตักบาตรร่วมเสด็จพระราชกุศล มากหรือน้อยกะพอดี
กับจำนวนพระสงฆ์ แบ่งออกเป็นสายๆ ละ ๒๕ รูป เว้นแต่สายที่เข้ารับ
พระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ สายนี้นิมนต์พระสงฆ์ ๕๐ รูป มีสมเด็จพระราชาคณะ
หรือพระราชาคณะผู้ใหญ่เป็นหัวหน้าสายนำเข้ารับ ผู้ที่เตรียมขันข้าวอาหาร
คาวหวานมาใส่บาตรจึงกะให้พอดีกับจำนวนพระ ๕๐ รูป ผู้ที่มาตักบาตร
ร่วมเสด็จพระราชกุศลวันขึ้นปีใหม่นอกจากพระบรมวงศานุวงศ์แล้ว ก็มีคณะ
องคมนตรี คณะรัฐมนตรี และข้าราชการผู้ใหญ่จากกระทรวงทบวงกรมต่างๆ

เมื่อพระสงฆ์รับปิ่นบาทหมดเรียบริ้ยทุกสายแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรง ทักทายปราศรัยกับท่านที่มาตักบาตร เมื่อได้เวลาพอสมควรจึงเสด็จขึ้น บรรดาผู้ที่ไปร่วมตักบาตรกลับออกจากพระบรมมหาราชวังเป็นเสร็จงาน พระราชพิธีทรงบาตรวันขึ้นปีใหม่

สำหรับงานของทางราชการ และประชาชนในวันขึ้นปีใหม่ ก็จะมี ตั้งแต่คืนวันที่ ๓๑ ธันวาคม จนถึงวันที่ ๑ มกราคม เช่นที่เคยยึดถือมาแต่เดิม คืนในวันสิ้นปีหรือวันที่ ๓๑ ธันวาคมทางราชการหรือประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ จัดให้มีการรื่นเริงและมหรสพ จนเที่ยงคืนมีการเชิญบุคคลสำคัญของบ้านเมือง เช่น ประธานรัฐสภา นายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกากล่าวคำปราศรัยทาง สื่อสารมวลชนต่างๆ ในตอนสุดท้ายก่อนจะถึงเวลา ๒๔.๐๐ น. ก็จะมี พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพรปีใหม่แก่ ประชาชน สมเด็จพระสังฆราชประทานพรปีใหม่แก่พุทธศาสนิกชน พอถึงเวลา ๒๔.๐๐ น. วัดวาอารามต่างๆ จะจัดพระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถาย่ำฆ้อง กลองประโคมเพื่อแสดงความยินดีต้องรับรุ่งอรุณแห่งชีวิตของประชาชน ในปีใหม่โดยทั่วกัน ตอนเช้าวันที่ ๑ มกราคม ก็จะมีการทำบุญตักบาตร สุดแต่แต่การจัด บางปีมีการจัดร่วมกัน บางปีบางท้องที่ก็ไปทำบุญตักบาตรกัน ที่วัดหรือที่ใดๆ บางท่านบางครอบครัวก็มีการทำบุญตักบาตรหรือการทำบุญ เลี้ยงพระที่บ้านหรือที่สำนักงานของตน

การทำบุญส่งท้ายปีเก่าและต้อนรับปีใหม่ของพุทธศาสนิกชน มีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อเป็นการฉลองชีวิตของตน ที่รอดพ้นความตายมาได้โดย สวัสดิ์ที่ไม่ตายลงเสียในระหว่างปีที่ผ่านมา และเป็นการต้อนรับปีใหม่ ซึ่ง เป็นการเริ่มชีวิตใหม่ด้วยการทำความดีคือทำบุญ เพื่อความเจริญรุ่งเรือง ในการดำเนินชีวิตในปีใหม่นั้นต่อไป

๒. เพื่อเป็นการฉลองความสำเร็จแห่งกิจการงานต่างๆ ที่ดำเนินมา โดยเรียบร้อยราบรินผ่านอุปสรรคต่างๆ มาได้อย่างปลอดภัย และเป็นการ สร้างบุญกุศลอันเป็นทุนสำรองไว้สำหรับการดำเนินชีวิตและกิจการงาน ในปีใหม่ต่อไป

๓. เพื่อเป็นการอุทิศส่วนกุศล อันเป็นส่วนแห่งความกตัญญูตเวที ต่อบรรพบุรุษของตนตามหน้าที่ของคนไทยพึงสนองคุณแก่บุพการีของตน

๔. เพื่อเป็นการรักษาธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ซึ่งเป็น วัฒนธรรมไทย ให้คงอยู่และเจริญยั่งยืนสืบไป

๕. เพื่อเป็นการร่วมสังสรรค์ระหว่างญาติสนิทมิตรสหายผู้ร่วมงาน เพื่อนบ้านได้ทำบุญร่วมกันสนุกสนานร่วมกันเป็นการสมัครสมานสามัคคี ระหว่างกัน อันจะยังผลให้อยู่ร่วมกันด้วยความผาสุก และสร้างเสริมความ มั่นคงและความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติด้วย

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

วันมาฆบูชา

วันมาฆบูชา คือ วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ (ในปีที่มีอธิกมาส คือ มีเดือน ๘ สองหน จะเลื่อนไปเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔) วันนี้ถือเป็นวันสำคัญ วันหนึ่งในพระพุทธศาสนา เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง “โอวาทปาติโมกข์” อันเป็นหลักหรือหัวใจของพระพุทธศาสนา มีข้อความเป็นภาษาบาลีจำนวน ๓ คาถากึ่ง คือ

๑. ขันติ ประมะงั ตะโป ตีติกขา

นิพพานัง ประมะงั วะทันติ พุทธา

นะ หิ ปัพพะชิโต ปะรุปะฆาติ

สะมะโณ โหติ ปะรัง วิหะระยันโต

ความอดทนคือความอดกลั้นเป็นตบะอย่างยิ่ง ผู้รู้ทั้งหลายกล่าวว่า พระนิพพาน เป็นธรรมยอดเยี่ยม บุคคลผู้ทำร้ายผู้อื่นหาชื่อว่าเป็นบรรพชิตไม่ ผู้เบียดเบียนผู้อื่นไม่ชื่อว่าเป็นสมณะฯ

๒. สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง

กุสะลัสสุปะสัมปะทา

สะจิตตะปะริโยทะปะนัง

เอตัง พุทธาณะสาสะนัง

การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การชำระจิตใจของตนให้สะอาด ทั้ง ๓ ประการนี้ เป็นคำสอนของผู้รู้ทั้งหลายฯ

๓. อะนุปะวาโท อะนุปะฆาโต

ปาติโมกเข จะ สังวะโร

มัตตัญญูตา จะ ภัตตสมิง

ปันตัญจะ สะยะนาสะนัง

อะธิจิตเต จะ อาโยโค

เอตัง พุทธฐานะสาสะนัง

การไม่ว่าร้าย การไม่ทำร้าย การสังวรในปาติโมกข์ ความรู้จักพอดีในเรื่องอาหาร การอาศัยที่นั่งที่นอนอันสงัด การบำเพ็ญเพียรทางอธิจิต ทั้ง ๖ ประการนี้เป็นคำสอนของผู้รู้ทั้งหลายฯ

อีกประการหนึ่ง วันมาฆบูชา นี้ เรียกว่า “วันจาตุรงคสันนิบาต” ซึ่งแปลว่า วันประชุมสงฆ์ประกอบด้วยองค์ ๔ คือ

๑. วันนั้นเป็นวันอุโบสถขึ้น ๑๕ ค่ำ พระจันทร์เพ็ญเสวยมาฆฤกษ์
๒. วันนั้น มีพระอรหันต์ จำนวน ๑,๒๕๐ องค์ มาประชุมกันที่พระเวฬุวันมหาวิหารในพระนครราชคฤห์โดยมิได้นัดหมายกัน โดยมีได้มีใครนิมนต์
๓. พระอรหันต์พุทธสาวกจำนวน ๑,๒๕๐ องค์นั้น ล้วนเป็นผู้ทรงคุณวิเศษ คือต่างก็ได้บรรลุอภิญญาด้วยกันทั้งนั้น
๔. พระอรหันต์พุทธสาวกจำนวน ๑,๒๕๐ องค์นั้นล้วนเป็นเอหิภิกขุ คือ เป็นผู้ได้รับอุปสมบทจากพระพุทธองค์โดยตรง

พิธีเวียนเทียนมาฆบูชา

ในวันสำคัญเช่นนี้ วัดทั่วประเทศจะมีพิธีทำบุญตักบาตรสมาทานศีล ฟังพระธรรมเทศนา พอถึงเวลาเย็น พุทธศาสนิกชนต่างก็ถือดอกไม้ธูปเทียน ไปยังพระอุโบสถหรือพุทธสถาน พอได้เวลาทางวัดจะตีระฆังให้สัญญาณพุทธบริษัททั้ง ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ประชุมพร้อมกันที่หน้าลานพระอุโบสถ ลานพระเจดีย์หรือพุทธสถานอันเป็นหลักของวัดนั้นๆ จัดแถวให้

ภิกษุอยู่แถวหน้า ถัดไปสามแถว ท้ายสุดอุบาสก อุบาสิกา หรือจะจัดให้ชาย
อยู่กลุ่มชายหญิงอยู่กลุ่มหญิงก็แล้วแต่จะเห็นเหมาะสม

เมื่อพร้อมกันแล้ว ผู้เป็นประธานหรือพิธีกร จุดเทียนและธูป ทุกคน
จุดตาม เสร็จแล้วทุกคนถือดอกไม้ธูปเทียนที่จุดแล้วประนมมือหันหน้าเข้าหา
ปูชนียสถานที่จะเวียนนั้น ประธานหรือพิธีกรกล่าวนำ นโม...ทุกคนว่าพร้อมกัน
๓ จบ ต่อแต่นั้นก็กล่าวนำถวายดอกไม้ ธูปเทียน บูชา พระรัตนตรัยเป็นภาษา
บาลี ดังต่อไปนี้.-

(ตั้ง นโม ๓ จบพร้อมกัน เสร็จแล้วประธานกล่าวนำ ทุกคนว่า
พร้อมกัน)

อชฺชชโย, มาฆปฺปญฺณมียี สมฺปตฺตา,
มาฆนภฺยตฺเตน ปุญฺณจฺนุโท ยุตฺโต,
ยตฺถ ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ,
จาตุรํคิเก, สวากฺสนฺนิปาเต,
โฉวาทปาติโมกฺขํ อุตฺทิสฺสิ

ตทา หิ, อชฺชเมตรสฺยานิ, ภิกฺขุสฺตานิ,
สพฺเพสฺสเยว ชีณาสวานํ, สพฺเพ เต เอหิภิกฺขูกา,
สพฺเพปิ เต อนามนฺติตาว,
ภควโต สนฺติกํ อาคตา,
เวฬุวนเณ กลนฺทกนิวาเป, มาฆปฺปญฺณมียํ, วฑฺฒมานกจฺฉายาย
ตสฺมิณฺจ สนฺนิปาเต, ภควา, วิสุทฺธูปฺโปสถํ อกาลิ,
โฉวาทปาติโมกฺขํ อุตฺทิสฺสิ อโย อมฺหากํ ภควโต,
เอโกเยว สวากฺสนฺนิปาโต อโหสิ, จาตุรํคิโก,
อชฺชเมตรสฺยานิ, ภิกฺขุสฺตานิ, สพฺเพสฺสเยว ชีณาสวานํ,

มยฺหฺนทานิ, อิมํ, มาฆปุณฺณมฺินกฺขตฺตสมยํ,
ตฺกกาลสทิสํ สมฺปตฺตา, สฺจิริปฺรินิพฺพุตฺมปิ, ตํ ภควนฺตํ,
อนุสฺสรม อิมสฺมึ ตสฺส ภควโต สกฺขีญฺเต เจติเย อิมฺเห,
ทณฺททิปฺฐปฺปุผาติสฺสกาเรหิ, ตํ ภควนฺตํ,
ตานิ จ อทฺมเตรฺसानิ, ภิกฺขุสฺตานิ, อภิขฺยาม.
สาธุ โน ภนฺเต ภควา, สฺสาวกสงฺໄໝ,
สฺจิริปฺรินิพฺพุโตปิ, कुເເທີ ธรรมาໄນ,
อิม สกฺกาเร ทฺคฺคตฺปนฺณการญฺเต,
ปฏิกฺคณฺหาตุ อมฺหากํ, ทິฆรตฺตํ, หิตาย สฺขาย.

ภาษาไทย

วันนี้มาถึงวันมาฆปุรณมี พระจันทร์เพ็ญประกอบด้วยมาฆฤกษ์
วันนี้ตรงกับวันที่พระตถาคตองค์อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดง
พระโอวาทปาติโมกข์ในที่ประชุมสังฆสภา ซึ่งประกอบด้วยองค์ ๔ ประการ

ครั้งนั้น พระภิกษุ ๑,๒๕๐ องค์ ล้วนเป็นพระอรหันตชีนาสพ
เป็นเอหิภิกขุ มิได้มีใครนัดหมายได้มาประชุมพร้อมกันเฉพาะพระพักตร์
พระผู้มีพระภาคเจ้า ณ เวฬุวันมหาวิหาร กรุงราชคฤห์ เวลาบ่ายในวัน
มาฆปุรณมี และพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงกระทำวิสุทธิอุโบสถในที่ประชุมนั้น
ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์

การประชุมพระสงฆ์สาวกพร้อมด้วยองค์ ๔ ของพระผู้มีพระภาคเจ้า
แห่งเราทั้งหลายนี้ได้มีขึ้นเพียงครั้งนี้นี้ครั้งเดียวเท่านั้น ภิกษุผู้เข้าประชุม
๑,๒๕๐ องค์นั้น ล้วนเป็นพระชีนาสพ

บัดนี้ ถึงวันมาฆปุรณมีนักขัตสมัยคล้ายวันจาตุรงคสันนิบาต เราทั้งหลายมาระลึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น แม้เสด็จปรินิพพานไปนานแล้ว ขอน้อมบูชาพระผู้มีพระภาคเจ้าและพระสงฆ์สาวก ๑,๒๕๐ องค์นั้น ด้วยเครื่องสักการะบูชาทั้งหลายมีเทียน ธูป และดอกไม้ เป็นต้น เหล่านี้ ณ เจตีย์สถานซึ่งเป็นสักขีพยานแห่งพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งพระสงฆ์สาวก แม้เสด็จปรินิพพานไปนานแล้ว ยังคงอยู่ พระคุณทั้งหลาย ขอทรงรับสักการะบรรณาการของคนยากเหล่านี้ของข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญฯ

ข้อควรสังวร

ในการเดินเวียนเทียนนั้นควรทำให้เป็นบุญเป็นกุศลจริงๆ ไม่ควรแสดงอาการคะนองมือ คะนองปาก รักษาอาการกิริยามารยาทให้สุภาพเรียบร้อยสงบเสงี่ยม ไม่ควรส่งเสียงไซโยให้รบกวน ให้เสียสมาธิ ผู้เดินข้างหลังต้องระวังไฟ ธูป เทียน จะไหม้เสื้อผ้าคนเดินข้างหน้า อย่าได้หยอกล้อกัน ให้เป็นที่รำคาญของคนอื่น

การเดินรอบแรกควรระลึกถึงพระพุทธคุณ ภาวนาว่า **อิติปิ โส ภควาฯลฯ ภควาติ ฯ**

รอบสอง ควรระลึกถึงพระธรรมคุณ ภาวนาว่า **สวากขาโต ฯลฯ วิญญูหิติ ฯ**

รอบสาม ควรระลึกถึงพระสังฆคุณ **สุปฏิปันโน ฯลฯ โลกสุสชาติ ฯ**

วันวิสาขบูชา

วันวิสาขบูชา คือ วันเพ็ญเดือนวิสาขะหรือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (ในปีที่มีอธิกมาส คือมีเดือน ๘ สองหน จะเลื่อนไปเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๗)

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้วันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของสหประชาชาติ ในการประชุมสมัยสามัญครั้งที่ ๕๔ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

วันวิสาขบูชา ถือเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันหนึ่งเพราะเป็นวันคล้ายวันประสูติ วันตรัสรู้ และวันปรินิพพานของพระพุทธเจ้า

เจ้าชายสิทธัตถะ ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า พระองค์ประสูติ ตรัสรู้ พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ และเสด็จดับขันธปรินิพพานในวันเพ็ญเดือนวิสาขะตรงกันทั้งสามโอกาส เป็นที่น่าอัศจรรย์ พุทธบริษัทจึงถือว่าเป็นวันสำคัญยิ่งและได้กำหนดทำการบูชาเป็นพิเศษ วันนี้จึงเรียกว่า วันวิสาขบูชา

วันประสูติ เป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก เป็นวันที่โลกได้บุคคลเอกเป็นอัครวิบุรุษ ไม่มีผู้ใดเทียมเท่าและเสมอเหมือนในด้าน ศีล-สมาธิ-ปัญญา เสด็จอุบัติขึ้นมาเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกโดยแท้จริง พระองค์ทรงเป็นผู้ค้นพบหลักความจริงของโลก ได้แก่ อริยสัจ ๔ และเป็นผู้ก่อตั้งพระพุทธศาสนาสอนให้คนรู้จักละเลิกความชั่วบาปเพี้ยนแต่คุณงามความดีจนบรรลุพระนิพพาน

วันตรัสรู้ เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงรู้แจ้งเห็นจริงในอริยสัจธรรม ๔ ประการ ด้วยพระองค์เอง ซึ่งทำให้พระองค์ได้เป็นพระสัมพัญญูรู้แจ้ง

ทุกสิ่งทุกอย่าง สัตว์โลกได้อาศัยการตรัสรู้ของพระองค์จึงทำให้รู้ชั่ว ดี บาบ บุญ คุณ โทษ ซึ่งเป็นประโยชน์ และไร้ประโยชน์ รู้อะไรควรไม่ควร และรู้จักพาตนให้รอดพ้นจากกองทุกข์ทั้งหมดได้อย่างถาวร

วันปรีณิพพาน เป็นวันที่ชาวโลกได้สูญเสียพระมหากษัตริย์ยิ่งใหญ่ เป็นวันจากไปแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเหตุให้มหาชนต้องเศร้าโศก เสียใจ เปรียบเหมือนการดับของดวงประทีปที่ส่องทางให้สว่างไสว แต่ก็มีได้ หมายความว่าพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ต้องพลอยดับสูญสิ้นไปด้วย แม้จะล่วงมาถึง ๒,๕๐๐ กว่าปี พระคุณและพระธรรมคำสั่งสอนก็ยังปรากฏอยู่ คู่กับโลกขอเพียงแต่ให้เราช่วยกันรักษาด้วยการปฏิบัติธรรมให้ถูกต้องและ สม่ำเสมอตลอดไป

การปฏิบัติบูชาของพุทธศาสนิกชน

วันวิสาขบูชา นี้ มีการบำเพ็ญกุศลเป็นพิเศษ เช่น ทำบุญ ตักบาตร รักษาศีล เวียนเทียน ฟังพระธรรมเทศนา เจริญสมาธิภาวนา และแผ่เมตตา แก่สรรพสัตว์ กิจกรรมเหล่านี้ชาวพุทธปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่สมัยโบราณกาล จนถึงปัจจุบันนี้

พิธีเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา

การบูชาพิเศษในวันวิสาขบูชา ก็คือการเวียนเทียนซึ่งพุทธบริษัท ได้ปฏิบัติกันสืบต่อมา การเวียนเทียนนั้นคือ การที่พุทธบริษัทถือดอกไม้ ธูปเทียน จุดบูชาประนมมือเดินเวียนขวาที่เรียกว่า ประทักษิณรอบปูชนียวัตถุสถาน ในวัดหรือในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ๓ รอบ ส่งใจระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ในขณะที่เดินเวียนเทียนเสร็จแล้วนำดอกไม้ ธูปเทียน นั้นปักบูชาปูชนียวัตถุ ที่เวียนนั้นเป็นการแสดงความเคารพอย่างสูงด้วยเครื่องสักการบูชา

คำบูชาในวันวิสาขบูชาสำหรับนักเรียน

(ประธานว่านำ ทุกคนว่าตาม)

ภาษาบาลี

ยมมฺห โข มยฺ, ภควนฺตํ สรณํ คตา, โย โน ภควา สตฺถา,
ยสฺส จ มยฺ, ภควโต ธมฺมํ โรเจม, อโหสิ โข สํ ภควา, มชฺฌิเมสฺสุ,
ชนปเทสฺสุ, อริยเกสฺสุ มนุสฺเสสฺสุ อุปฺปนฺโน, ขตฺติโย ชาตียา, โคตโม โคตฺเตน,
สกุยฺปฺตโต สกุยฺกุลา ปพฺพชิตฺโต, สเทวเก โลเก, สมารเก สพรหมเก,
สสฺสสมณพฺราหฺมณียา ปชาย, สเทวมนุสฺสาย, อนฺุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ,
อภิสมฺพุทฺธ, มยฺ โข เอตฺรหิ, อิมํ วิสาขปฺุณฺณมีกาลํ, ตสฺส ภควโต,
ชาติสมฺโพธินิพฺพานกาลสมฺมตํ ปตฺวา, อิมํ จานํ สมฺปตฺตา, อิเม,
ทณฺฑทีปฐปฺปภาทิสกฺกาเร คเหตฺวา, อตฺตโน กายํ, สกฺกาธฺรฺพานํ กริตฺวา
ตสฺส ภควโต, ยถาภุจฺเจ कुณเณ อนุสฺสนฺตา, อิมํ ปฏฺิมาฆรํ, ติกขตฺตุ,
ปทกฺขิณํ กริสฺสาม, ยถาคหิตฺติ, สกฺกาเรหิ, ปุชฺชํ กุรฺมานา, สาธุ โน ภนฺเต,
ภควา สฺุจิริปรินิพฺพุโตปิ, ฌาตพฺเพหิ कुณเณหิ, อตีตารมฺมณตฺยา ปณฺณายมาโน,
อิเม อมฺเหหิ คหิตฺเต สกฺกาเร, ปฏฺิคุคฺคฺหาตุ, อมฺหากํ, ทิฆรตฺตํ หิตาย,
สุขาย.

ภาษาไทย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงไว้ซึ่งพระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ
พระมหากรุณาคุณ ได้ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ในวันวิสาขปุณณมี

พระพุทธจริยานี้ บังเกิดประโยชน์ยิ่งใหญ่แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย
แม้เกิดมาในภายหลังให้ได้รับพระพุทธศาสนา มีปัญญารักษาตน วันนี้เป็น
วันวิสาขปุณณมี ข้าพเจ้าทั้งหลายเป็นพุทธมามกะรำลึกถึงพระคุณอันประเสริฐ

ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ขอถวายคำปฎิญาณว่า ข้าพเจ้าทั้งหลาย
จักตั้งอยู่ในศีลธรรมของศาสนา เป็นศาสนทายาทตลอดชีวิตและขออนอบน้อม
บูชาแด่พระองค์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ณ บัดนี้

ด้วยเดชานุภาพแห่งการบูชา ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลายจงปราศจากทุกข์
มีความสุขกายสุขใจรู้แจ้งในศาสนาของพระองค์ตลอดกาลนาน เทอญ

คำกล่าวถวายโคมเป็นพุทธบูชา

มยฺ โข เอตริหิ, อิมํ วิสาขปุณณมิกาลํ, ตสฺส ภควโต, ชาติสุมโพธิ-
นิพพานกาลสมุมตํ ปตฺวา, อิมํ จานํ สมปตฺตา, อิทานิ มยฺ ติรตเน,
วิปสฺสนเนน เจตฺสา, อสฺสกุจฺจาเน จปิเตน, มาลายุตฺตทิตฺเพน, รตนตฺตยํ
อภิปูชยาม, อयํ ทิปฺปูชา อมฺหากํ ทิฆรตฺตํ หิตาย, สุขาย, สํวตฺตตุ.

ภาษาไทย

บัดนี้ ถึงวันเพ็ญเดือนวิสาขะ ซึ่งเป็นวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน
ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายผู้มีใจเลื่อมใสในพระรัตนตรัย
จึงมาพร้อมกัน ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าขอบูชาพระรัตนตรัยด้วยประทีปโคมไฟ
อันประกอบด้วยดอกไม้ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ ที่โน้น

ขอให้การบูชาด้วยประทีปโคมไฟนี้จงเป็นไปเพื่อประโยชน์ และเพื่อ
ความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลายตลอดกาลนานเทอญ.

วันอัฐมีบูชา

อัฐมีบูชา ตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ แห่งเดือนวิสาขะ (เดือน ๖) เป็นวันถวายพระเพลิงพุทธสรีระแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธศาสนิกชนมักนิยมพากันประกอบพิธี ณ ปุชนิยสถานนั้นๆ วันนี้จึงเรียกว่า “วันอัฐมีบูชา”

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานแล้วได้ ๘ วัน มัลลกะชัตริย์แห่งนครกุสินาราร่วมด้วยประชาชนและพระสงฆ์อันมีพระมหากัสสปเถระเป็นประธานได้พร้อมกันประกอบพิธีถวายพระเพลิง พระพุทธสรีระ ณ มกุฏพันธเจดีย์ในเมืองกุสินารา นับเป็นวันหนึ่งที่ชาวพุทธมีความสังเวชสลดใจ และเกิดความวิปโยคโศกเศร้าเป็นอย่างยิ่งเพราะการสูญเสียแห่งพระพุทธสรีระ เมื่อวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๖ วันอัฐมีบูชาเวียนมาบรรจบ แต่ละปีพุทธศาสนิกชนโดยเฉพาะพระภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกาแห่งวัดนั้นๆ ได้พร้อมกันประกอบพิธีบูชาขึ้นภายในวัด

พิธีอัฐมีบูชา การประกอบพิธีอัฐมีบูชานั้น นิยมทำกันในตอนค่ำ และปฏิบัติอย่างเดียวกันกับการประกอบพิธีวิสาขบูชาทุกประการ

วันอาสาฬหบูชา

วันอาสาฬหบูชา ตรงกับวันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ (อาสาฬหะ) เป็นวันที่พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ เมื่อถึงวันสำคัญเช่นนี้ ชาวพุทธทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตได้ประกอบพิธีบูชาในวันนี้

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

๑. เป็นวันแรกที่พระพุทธองค์ทรงแสดงปฐมเทศนา คือ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร**

๒. เป็นวันแรกที่พระอัญญาโกณฑัญญะได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์เป็นองค์แรกในโลก

๓. เป็นวันแรกที่มีพระรัตนตรัยสมบูรณ์ กล่าวคือ มีพระพุทธรัตนพระธรรมรัตนะ และพระสังฆรัตนะเกิดขึ้นในโลก

ปฐมเทศนา คือ การที่พระพุทธองค์ทรงแสดงพระธัมมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นครั้งแรก โปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ คน ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้คือ

๑. กามสุขัลลิกานุโยค ลัทธิถือการประกอบตนให้หมกมุ่นอยู่ในกามสุข

๒. อัตตกิลมณานุโยค ลัทธิถือการทรมานตนให้ได้รับความลำบากเป็นลัทธิก่อให้เกิดความทุกข์ มิใช่ของพระอรหันะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์

ในที่สุดได้ตรัสสอนให้ปัญจวัคคีย์ปฏิบัติทางสายกลาง เรียกว่า **มัชฌิมาปฏิปทา** ได้แก่ **อริยมรรค** มีองค์ ๘ ประการ คือ

๑) สัมมาทิฐิ	ปัญญาเห็นชอบ	} กลุ่มปัญญา
๒) สัมมาสังกัปปะ	ดำริชอบ	

๓) สัมมาวาจา	เจราจาชอบ	}	กลุ่มศีล
๔) สัมมากำมันตะ	การงานชอบ		
๕) สัมมาอาชีวะ	เลี้ยงชีวิตชอบ		
๖) สัมมาวายามะ	ความเพียรชอบ	}	กลุ่มสมาธิ
๗) สัมมาสติ	ความระลึกชอบ		
๘) สัมมาสมาธิ	ความตั้งใจชอบ		

รวม ๘ ประการนี้เรียกสั้นๆ ว่า **“มรรค”** คือ ทางปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ จากนั้นทรงแสดงอริยสัจ ๔ ประการ คือ

๑. **ทุกข์** ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ
๒. **สมุทัย** เหตุให้เกิดทุกข์
๓. **นิโรธ** ความดับทุกข์
๔. **มรรค** ทางให้ถึงความดับทุกข์

วิถีเวียนเทียนวันอาสาฬหบูชา

ในวันสำคัญจะมีการทำบุญใส่บาตร ทำวัตรสวดมนต์ ฟังเทศน์ และเวียนเทียน ชาวพุทธนิกายมปฏิบัติดังนี้

๑. ทางวัดจะประกาศให้พุทธบริษัททราบทั่วกันทั้งชาววัดและชาวบ้าน บอกกำหนดเวลาประกอบพิธีด้วย ส่วนจะเป็นเวลาใด แล้วแต่จะสะดวก

๒. เมื่อถึงกำหนดเวลา ทางวัดตระฆังสัญญาณ ทุกคนประชุมพร้อมกันที่หน้าพระอุโบสถลานพระเจดีย์หรือปูชนียวัตถุของวัดนั้นๆ โดยพระภิกษุอยู่แถวหน้า ถัดไปสามเณร ท้ายสุด อุบาสก อุบาสิกา หรือจะจัดชายอยู่กลุ่มชาย หญิงอยู่กลุ่มหญิงก็ได้ แล้วแต่จะกำหนด

๓. เมื่อพร้อมกันแล้วผู้เป็นประธานหรือพิธีกรจุดเทียนและธูปทุกคน จุดตามแล้วถือดอกไม้ธูปเทียนประนมมือหันเข้าหาปูชนียสถานที่จะเวียนนั้น ประธานหรือพิธีกรนำว่า นโม...พร้อมกัน ๓ จบ จากนั้นก็กล่าวคำถวายดอกไม้ธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยเป็นภาษาบาลี หรือจะแปลเป็นไทยด้วยก็ได้

๔. ประธานสงฆ์เดินนำประนมมือถือดอกไม้อุปเทียมนดินประทักษิณ
รอบพระอุโบสถ ลานเจดีย์ หรือปูชนียวัตถุของวัดนั้น เดินเรียงแถว ๑-๒-๓-๔
ฯลฯ เว้นระยะห่างกันพอสมควร ในขณะที่เวียนรอบที่หนึ่งตั้งใจระลึกถึง
พระพุทธคุณ โดยนัยบทว่า อิติปิ โส ภควา ฯลฯ รอบที่สองระลึกถึง
พระธรรมคุณ โดยนัยบทว่า สุวากุขโต ภควตา ธมโม ฯลฯ และรอบที่สาม
ระลึกถึงพระสังฆคุณโดยนัยบทว่า สุปฏิปนโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ฯลฯ
ครบ ๓ รอบ แล้วนำดอกไม้อุปเทียมนไปปักบูชาตามที่เตรียมไว้ เป็นเสร็จพิธี
เวียนเทียนเพียงเท่านี้

คำกล่าวบูชาถวายดอกไม้อุปเทียมน ในวันอาสาฬหบูชา

(ประธานอ่านนำ ทุกคนว่าตาม)

ภาษาบาลี

ยมมฺห โข มยฺ, ภควนฺตํ สรณํ คตา, โข โน ภควา สตุถา,
ยสฺส จ มยฺ, ภควโต ธมฺมํ โรเจม, อโหสิ โข โส ภควา อรหํ สมนาสมฺพุทฺโธ
สตุเตสฺส การุณฺณํ ปฏิจฺจ กรุณายโก หิตေสิ, อนุกมฺปํ อูปาทาย, อาสาหฺม-
ปฺปญฺณมียํ, พาราณสียํ, อสิปตเน มิคทาเย, ปญฺจวคฺคิยานํ ภิกฺขุณฺ,
อนุตฺตรํ ธมฺมจกฺกํ, ปจฺมํ ปวตฺเตตฺวา จตฺตาริ อริยสจฺจานิ ปกาเสสิ.

ตสฺมิญจ โข สมเย, ปญฺจวคฺคิยานํ ภิกฺขุณฺ, ปมฺุโข อายสฺมา,
อณฺณาโกณฺทลฺโล, ภควโต ธมฺมํ สุตฺวา, วิรชํ วิตมลํ, ธมฺมจกฺขุํ
ปฏฺิลกิตฺวา, ยงฺกิลฺลิจิ สมฺุทฺยธมฺมํ, สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมนฺติ, ภควนฺตํ,
อุปสมฺบปฺทํ ยาจิตฺวา, ภควโตเยว สนฺติกา, เอหิภิกฺขุอุปสมฺบปฺทํ, ปฏฺิลกิตฺวา

ภควโต ธมฺมวินเย, อริยสาวกสงฺฆเ, โลเก ปจฺม, อุบฺปนโน อโหสิ,
พุทฺธตณฺ, ธมฺมรตณฺ, สงฺฆรตณฺ, ตีรตณฺ, สมฺปญฺญํ อโหสิ.

มยฺ ไบ เอตฺรหิ, อิมํ, อาสาหฺพญฺญณฺมีกาลํ ตสฺส ภควโต,
ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตณกาลสมฺมตฺ, อริยสาวกสงฺฆอุปฺตีกาลสมฺมตญฺ
รตณตฺตยสมฺปยุรณกาลสมฺมตญฺ, ปตฺวา, อิมํ จานํ สมฺปตฺตา, อิเม สกฺกาเร
คเหตุว, อตฺตโน กายํ, สกฺการุปฺธานํ กริตฺวา ตสฺส ภควโต, ยถาญฺเจ
คุณฺเ อนฺุสฺสรนฺตา, อิมํ ญฺปิ (อิมํ พุทฺธปญฺนิม), ติกฺขตฺตํ, ปทกฺขิณํ กริสฺสาม,
ยถาคหิตฺเทหิ, สกฺกาเรหิ, ปุชฺ คุรฺมานา.

สาธุ โน ภนฺเต ภควา สุจิริปฺรินิพฺพุโตปิ, ฅาตฺพุเพหิ คุณฺเหหิ,
อติตารมณฺตาย, ปญฺญาเยมาโน อิเม อมฺเหหิ คหิตฺเ, สกฺกาเร ปฏิกฺคณฺหาตุ,
อมฺหากํ, ทิฆรตฺตํ, หิตาย, สุขาย.

ภาษาไทย

เราทั้งหลาย ถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใดว่าเป็นที่พึงที่ระลึก
พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใดเป็นศาสดาของเรา และเราทั้งหลายชอบใจ
ในธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น
เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงอาศัยความการุณในหมู่สัตว์
ทรงพระมหากรุณา มีพระทัยไฝ่ประโยชน์เกื้อกูล ทรงอาศัยความเอ็นดู
ได้พระธรรมจักรประกาศอริยสัจ ๔ เป็นครั้งแรกแก่พระภิกษุปัญจวัคคีย์ที่
ป่าอิสิปตนมฤคทายวันใกล้เมืองพาราณสีในวันอาสาฬหบูชา

อนึ่ง สมัยนั้นแล ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะ ผู้เป็นประธานของ
ภิกษุปัญจวัคคีย์ ได้ฟังธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้า ขอบุสสมบทกับพระผู้มี-
พระภาคเจ้าเป็นองค์แรกในโลก

และในสมัยนั้นแล พระสังฆรัตนะได้บังเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก
พระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และพระสงฆ์ได้สมบูรณ์แล้ว
ในโลก

บัดนี้เราทั้งหลายมาประจวบมงคลสมัยวันอาสาฬหบูชาณมี วันเพ็ญ
เดือน ๘ อันเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นวันที่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น
ทรงประกาศพระธรรมจักร เป็นวันที่เกิดขึ้นแห่งพระอริยสงฆ์สาวกและเป็น
วันที่พระรัตนตรัยสมบูรณ์ คือครบ ๓ รัตนะ จึงมาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้
ถือเครื่องสักการะเหล่านี้ ทำกายของตนให้เป็นดังเครื่องรองรับเครื่องสักการะ
ระลึกถึงพระคุณตามความเป็นจริงของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น
จักรกระทำประทักษิณรอบพระสถูปนี้ (พระพุทธปฏิมา) สัณวาระ ๓ รอบ
น้อมบูชาด้วยเครื่องสักการะที่ถือกันอยู่ ณ บัดนี้

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคเจ้า แม้เสด็จปรินิพพาน
ไปนานนักแล้ว แต่ยังปรากฏอยู่ ด้วยพระคุณซึ่งข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
จะพึงรู้ได้โดยความเป็นอติदारมณฺ์ ขอจงทรงรับเครื่องสักการะอันข้าพระพุทธเจ้า
ทั้งหลายถือไว้นี้ เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
สิ้นกาลนานเทอญ

วันเข้าพรรษา

วันเข้าพรรษา เป็นวันที่พระสงฆ์จะต้องเข้าจำพรรษา จะไปค้างแรมที่อื่นไม่ได้ คือต้องอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน ตามพระวินัยบัญญัติ วันเข้าพรรษามี ๒ ระยะ คือ

๑. วันเข้าพรรษาแรก เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่า **วันเข้าปฐมพรรษา**

๒. วันเข้าพรรษาหลัง เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๙ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เรียกว่า **วันเข้าปัจฉิมพรรษา**

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ

การเข้าพรรษานี้ เป็นพิธีกรรมของพระสงฆ์โดยเฉพาะซึ่งปรากฏอยู่ใน วัสสุภณายิกขันธกะพระวินัยปิฎก มีเรื่องย่อว่า ในตอนต้นพุทธกาลยังมีได้ทรงบัญญัติเรื่องการจำพรรษา ภิกษุทั้งหลายได้ออกประกาศพระพุทธานุญาตทุกฤดูกาลโดยไม่คำนึงถึงฤดูฝน ฤดูร้อน และฤดูหนาว ประชาชนได้กราบทูลพระพุทธรเจ้าว่า การที่พระสงฆ์เที่ยวประกาศพระพุทธานุญาตในฤดูฝน ซึ่งเป็นฤดูทำนายนั้นบางครั้งก็ไปเหยียบย่ำข้าวกล้าบ้าง ไปเหยียบสัตว์เล็กสัตว์น้อยต่างๆ บ้าง เป็นการไม่สมควรอย่างยิ่ง พระพุทธรเจ้าได้ทรงบัญญัติพระวินัยให้ภิกษุจำพรรษาตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นมา

สำหรับพุทธศาสนิกชนถือว่าเทศกาลเข้าพรรษาเป็นวันที่จะได้ประกอบการบุญเป็นกรณีพิเศษและได้นิยมทำกันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังมีกล่าวไว้ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงว่า “พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ทั้งท่วยปั่ว ท่วยนาง ลูกเจ๊กลูกขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งหญิงทั้งชายผู้ท่วยมีศรัทธาในพุทธศาสนา มักทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน”

โดยที่วันนี้ เป็นวันที่พระสงฆ์อธิษฐานงดการจาริกไปในที่ต่างๆ ต้องประจำอยู่ที่แห่งเดียวคือ เข้าพรรษา ตลอดเวลา ๓ เดือน ตามพระบรมพุทธานุญาต ระยะเวลา ๓ เดือนนี้ จึงเป็นโอกาสดีที่พุทธศาสนิกชนจะได้บำเพ็ญกุศลถวายไทยธรรมแก่พระสงฆ์ที่อยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก เทศกาลนี้จึงถือกันว่าเป็นเทศกาลแห่งบุญกุศล

พิธีบำเพ็ญกุศล พุทธศาสนิกชนนิยมประกอบกรบุญ การกุศล เป็นกรณีพิเศษ องค์พระประมุขของชาติก็ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลในเทศกาลเข้าพรรษา เป็นพระราชประเพณีสืบต่อมาตราบเท่าทุกวันนี้

สำหรับประชาชนทั่วไป เมื่อถึงเทศกาลเข้าพรรษานิยมบำเพ็ญกุศล เป็นกรณีพิเศษ เช่น ถวายผ้าอาบน้ำฝน ถวายสังฆทาน ถวายเครื่องไทยธรรม ถวายดอกไม้ ธูป เทียน ถวายกระทง ดอกไม้ และหล่อเทียนพรรษา แล้วนำไปถวายเพื่อจุดบูชาตลอดพรรษา ฯลฯ

ที่เป็นการบำเพ็ญกุศลพิเศษอีกอย่างหนึ่งก็คือ พุทธศาสนิกชนบางคนก็อธิษฐานใจงดเว้นอบายมุขต่างๆ เช่น งดดื่มสุรา และของเสพติดอื่นๆ ตลอด ๓ เดือน เรียกว่า คฤหัสถ์เข้าพรรษา โดยการอนุโลมตามการเข้าพรรษาของพระสงฆ์

วันออกพรรษา

วันออกพรรษา เป็นวันสิ้นสุดการอยู่จำพรรษาของพระสงฆ์ตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝนจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ พระสงฆ์จะทำพิธีออกพรรษา ซึ่งเป็นสังฆกรรมอย่างหนึ่งเรียกว่า วันมหาปวารณา โดยภิกษุทุกรูปจะกล่าว ปวารณา คือ เปิดโอกาสให้ว่ากล่าวตักเตือนกันในเรื่องความประพฤติจะเป็นด้วย ได้เห็นได้ฟังมาหรือระแวงสงสัยก็ตามให้ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ วันนี้จึงเรียกว่า **วันออกพรรษา หรือวันมหาปวารณา**

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ วันออกพรรษานี้เป็นสังฆกรรมของพระสงฆ์โดยเฉพาะซึ่งปรากฏอยู่ในปวารณาขันธกะพระวินัยปิฎก เมื่อพระสงฆ์อยู่จำพรรษาครบ ๓ เดือนแล้ว มีพุทธาอนุญาตไว้ให้ทำปวารณากรรมคือการออกพรรษา และพระสงฆ์ก็ได้ถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลถึงปัจจุบัน

วันออกพรรษาเป็นวันสิ้นสุดแห่งการอยู่จำพรรษาของพระสงฆ์ ซึ่งได้อยู่ร่วมกันมาเป็นเวลา ๓ เดือน ด้วยความสามัคคี ทั้งอุบาสกอุบาสิกา และประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสรู้จักทำนุบำรุงด้วยปัจจัย ๔ มีอาหาร เป็นต้น เมื่อออกพรรษาปวารณาแล้ว พระสงฆ์บางรูปต้องจาริกเที่ยวไปในที่ต่างๆ เพื่อเผยแผ่ศาสนา แต่ก่อนที่จะแยกไปจะต้องปวารณาตนต่อที่ประชุมการปวารณาถือเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในหมู่สงฆ์

พิธีบำเพ็ญกุศล เนื่องจากวันออกพรรษาหรือวันมหาปวารณานี้เป็นวันที่พระพุทธรูปองค์ทรงอนุญาตให้พระสงฆ์ถือปฏิบัติโดยเฉพาะ สำหรับคฤหัสถ์วันนี้ไม่มีพิเศษแต่อย่างใด มีแต่นิยมการทำบุญ เช่น ตักบาตรและถวายสังฆทาน เป็นต้น แต่บางท้องถิ่นก็นำบูชาประทีปเป็นพิเศษด้วย โดยจัดตั้งโคมประทีปถวายเป็นพุทธบูชาอย่างพิธี **“ได้น้ำมัน”** ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การตักบาตรเทโว คือการทำบุญพิเศษในวันออกพรรษา พุทธศาสนิกชนนิยมไปตักบาตรที่นัดในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่า **“การตักบาตรเทโว”** คือเป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์หลังจากที่ทรงประทับจำพรรษาอยู่ตลอด ๓ เดือน โดยเสด็จลงที่ประตูเมืองสังกัสสะ วันนั้นตรงกับวันมหาปวารณา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่า **“วันเทโวโรหณะ”** เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **“วันพระเจ้าเปิดโลก”** รุ่งขึ้นเป็นวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ชาวเมืองสังกัสสะ ได้ทำบุญตักบาตร เพื่อเฉลิมฉลองการเสด็จจากเทวโลกของพระพุทธเจ้า

สิ่งที่น่าจะถือเป็นการบำเพ็ญกุศลเป็นส่วนพิเศษเฉพาะตนก็คือ ชาวพุทธบางคนก็อธิษฐานใจเปิดโอกาสให้ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนตนได้ในเรื่องความประพฤติโดยไม่ถือว่าเป็นการล่วงเกิน ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในครอบครัวและหมู่คณะ นับเป็นสิ่งที่สมควรแก่การยกย่องและสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

วันธรรมสวนะ

วันธรรมสวนะ แปลว่า “วันพึงธรรม” ชาวบ้านเรียกว่า “วันพระ” เดือนหนึ่งมีกำหนด ๔ วัน คือ วันขึ้น ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ วันแรม ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ (ในเดือนขาดเป็นวันแรม ๑๔ ค่ำ) ในสมัยพุทธกาลเรียกว่า “วันอุโบสถ” หมายถึง วันที่กำหนดให้รักษาอุโบสถศีล

วันพระ หรือ วันอุโบสถ ถือเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในพระพุทธศาสนา กล่าวคือ พุทธบริษัทผู้เป็นศฤงคารจะเข้าวัดทำบุญตักบาตรให้ทานรักษาศีล ๕ ศีล ๘ หรือศีลอุโบสถตามกำลังศรัทธาของตน ๆ เพื่อทำจิตใจให้สะอาด สว่างสงบ นอกจากนี้ ยังเป็นการบำรุงพระพุทธศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่พุทธศาสนิกชนพึงกระทำ

งานวันเฉลิมพระชนมพรรษา

งานวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปัจจุบันทางราชการกำหนดเป็นวันหยุดราชการ ๒ วัน คือ วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๑ วัน และวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๑ วัน

วันเฉลิมพระชนมพรรษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน พระราชสมภพเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐ ณ เมืองบอสตัน มลรัฐแมสซาชูเซตส์ ในระหว่างที่สมเด็จพระราชบิดาทรงศึกษาวิชาแพทยศาสตร์อยู่ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา โดยที่วันที่ ๕ ธันวาคม เป็นวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพขององค์พระประมุขของชาติ และทรงเป็นองค์เอกอัครราชูปถัมภกแห่งพระพุทธศาสนา จึงถือว่าวันนี้เป็นวันสำคัญยิ่งของชาติและพสกนิกรชาวไทย รวมตลอดถึงสมณชีพรามณ์ ทางราชการและประชาชนจึงมีงานเฉลิมฉลองเป็นพิเศษไม่ว่าวันใด ๆ ในรอบปี และตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ เป็นต้นมา รัฐบาลได้ประกาศวันเฉลิมพระชนมพรรษาเป็นวันชาติของไทยด้วยงานวันเฉลิมพระชนมพรรษา จึงมีทั้งงานพระราชพิธี งานของทางราชการ และงานของประชาชนทั่วประเทศด้วย

งานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาในกรุงเทพมหานครจัด ๒ แห่ง คือ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย และที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม มีทั้งพิธีสงฆ์ พิธีพราหมณ์ พิธีโหรและสวดนพเคราะห์ ส่วนในจังหวัดต่างๆ จัดที่ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ มีพิธีสงฆ์และพิธีเฉลิมพระเกียรติ สำหรับในกรุงเทพมหานครมีพิธีการดังนี้

๑. การจัดสถานที่ เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา วงสายสัญญาณรอบ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยโยงเข้าไปในพิธีมณฑล รอบฐานพระแท่นพระมหาเศวตฉัตร โยงไปรอบโต๊ะบูชาพระพุทธรูปชัยวัฒน์ เทวรูปพระเคราะห์ เทียนมหามงคล เทียนเท่าพระองค์ แล้วโยงไปที่อาสน์สงฆ์ สำหรับพระสงฆ์ ถือนิเวศน์พระพุทธรูป อีกสายหนึ่งโยงจากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยเข้าสู่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วงรอบฐานองค์พระพุทธรูปมหาภิณวัตปฏิมากร โยงมาที่โต๊ะบูชาและโต๊ะบูชาเทวดาพระเคราะห์ แล้วโยงไปที่อาสน์สงฆ์ สวดนวัคคหายุสมธรรม สำหรับพระสงฆ์ถือนิเวศน์พระเคราะห์และโหรถือนิเวศน์บูชาเทพยดานพเคราะห์

๒. บรรพชิตจันนิกายและอนัมนิกายถวายพระพร จัดที่หน้าพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในตอนบ่ายของวันงานพระราชพิธี ตามหมายกำหนดการ ก่อนเวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๐ นาที เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา นิมนต์พระสงฆ์จันนิกายและอนัมนิกาย ถือนิเวศน์เข้ายืนเรียงแถวที่มุขหน้าพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม คอยเฝ้ารับเสด็จ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินถึง ประทับยืนตรวจหัวแถว เจ้าคณะใหญ่ (ผลัดกันแต่ละปี) ขึ้นนำสวดถวายพระพรชัยมงคลด้วยคำสวดฝ่ายมหายาน จบแล้วเจ้าคณะใหญ่อีกฝ่ายหนึ่งอ่านรายงานถวายพระพรชัยมงคลเป็นภาษาไทยเสร็จแล้ว ทูลถวายเทียนมั่งกร พร้อมด้วยเครื่องสักการบูชาตามธรรมเนียมฝ่ายมหายาน แล้วเสด็จขึ้นสู่พระอุโบสถ

๓. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์นวัคคายุสมธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธ-
พรต พระพุทธรูปฉลองพระองค์และทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการ แล้วทรง
จุดธูปเทียนที่พระสงฆ์สวดนวัคคายุสมธรรม และเทียนที่บูชาเทพยดา
นพเคราะห์ สังฆการีอาราธนาพระปริตร พระสงฆ์ ๕ รูป เจริญพระพุทธมนต์
นวัคคายุสมธรรม ไหฺรสวดบูชาเทพยดานพเคราะห์ เสด็จลงสู่มุขหน้า
พระอุโบสถพระราชทานราชสังคหวัตถุ คือ พระราชทานเงินแก่ข้าทูลละออง-
ธุลีพระบาทผู้สูงอายุที่ชราภาพตั้งแต่อายุ ๗๒ ปีขึ้นไป แล้วเสด็จพระราชดำเนิน
ไปยังพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

พระสงฆ์ที่นิมนต์มาสวดพระพุทธมนต์นวัคคายุสมธรรม ถือเป็น
ประเพณีสืบมาแต่รัชกาลก่อนๆ ว่าด้วยนิมนต์พระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุตจาก
วัดราชประดิษฐ์ รวม ๕ รูป มีพระราชาคณะเป็นหัวหน้าพร้อมด้วยพระครู-
ฐานานุกรม พระเปรียญ การสวดมนต์นวัคคายุสมธรรมหรือสวดนพเคราะห์นั้น
พนักงานไหฺรสวดชุมนุมเทวดาก่อนจบแล้ว สังฆการีจึงอาราธนาพระปริตร
พระสงฆ์สวดมนต์เจ็ดตำนาน แต่ใส่สูตรตามลำดับนพเคราะห์ หยุดเว้นระยะให้
ไหฺรบูชาเทวดาพระเคราะห์ พอไหฺรบูชาจบลงพระก็สวดต่อสลับกันไปจนกว่า
จะจบ เทพยดานพเคราะห์ ๙ องค์ คือ พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระอังคาร
พระพุธ พระเสาร์ พระพฤหัสบดี พระราหู พระศุกร์ และพระเกตุ เมื่อสวดจบ
ก็กลับวัด วันรุ่งขึ้นจึงไปรวมกันกับพระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ในการ
พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๖๐ รูป เพื่อถวายพระพรและรับพระราชทานฉัน
ที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

๔. การทรงตั้งสมณศักดิ์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานสังคหวัตถุแก่ข้าทูลละอองธุลีพระบาทผู้สูงอายุแล้วเสด็จ-
พระราชดำเนินจากพระอุโบสถไปประทับรถยนต์พระที่นั่งที่ประตูเกยหลัง

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ไปเทียบหน้าพระทวารเทเวศร์รักษาเสด็จพระราช-
ดำเนินเข้าสู่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา (สังฆการี)
นิมนต์พระสงฆ์ที่ได้รับเลื่อนสมณศักดิ์ และได้รับสมณศักดิ์ขึ้นใหม่ เดินเรียงแถว
เข้าไปรับพัดยศสัญญาบัตรและผ้าไตร จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ขณะที่ทรงประเคนตั้งแต่รูปแรกไปจนถึงรูปสุดท้ายนั้น พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์
ผู้ใหญ่ ๑๐ รูป มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานสวด **ขยมนโต** นำตั้งเรื่อยไป
จนกว่าจะถึงรูปสุดท้าย พระสงฆ์ที่ได้รับเลื่อนและตั้งสมณศักดิ์ขึ้นใหม่ออกไป
ครองผ้าข้างนอก เสร็จแล้วกลับเข้ามานั่งยังอาสนะ รูปที่ได้รับสมณศักดิ์
ชั้นสูงสุดตั้งพัดรูปอื่นก็ตั้งพัดพร้อมกัน ขึ้น **ยถา ฯ เปฯ** จบลงแค่ **สุมฺ พลํ**
แล้วสมเด็จพระสังฆราชผู้เป็นประธานถวายอดิเรกจบ **ภวตุ สพฺพมงคลํ ฯ เปฯ**
แล้ว รูปที่สองถวายพระพรลา ลูกกลับออกไป พระสงฆ์ที่ได้รับสมณศักดิ์
ขึ้นใหม่นี้ บางรูปที่เป็นพระราชอาคันตุกะชั้นสูง หรือเป็นพระราชอาคันตุกะหัวเมือง
ก็ได้รับอาราธนาให้สวดมนต์ด้วย จึงต้องรอกอยู่สวดมนต์ก่อน ส่วนรูปที่ไม่ถูก
อาราธนาให้สวดมนต์ก็กลับวัดไป

๕. การเจริญพระพุทธมนต์ พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ในงาน
เฉลิมพระชนมพรรษามีจำนวน ๖๐ รูป นิมนต์ฝ่ายละครึ่งทั้งสองคณะ คือ
คณะธรรมยุต ๓๐ คณะมหานิกาย ๓๐ ตามลำดับสมณศักดิ์จากสูงไปหาต่ำ
ในการนี้นิมนต์พระราชอาคันตุกะหัวเมืองเข้าร่วมสวดมนต์ในงานพระราชพิธี
ใหญ่ๆ เช่น พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษานี้ด้วย เพื่อที่พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวได้ทรงรู้จักคุ้นเคย และฝ่ายพระสงฆ์ก็จะได้ทราบพระราช-
กรณียกิจและธรรมเนียมประเพณีการเจริญพระพุทธมนต์ รับพระราชทานฉันท
เทศน์ ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เมื่อมีโอกาสจึงได้นิมนต์พระราชอาคัน
ตุกะหัวเมืองเข้าร่วมด้วยเสมอ

กฎหมายพระสงฆ์

แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระราชบัญญัติ สพนธ

บริษัท ปกครองนครระยอง จำกัด

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

● **พณ. และ ธ. และฉบับที่ ๒ พณ. และ ธ. ๑๕** นาสเมนตุ.

หยุดเพียงนี้แล้วรูปที่ ๘ จึงตัดตัวนามสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

◆ **กฏการครอง ฉบับที่ ๒ (ฟุเตะ ๒ รีกุส) โยชิโนบุ ซูงิมิตสึ**

วัดตบสุตร อ.ห้วยสตร. จ.ลำปาง จำนวน ๒๕๐๕

◆ หนังสือเวียนของสำนักงานราชการที่เกี่ยวข้อง
ในทรงเจดีย์บนที่หมอนามันต์ คือ พระกริ่งครอบแก้ว

កំណត់ត្រាអំពីការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិការ

ป ก็จุ่มเทียนลงในหม้อน้ำมันต์ ต่อไปสวดบท **เมตตญจ สัพพโลกสุมิ**

กาเสยฺย ปุณเรตตํ แลวสวตบพ อပ္ปมาเณ พุทฺโธ ฯเปฯ นโม

สตฺตุนํ สมฺมาสมฺพุทฺธานํ แล้วสวดบท อิติปิ โส ภควา ฯ เปฯ ปุณฺณกฺเขตต์
โลกสฺสชาติ แล้วสวดบท วิปสฺสิสฺส นมตฺถุ ฯ เปฯ พุทฺธํ วณฺทาม โคตมนฺติ
แล้วสวดบท ยโตหํ ภคินี อริยาย ฯ เปฯ โสตฺถิ เต โหตุ สพุทฺธา แล้วสวด
ท่ายเจ็ดตำนาน นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ฯ เปฯ เต ชยมฺงฺคลํ แล้วสวดต่อ
ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลกเฯ เปฯ ตสฺมา โสตฺถิ ภวนฺตุ เต แล้วสวดบท
รตนตฺตยปฺปภาวสิทฺธิคาถา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ โลกานํ อนุกมฺปโก ฯ เปฯ
ธฺนฺญาณน สมฺปทาติ แล้วสวดบท ทุกฺขปฺปตฺตา ฯ เปฯ สพุทฺเ พุทฺธา ฯ เปฯ
ภาตฺถุ สพุทฺมฺงฺคลํ ฯ เปฯ นกฺขตฺตยกฺขภูตฺตานํ ฯ เปฯ

สวดมนต์จบแล้ว ฉะนั้น้ำชา ตั้งพัดถวายยอติเรกและถวายพระพรลา
ตามระเบียบพิธีหลวง

๖. สวดถวายพระพรและรับพระราชทานฉัน รุ่งขึ้นจากวัน
พระราชพิธี หรือวันที่ ๖ ธันวาคม พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ ๖๐ รูป และ
พระสงฆ์ที่เจริญวัคคหายุสมธรรม ๕ รูป เข้าสู่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
รูปใดมาถึงก่อนก็เข้านั่งยังที่ของตนที่นั่งสวดมนต์ การฉันภัตตาหารในงาน
พิธีหลวงต้องใช้บาตรใส่ถลกด้วย สังฆการีจะรับบาตรไปตั้งที่โต๊ะสำหรับชั่งอยู่
หน้าอาสน์สงฆ์ (ถ้าเป็นงานใหญ่มีพระมาก จะรับเฉพาะพระเถระ) เวลา
๑๐ นาฬิกา ๓๐ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ถึงพระบรมมหาราชวัง เสด็จฯ ขึ้นพระที่นั่ง
ไพศาลทักษิณก่อน ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระสยามเทวาธิราช แล้วเสด็จฯ
ออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธรูป ภูเขาพระเทวรูป
พระเคราะห์ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการ ทรงกราบแล้วประทับนั่ง
พระสงฆ์ทั้งหมดสวดถวายพรพระ การถวายพรพระในงานหลวงไม่มีสมาทานศีล
เพราะไปมีในตอนถวายเทศน์มิ่งคลวิเสสภักตภาภายหลังฉันภัตตาหารแล้ว

สมเด็จพระสังฆราชขึ้นนำถวายพรพระ นโม ตสฺส ภควโต ฯ เปฯ ตติยมปิ สฺงฆิ สรณิ คจฺฉามิ.

● อิติปิ โส ภควา ฯ เปฯ ปุณฺณกฺเขตต์ โลกสฺสชาติ.

● พาหุ สหสฺสมภินิมิตฺตสาธุณฺตํ ฯ เปฯ นโร สปลฺโย. (เมื่อพระขึ้นบทสวด พาหุ เจ้าพนักงานพระราชวังจะถือถาดเข้าไปเปิดฝาสำหรับคานำออกไป)

● มหาการุณิโก นาโถฯ ฯ เปฯ ปทกฺชิเน ภวตุ สพฺพมฺงคลํ ฯ เปฯ ภวนฺตุ เต.

สวดถวายพรพระจบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จฯ ไปทรงประเคนภัตตาหาร ทรงสนทนาก่อนว่า พระจะฉันหวานและฉันน้ำชา จึงเสด็จฯ ไปประทับยังพระเก้าอี้ เจ้าหน้าที่จะยกโต๊ะที่วางสำหรับออกไป ต่อจากนั้นก็เป็นวาระที่ทรงสดับพระธรรมเทศนามงคลวิเสสเถา

๗. การถวายเทศน์มงคลวิเสสเถา การถวายเทศน์ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาประจำปีเรียกว่า ถวายเทศน์มงคลวิเสสเถา นับว่าเป็นพิเศษต่างจากถวายเทศน์ในงานพระราชพิธีอื่น สังฆการีจะเลือกนิมนต์สมเด็จพระราชาคณะ หรือพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่งอย่างงานอื่นไม่ได้ พระสงฆ์ผู้รับหน้าที่ถวายเทศน์มงคลวิเสสเถานี้ จะต้องนำความขึ้นกราบทูลเมื่อมีพระบรมราชานุญาตลงมาแล้ว ก็ถือเป็นหน้าที่ประจำที่จะต้องถวายเทศน์ทุกปีจนกว่าจะมีเหตุจำเป็น เช่น ขราภาพหรือได้ถวายมาแล้วนานนับปี จึงกราบทูลขอพระบรมราชานุญาตเปลี่ยนเป็นรูปอื่นอย่างเช่นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงถวายเป็นประจำ ในรัชกาลที่ ๗ สมเด็จพระสังฆราช กรมหลวงชินวราลงกรณทรงถวาย ต่อมาได้เปลี่ยนให้สมเด็จพระ

พระพุทโธฆาจารย์ วัดเทพศิรินทราวาส ถวายต่อมาจนถึงรัชกาลที่ ๘ เมื่อท่าน
มรณภาพแล้วสมเด็จพระสังฆราช กิตติโสภณมหาเถร วัดเบญจมบพิตร
(แต่งตั้งดำรงสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระวันรัต) ถวายต่อมาจนถึงรัชกาลปัจจุบัน
และได้กราบทูลถวายพระพรให้สมเด็จพระสังฆราช (อุฎฺฐายิมมหาเถร)
วัดมกุฏกษัตริยารามเป็นผู้ถวายเทศน์มิ่งคลวิเสสภคณา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๐
เป็นต้นมา สำนวนเทศนามิ่งคลวิเสสภคณานั้น โดยปกติก็พรรณนาถึงพระราช-
กรณียกิจและพระราชจริยาวัตรขององค์พระมหากษัตริยาธิราชเจ้าที่พระองค์
ทรงพระปรีชาสามารถในการดำเนินรัฐประศาสน์นโยบายบริหารประเทศชาติ
และปกครองพลภคณาเมืองให้ได้รับความร่มเย็นเป็นสุข โดยอาศัยหลัก
ทศพิธราชธรรมจริยานุวัติ ๑๐ ประการ มี **ทาน** การให้ทาน **สัส** ตั้งอยู่ในศีล
ปริจจาค การทรงสละพระราชทรัพย์ เป็นอาทิ ท่านผู้ถวายเทศน์ต้องแต่ง
สำนวนเทศน์ให้เสร็จล่วงหน้า พิมพ์สำเนาส่งให้สำนักพระราชวังเพื่อนำขึ้น
ทูลเกล้าฯ ถวายก่อนวันงานพระราชพิธีโดยที่เป็นสำนวนเทศน์กัณฑ์ใหญ่
มีเนื้อความมาก ต้องใช้เวลาถวายเทศน์ตั้งแต่ ๔๕ นาที ถึง ๑ ชั่วโมง จึงไม่อาจ
นำมาลงในหนังสือเล่มนี้ได้ ขอบทนายผู้ประสงคจะทราบสำนวนโวหารการเทศน์
โปรดหาอ่านได้จากหนังสือแถลงการณ์คณะสงฆ์ประจำปีนั้นๆ เมื่อถวาย
เทศน์มิ่งคลวิเสสภคณาจบแล้ว ลงจากธรรมาสน์มานั่งยังอาสนะเดิมในแถว
(ไม่ ยถา บนธรรมาสน์) แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จฯ ไปประเคน
เครื่องไทยธรรมกัณฑ์เทศน์พร้อมทั้งใบปวารณาแล้ว พระผู้ถวายเทศน์ถึง
ยถา พระสงฆ์ทั้งหมดรับ **สัพพี ๗เปฯ**

- **อคุศุปปสาทสูตร ๗เปฯ**
- **ขงฺกัญจ วิตุตฺ (สมัยนั่งด)**
- **โส อตฺถลทฺไฮ ๗เปฯ**
- **ถวายอดิเรก**
- **สพพพุธานุภาเวน ๗เปฯ**

เมื่อพระสงฆ์กลับออกมาจากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินกลับ ส่วนพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี และบรรดาข้าราชการทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ พลเรือน ต้องรออยู่ เวียนเทียนสมโภชดวงพระบรมราชสมภพอีกระยะหนึ่ง พระครูหัวหน้าพราหมณ์ ตั้งพิธีบายศรีแก้ว ทอง เงิน บรรดาผู้ที่อยู่ในที่เฝ้าฯ ยืนเข้าแถวเรียงรายรอบ พระมหาเศวตฉัตรรับแว่นเวียนเทียน แว่นแก้ว ทอง เงิน จากพระมหाराชาครู ส่งเวียนเทียนต่อกันไปจนครบถ้วนสามรอบ จึงเสร็จพิธีเวียนเทียนและกลับ เวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๐ นาที พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ สู่พระบรมมหาราชวังอีกวาระหนึ่ง เสด็จฯ ออก ณ ท้องพระโรงกลางพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท คณะทูตานุทูตต่างประเทศเข้าเฝ้ากราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสตอบ แล้วเสด็จกลับ

๘. งานราชอุทยานสโมสร์ เป็นงานเนื่องในการพระราชพิธี เถลิงพระชนมพรรษา ทรงกำหนดให้จัดขึ้นในปลายวันที่ ๘ ธันวาคมทุกปี ที่สนามหญ้าพระที่นั่งอัมพรสถานพระราชวังดุสิต ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลขาธิการพระราชวังเชิญพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนุญ ข้าราชการฝ่ายทหาร พลเรือน ตำรวจที่มียศตั้งแต่ชั้นพันเอก พันตำรวจเอก และข้าราชการชั้นเอกขึ้นไป เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท บรรดาผู้ได้รับเชิญแต่งตัวครึ่งยศไปรอเฝ้าฯ พร้อมกัน พระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรีและคณะทูตานุทูตไปรอเฝ้าฯ อยู่ทางหัวสนามหญ้าด้านหน้าพระที่นั่งอัมพรสถาน ใกล้กับบันไดที่เสด็จลง ข้าราชการนอกนั้นยืนเข้าแถวเรียงรายตามสังกัด กระทรวง มีปลัดกระทรวงเป็นหัวหน้า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าฟ้าพระเจ้าลูกยาเธอ พระเจ้าลูกเธอเสด็จพระราชดำเนินลงสู่สนามหญ้า ทั้งสองพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิสังขรณ์ตามลำดับ เมื่อเสด็จผ่านแถวข้าราชการกระทรวงใด ปลัดกระทรวงพร้อมด้วยข้าราชการกระทรวงถวายความเคารพ ปลัดกระทรวงกราบบังคมทูลให้ทรงทราบว่าเป็นข้าราชการกระทรวงนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิสังขรณ์ตามลำดับทุกกระทรวงจนรอบสนามแล้วจึงเสด็จฯ เข้ากลางสนามทรงสนทนากับพระบรมวงศานุวงศ์ องคมนตรีและนายกรัฐมนตรี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน เลี้ยงน้ำชา เครื่องว่าง มีสุรา วิสกี้ แชมเปญ สุดแต่ใครจะชอบอย่างไร เลือกได้ตามอัธยาศัย ระหว่างรับประทานดื่มน้ำชาสุรา อาหารนั้น นายกรัฐมนตรีกล่าวปราศรัยกราบบังคมทูลถวายพระพรขอให้ทรงพระเกษมสำราญ เชิญชวนผู้ที่มาในงานดื่มถวายพระพรชัยมงคลดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสตอบ ทรงสนทนาปราศรัยกับพระบรมวงศานุวงศ์ และนายกรัฐมนตรี จนได้เวลาพอสมควรตามพระราชอัธยาศัยจึงเสด็จขึ้น

งานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาดังกล่าวนี้นับว่าเป็นการเหมาะสมก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดครบทุกประการ บางปีก็เว้นบางงาน โดยเฉพาะงานราชอุทยานสโมสไรต์ได้เว้นมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ งานพระราชพิธีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดทุกปีได้แก่ การถวายพระพรของบรรพชิตญวนนิกาย และจีนนิกาย การสวดนพเคราะห์ การพระราชทานราชสังคหวัตถุ การทรงตั้งสมณศักดิ์ ซึ่งอาจโปรดเกล้าฯ ให้จัดในวันหนึ่งวันใดที่ใกล้เคียงกับวันที่ ๕ ธันวาคม ซึ่งเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา และมีการยิงปืนใหญ่เฉลิมพระเกียรติ ในวันที่ ๕ ธันวาคม เวลา ๑๒.๐๐ น. และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สำนักพระราชวังจัดที่สำหรับลงพระนาม และ

นามถวายพระพรไว้ในพระบรมมหาราชวัง ในวันที่ ๕ ธันวาคม เวลา ๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. การแต่งกายของข้าราชการบริพารที่ร่วมในการพระราชพิธี แต่งเครื่องแบบเต็มยศสายสะพายจุลจอมเกล้า การลงพระนามถวายพระพร แต่งเครื่องแบบปกติขาว

งานส่วนประชาชนมีการตามประทับโคมไฟในเวลาากลางคืน ชักและประดับธงชาติตามอาคารบ้านเรือนและสำนักงานต่างๆ

วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชสมภพวันที่ ๑๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดการงานพระราชพิธีเป็นงาน ๒ วัน คือในวันที่ ๑๒ และวันที่ ๑๓ สิงหาคม ประจำปี ในตอนเช้าเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสวนพระองค์นิมนต์พระสงฆ์ จำนวนเท่าพระชนมพรรษาเข้าไปรับพระราชทานอาหารบิณฑบาตที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต พระราชพิธีจัดให้มีที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เจ้าหน้าที่พระราชวังจัดแต่งสถานที่เตรียมเครื่องงานพระราชพิธี เจ้าหน้าที่ส่งขบวนจัดสายสิญจน์ไปเข้าพิธี และถวายพระสงฆ์ถือเจริญพระพุทธรูปตั้งสายสิญจน์สำหรับงานพระราชพิธีนั้น ส่งขบวนนำไปถวายให้พระมณฑปพยุภินิ ทำพิธีเสกบิณฑบาตก่อน แล้วจึงนำมาวางในงานพระราชพิธีมณฑลทุกงาน พระสงฆ์ที่นิมนต์มาเจริญพระพุทธรูปในงานพระราชพิธีนี้มนต์ตามลำดับสมณศักดิ์จากสูงมาหาต่ำ และนิมนต์ละกัน มีจำนวนเท่ากันหรือไล่เลี่ยกัน ทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกาย เจริญพระพุทธรูปบ้ายวันที่ ๑๒ สิงหาคม

รุ่งขึ้นรับพระราชทานฉันภัตตาหารเพล เสร็จแล้วสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ต้องมีผ้ากราบ รับประเคน สมเด็จพระราชาคณะนั้น เสด็จไปทรงประเคนที่อาสน์สงฆ์กับที่นั่ง พระราชาคณะรองลงมาจากนั้น ต้องลุกจากอาสน์สงฆ์เรียงแถวเข้ารับ เจ้าพนักงานจัดโต๊ะปูลาดผ้าขาวตั้งตรงที่สมเด็จพระบรมราชินีนาถประทับยืน พระที่เข้ารับนำผ้ากราบไปยืนวางบนโต๊ะ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงประเคนโดยทรงวางใบปวารณาหรือเครื่องไทยธรรมลงบนผ้ากราบ รับประเคนเครื่องไทยธรรมแล้วกลับไปนั่งยังอาสน์สงฆ์ที่เดิม สมเด็จพระสังฆราชถวายอนุโมทนา ยถา สัพพี ฯเปฯ สา อตฺถลทฺธา ฯเปฯ ถวาย **อดิเรก ฯเปฯ ภาวตุ สพฺพมงคล ฯเปฯ** จบแล้ว ถวายพระพรลา งานนี้มีแต่ เจริญพระพุทฺธมนต์ในวันแรก วันรุ่งขึ้นรับพระราชทานฉันไม่มีถวายเทศนา ส่วนระเบียบการเจริญพระพุทฺธมนต์และถวายพระพร รับพระราชทานฉัน ก็เช่นเดียวกับงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ประชาชนพสกนิกรทั้งหลายมักจัดงานเฉลิมฉลองเป็นการเทิดพระเกียรติ หลายประการในแต่ละปี และมักจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะบุคคล ต่างๆ เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล และมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นการ เทิดพระเกียรติ และทูลเกล้าฯ ถวายเงินและสิ่งของเพื่อร่วมโดยเสด็จ- พระราชกุศลในการกุศลสาธารณะต่างๆ เป็นอันมากทุกปี

ส่วนที่ ๓

ระเบียบปฏิบัติการประกอบพิธี

การจัดสถานที่

การจัดสถานที่ทำบุญในทางพระพุทธศาสนา ทั้งงานมงคลและงานอวมงคลนั้น เจ้าภาพจะต้องคำนึงถึงสถานที่ซึ่งมีบริเวณกว้างขวางเพียงพอเหมาะสมจะใช้เป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลทางพระพุทธศาสนาสำหรับจัดพิธีอันประกอบด้วยสถานที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. สถานที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย
๒. สถานที่จัดเป็นอาสน์สงฆ์ (ให้พระนั่งได้ ๙ รูป)
๓. สถานที่สำหรับเจ้าภาพและผู้มาร่วมงานทำบุญ

การจัดสถานที่ตั้งโต๊ะหมู่บูชา

โต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัย นิยมจัดตั้งไว้ด้านขวามือของพระสงฆ์ให้สูงกว่าพระสงฆ์พอสมควร นิยมตั้งหันหน้าไปทางทิศตะวันออก เพราะเป็นทิศที่พระพุทธเจ้า ประทับนั่งตรัสรู้ ถ้าสถานที่ไม่อำนวยจะตั้งหันหน้าไปทางทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศใดทิศหนึ่งก็ได้ แต่ไม่นิยมตั้งหันหน้าไปทางทิศตะวันตก เพราะถือว่าทิศตะวันตกเป็นทิศที่ดวงอาทิตย์ตก เป็นทิศแห่งความเสื่อมไม่เจริญรุ่งเรือง (แต่ถ้าจำเป็นจริงๆ ไม่มีทางหลีกเลี่ยงก็อย่าไปถือจนเสียงาน)

โต๊ะหมู่บูชาพระรัตนตรัยนั้น นิยมตั้งไว้ต้นอาสน์สงฆ์ ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๕ ประการ คือ

๑. พระพุทธรูป ๑ องค์
๒. กระถางธูป ๑ ลูก

๓. เชิงเทียน ๑ คู่
๔. แจกัน ๑ คู่
๕. โต๊ะหมู่ ๑ หมู่ (ถ้าไม่มี จะจัดโต๊ะ ๓ ตัว ๒ ตัว ก็ได้ แต่จะให้ดู
เป็นทางการ ก็สมควรเป็นโต๊ะหมู่ ๕ หมู่ ๗ หรือหมู่ ๙)

พระพุทธรูปที่ตั้งบูชา

พระพุทธรูปที่นิยมอัญเชิญมาตั้งบูชานั้น บางงานนิยมอัญเชิญ
พระพุทธรูปบูชา ประจำวันเกิดของเจ้าภาพมาตั้ง ณ ที่บูชานั้นด้วย พระพุทธรูป
ประจำวันเกิดมีดังต่อไปนี้

๑. คนเกิดวันอาทิตย์	พระพุทธรูปปางถวายเนตร
๒. คนเกิดวันจันทร์	พระพุทธรูปปางห้ามญาติ
๓. คนเกิดวันอังคาร	พระพุทธรูปปางไสยาสน์
๔. คนเกิดวันพุธ	พระพุทธรูปปางอุ้มบาตร
๕. คนเกิดวันพฤหัสบดี	พระพุทธรูปปางนั่งขัดสมาธิเพชร
๖. คนเกิดวันศุกร์	พระพุทธรูปปางทรงรำพึง
๗. คนเกิดวันเสาร์	พระพุทธรูปปางนาคปรก

เครื่องสักการะบูชาพระรัตนตรัย

เครื่องสักการะบูชาพระรัตนตรัยนั้น ชาวพุทธไทยเราทั้งหลายนิยม
นำมาบูชาเสมอ ในการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งงานมงคล
และงานอวมงคล มี ๓ อย่าง คือ

๑. ธูป
๒. เทียน
๓. ดอกไม้

ธูปนั้นสำหรับบูชาพระพุทธเจ้า นิยมจุดบูชาครั้งละ ๓ ดอก โดยมีความหมายว่า พระพุทธเจ้านั้นพระองค์ทรงมีพระคุณเป็นอันมากยากที่จะพรรณนาให้สิ้นสุดได้ แต่เมื่อประมวลกล่าวเฉพาะพระคุณที่เป็นใหญ่เป็นประธานแห่งพระคุณทั้งปวง มี ๓ ประการ คือ

๑. พระปัญญาคุณ
๒. พระบริสุทธิคุณ
๓. พระมหากรุณาคุณ

เทียนนั้นสำหรับบูชาพระธรรม นิยมจุดบูชาครั้งละ ๒ เล่ม เป็นอย่างน้อย โดยมีความหมายว่า พระศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น แยกออกได้เป็น ๒ ประเภท ซึ่งมาจากคำว่า “ธมฺโม ทฺวพฺโพ” แปลว่า พระธรรมมี ๒ อย่าง คือ

๑. พระวินัย สำหรับฝึกหัดกายและวาจาให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
๒. พระธรรม สำหรับอบรมจิตใจให้สงบ ระวังจากความชั่ว ทุกจริตทุกประการ

ดอกไม้สำหรับบูชาพระสงฆ์ โดยมีความหมายว่า ดอกไม้มีนานาพันธุ์ เมื่อยังอยู่ ณ สถานที่เกิดของมัน ย่อมมีความสวยงามตามสภาพ แต่ยังหาระเบียบเรียบร้อยไม่ได้ ต่อเมื่อนายมาลาการ คือ ช่างดอกไม้ผู้ฉลาดนำมา จัดตกแต่งใส่แจกัน ใส่พานประดับให้เข้าเป็นระเบียบเรียบร้อยย่อมมีคุณค่า มีราคาขึ้นมาฉับใด พระสงฆ์สาวกก็ฉับนั้น เมื่อยังเป็นคฤหัสถ์มีชาติตระกูล ต่างกัน มีนิสัยใจคอแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศ แต่เมื่อได้อุปสมบทแล้ว ได้ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยโดยเคร่งครัด จึงเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย นำเคารพ นำสักการบูชา ดอกไม้สำหรับบูชาพระสงฆ์นิยมใช้ดอกไม้ที่เพียบพร้อมไปด้วย ลักษณะ ๓ ประการ คือ

๑. มีสีสวย
๒. มีกลิ่นหอม
๓. กำลังสดชื่น

ข้อสังเกต พิธีกรผู้ที่ประกาศเรียนเชิญเจ้าภาพ หรือผู้เป็นประธานว่า

ขอเรียนเชิญ ท่าน.....จุด รูป เทียน บูชาพระรัตนตรัยนั้น น่าจะถูกต้อง เพราะจุดรูป คือ บูชาพระพุทธเจ้าก่อน จุดเทียนบูชาพระธรรม เป็นลำดับมา แม้ในปัจจุบันจะจุดเทียนก่อนก็ตาม (เท่าที่สังเกตหากเจ้าหน้าที่ หรือพิธีกรได้นำสาส์นชูปน้ำมันพันไว้ที่รูปและเทียน สามารถติดไฟได้ทันที บางท่านก็จุดรูปก่อน สาเหตุที่จุดเทียนก่อนก็เพื่อนำรูปมาจุดจากต้นเทียน กรณีมีลมพัด)

การจัดตั้งภาชนะน้ำมันต์

การจัดตั้งภาชนะน้ำมันต์ นิยมจัดตั้งเฉพาะพิธีทำบุญในงานมงคล ทุกชนิด เช่น งานมงคลสมรส งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญอายุ งานทำบุญวันเกิด งานฉลองต่างๆ จะจัดตั้งภาชนะน้ำมันต์ข้างโต๊ะหมู่บูชาด้านพระเถระ ประธานสงฆ์นั่ง

ส่วนพิธีทำบุญงานอวมงคลที่เกี่ยวข้องกับงานศพ เช่น งานทำบุญ สัตตมวาร (ทำบุญ ๗ วัน) งานทำบุญปัญญาสมวาร (ทำบุญ ๕๐ วัน) งานทำบุญสตมวาร (ทำบุญ ๑๐๐ วัน) เป็นต้น ไม่นิยมจัดตั้งภาชนะน้ำมันต์ เพราะพิธีทำบุญงานศพนั้น เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่ล่วงลับไปแล้ว ส่วนพิธีทำบุญในงานมงคล จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของงาน

ภาชนะสำหรับใส่น้ำมันต์ที่นิยมใช้ คือ

- หม้อน้ำมันต์โดยเฉพาะ
- บาตรพระสงฆ์
- นิยมใช้น้ำสะอาดบริสุทธิ์ใส่เกือบเต็มภาชนะ
- นิยมใช้เทียนขี้ผึ้งแท่งใหญ่ ๑ เล่ม จุดทำน้ำมันต์
- นิยมติดเทียนด้านขวามือพระสงฆ์

การใช้ด้ายสายสิญจน์

การใช้ด้ายสายสิญจน์ในงานพิธีมงคลต่างๆ นั้น แม้จะเป็นความนิยมเชื่อถือตามลัทธิศาสนาพราหมณ์ก็ตาม แต่ในทางพระพุทธศาสนาก็ไม่ทรงห้าม คงอนุโลมคล้อยตามประเพณีนิยมของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายในยุคนั้นๆ ซึ่งเคยเป็นผู้เคารพนับถือลัทธิศาสนาพราหมณ์มาก่อน

พิธีกรรมต่างๆ ที่นิยมใช้ด้ายสายสิญจน์ เช่น พิธีเรียกขวัญ พิธีเชิญขวัญ พิธีทำขวัญ พิธีโกนจุก พิธีทำขวัญนาค เป็นต้น ล้วนแต่เป็นเรื่องของศาสนาพราหมณ์ทั้งสิ้น แต่มาประยุกต์ใช้กับพิธีกรรมทางพุทธศาสนาก็เพื่อจะดึงดูดพุทธศาสนิกชนที่ยังมีกำลังศรัทธาไม่เข้มแข็งให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น โดยอาศัยพิธีกรรมต่างๆ เป็นหลักยึด เพราะบางท่านเกิดศรัทธาเสื่อมใสในพระพุทธศาสนาก็เนื่องด้วยได้พบพิธีกรรม

การวงด้ายสายสิญจน์

งานพิธีมงคลต่างๆ เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญบ้านเรือนประจำปี งานทำบุญบำบัดขจัดเสนียดจัญไร นิยมวงด้ายสายสิญจน์รอบอาคารหรือรอบรั้ว รอบกำแพง ตามควรแก่กรณี โดยเริ่มวงด้ายสายสิญจน์ตั้งแต่ไต่ะหมู่บูชาไปจนรอบบริเวณงาน แล้วให้นำมาวงรอบฐานพระพุทธรูป เวียนไปทางขวามือ ๑ รอบ หรือ ๓ รอบ และนำมาวงเวียนขวารอบภาชนะน้ำมนต์ ๑ รอบ หรือ ๓ รอบ นำกลุ่มด้ายสายสิญจน์ที่เหลือใส่พานตั้งไว้ด้านซ้ายของไต่ะหมู่บูชา

งานพิธีมงคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับอาคาร เช่น งานมงคลสมรส ทำบุญวันเกิด พิธีโกนจุก เป็นต้น นิยมวงด้ายสายสิญจน์เฉพาะบริเวณห้องพิธีหรือโยงจากพระพุทธรูปมาให้พระสงฆ์ถือเจริญพระพุทธมนต์เท่านั้น

งานพิธีอวมงคลเกี่ยวกับศพ ไม่นิยมวงด้ายสายสิญจน์รอบอาคารบ้านเรือน แต่นิยมใช้เป็นสายโยงจากศพมาถึงอาสน์สงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์พิจารณาบังสุกุล

ซึ่งไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรา ๒ วรคแรก แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ตามนัยหนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ ๐๗๐๕ (๒) /๑๓๕๕๑ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๒ ในหน้าที่ ๒ และกำหนดแนวทางปฏิบัติขึ้นใหม่ชื่อ “แนวทางการปฏิบัติการรังวัดกันพื้นที่ที่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินนอกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ” โดยให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการดังนี้

(๑) กรณีที่มีผู้ยื่นคำร้องขอให้ดำเนินการรังวัดกันพื้นที่ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้รังวัดกันพื้นที่เฉพาะที่ดินที่มีหลักฐานหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือโฉนดที่ดิน ที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ และได้มีการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินและกรมป่าไม้ ว่าด้วยการพิสูจน์ที่ดินเพื่อออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งเกี่ยวกับเขตป่าไม้ แล้วแต่กรณี

(๒) เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ (๑) แล้ว เนื่องจากพื้นที่ตามหลักฐานหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดิน มีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับมาตราส่วนของแผนที่ท้ายกฎกระทรวงที่แสดงแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้เจ้าหน้าที่จัดทำทะเบียนแสดงหลักฐานการรังวัดกันพื้นที่ จำนวน ๓ ชุด โดยเก็บไว้ที่กรมป่าไม้ สำนักงานป่าไม้เขต และสำนักงานป่าไม้จังหวัดแห่งท้องถิ่นแห่งละ ๑ ชุด

๒. เนื่องจากมีหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งวัดอีกจำนวนมาก ได้มีหนังสือขอให้กรมป่าไม้พิจารณาแนวเขตพื้นที่ของวัดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ ฉะนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกันพื้นที่วัดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กรมป่าไม้จึงได้กำหนด “แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการกันพื้นที่วัดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ” ขึ้น โดยให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการดังนี้

ระเบียบปฏิบัติการกราบ

การกราบ มาจากคำว่า “อภิวาท” คือ การหมอบลงที่พื้น พร้อมกับ กระพุ่มมือ หรือ พร้อมกับการประณมมือ เป็นกิริยาอาการแสดงความเคารพ อ่อนน้อมถ่อมตนอย่างสูงสุดในบรรดากิริยาอาการแสดงความเคารพทั้งหลาย ทั้งในทางคติโลก และในทางคติธรรม

กราบพระรัตนตรัย

การกราบพระรัตนตรัย คือ กราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และปูชนียวัตถุ ปูชนียสถาน ที่นับเนื่องกับพระรัตนตรัยทุกอย่าง นิยมกราบ แบบเบญจางคประดิษฐ์ คือ การกราบด้วยการตั้งไว้เฉพาะซึ่งองค์ ๕ (คือ หัวเข่า ๒ ฝ่ามือ ๒ และหน้าผาก ๑) ให้จรดลงแนบกับพื้น ซึ่งมีจังหวะปฏิบัติ ๓ จังหวะ คือ

จังหวะที่ ๑ ยกมือขึ้นประณมอยู่ระหว่างอก

จังหวะที่ ๒ ยกมือประณมขึ้นจรดหน้าผาก นิ้วหัวแม่มือทั้งสอง อยู่ระหว่างคิ้ว ปลายนิ้วชี้จรดหน้าผาก

จังหวะที่ ๓ หมอบลงให้หน้าผากจรดพื้น ฝ่ามือทั้งสองแบราบลง แนบกับพื้น แล้วลุกขึ้นนั่ง ตั้งตัวตรง ประณมมือยกขึ้น ผ่านจังหวะที่ ๑-๒-๓ ไปตามลำดับ ปฏิบัติเช่นนี้จนครบ ๓ ครั้ง ทุกคราวที่กราบพระรัตนตรัย

[illegible]

กราบบุคคลและกราบศพ

การกราบบุคคลและกราบศพ นิยมกราบเหมือนกันด้วยวิธีกระพุ่มมือ กราบ ไม่แบมือกราบกับพื้นเหมือนกราบพระรัตนตรัย และนิยมกราบเพียง ครั้งเดียว ไม่กราบ ๓ ครั้งเหมือนกราบพระรัตนตรัย มีวิธีการปฏิบัติดังนี้:-

- นั่งพับเพียบแบบเก็บเท้า พับขาออกไปทางซ้ายตะแคงตัวข้างขวา ไปทางบุคคล หรือศพที่จะกราบนั้น

- หมอบลงกับพื้น พร้อมกับวางแขนขวาลงกราบกับพื้นตลอดครึ่งแขน จากข้อศอกถึงมือ ตั้งส้นมือขึ้น วางแขนซ้ายลงคู่กับแขนขวา มือทั้งสองแนบชิด แบบประณมมือให้ศอกขวาอยู่ข้างต้น ศอกซ้ายต่อกับหัวเข่าขวา

- ก้มศีรษะลงให้หน้าผากจรดส้นมือ ปลายนิ้วชี้อยู่ระหว่างคิ้ว แล้วลุกขึ้นนั่งพับเพียบตามปกติ เป็นเสร็จพิธีกราบบุคคล หรือกราบศพ

- ส่วนการกราบพ่อและแม่ ในพิธีการทางพระพุทธศาสนา เช่น การกราบพ่อแม่ก่อนรับผ้าไตรเข้าขอบรรพชาอุปสมบท เป็นต้น นิยมกราบ แบบเบญจางคประดิษฐ์ และกราบ ๓ ครั้ง เหมือนกราบพระรัตนตรัย เพราะถือกันว่า พ่อและแม่นั้นเท่ากับเป็นพระอรหันต์ของลูก ในฐานะที่ พระอรหันต์ทั้งหลายย่อมมีเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์โลกส่วนเดียว ฉะนั้น พ่อและแม่ทั้งหลายก็มีเมตตากรุณาต่อลูกๆ ของตนโดยส่วนเดียว ฉะนั้น

ระเบียบปฏิบัติการแสดงความเคารพพระสงฆ์

การลุกขึ้นยืนรับพระสงฆ์

การลุกขึ้นยืนรับพระสงฆ์ เป็นกิริยาอาการแสดงความเคารพอย่างหนึ่ง ซึ่งชาวพุทธนิยมปฏิบัติต่อพระสงฆ์ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- เมื่อพระสงฆ์เถระผู้ใหญ่เดินมาถึงสถานที่พำนักนั้นๆ คฤหัสถ์ชายหญิงซึ่งนั่งอยู่ ณ สถานที่นั้น นิยมปฏิบัติดังนี้
- ถ้านั่งเก้าอี้ นิยมลุกขึ้นยืนรับ เมื่อท่านเดินผ่านมาตรงหน้า นิยมน้อมตัวลงยกมือไหว้ เมื่อท่านนั่งเรียบร้อยแล้วจึงนั่งลงตามเดิม
- ถ้าคฤหัสถ์ชายหญิงนั่งอยู่กับพื้น ไม่นิยมลุกขึ้นยืนรับเมื่อท่านเดินผ่านมาถึงเฉพาะหน้า นิยมยกมือไหว้หรือกราบตามความเหมาะสมแก่สถานที่นั้น
- สำหรับท่านผู้เป็นประธานพิธี หรือเจ้าภาพงานนิยมคอยรอรับพระสงฆ์ที่นิมนต์มาประกอบพิธีในงานนั้น เมื่อพระสงฆ์มาถึง นิยมนิมนต์และนำท่านไปยังสถานที่จัดไว้รับรอง

การให้ที่นั่งแก่พระสงฆ์

การให้ที่นั่งแก่พระสงฆ์ เป็นกิริยาอาการแสดงความเอื้อเฟื้อแก่พระสงฆ์อย่างหนึ่ง ซึ่งชาวพุทธนิยมปฏิบัติกันสืบมา มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- เมื่อพระสงฆ์มาในพำนักนั้น ถ้าสถานที่ชุมนุมนั้นจัดให้นั่งเก้าอี้ คฤหัสถ์ชายหญิงนิยมลุกขึ้น หลีกไป ให้โอกาสพระสงฆ์นั่งเก้าอี้แถวหน้า
- ถ้าคฤหัสถ์ชายจำเป็นจะต้องนั่งเก้าอี้แถวเดียวกับพระสงฆ์ นิยมนั่งเก้าอี้ด้านซ้ายของพระสงฆ์

- สำหรับสตรีเพศ ไม่นิยมนั่งเก้าอี้แถวเดียวกัน หรือนั่งอาสนะยาวกับพระสงฆ์ เว้นแต่มีสุขภาพบุรุษนั่งคั่นในระหว่าง
- ถ้าสถานที่ชุมนุมนั้น จัดให้นั่งกับพื้น นิยมจัดอาสนะสงฆ์ไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหาก จากอาสนะที่คฤหัสถ์ชายหญิงนั่ง เช่น ปูพรมผืนใหญ่เต็มห้อง เป็นต้น นิยมจัดปูลาดอาสนะเล็กบนพรมผืนใหญ่นั้นอีกชั้นหนึ่ง สำหรับเป็นที่นั่งของพระสงฆ์แต่ละรูป

การตามส่งพระสงฆ์

การตามส่งพระสงฆ์ เป็นกิจการแสดงความเคารพแก่พระสงฆ์อีกประการหนึ่ง ซึ่งชาวพุทธนิยมปฏิบัติกันสืบมา

เมื่อพระสงฆ์เถระผู้ใหญ่หรือพระสงฆ์ที่นิมนต์มาในพิธีงานนั้นจะลากลับ คฤหัสถ์ชายหญิงผู้ที่อยู่ในพิธีงานนั้นนิยมปฏิบัติดังนี้:-

- ถ้านั่งเก้าอี้ นิยมลุกขึ้นยืนส่งท่าน เมื่อท่านเดินผ่านมาถึงเฉพาะหน้า นิยมน้อมตัวลงยกมือไหว้
- ถ้านั่งอยู่กับพื้น นิยมไม่ต้องยืนส่ง เมื่อท่านเดินผ่านมาถึงเฉพาะหน้า นิยมกราบหรือยกมือไหว้ตามควรแก่กรณี
- สำหรับท่านผู้เป็นประธานพิธีหรือเจ้าภาพงานนิยมเดินตามไปส่งท่านจนพ้นบริเวณงาน หรือจนกว่าท่านจะขึ้นรถออกพ้นจากบริเวณงานไปแล้ว และก่อนที่ท่านจะจากไปนิยมน้อมตัวลงยกมือไหว้ เป็นการแสดงความเคารพส่งท่านอีกครั้งหนึ่ง

การหลีกทางให้แก่พระสงฆ์

การหลีกทางให้แก่พระสงฆ์ เป็นกิจการแสดงความเคารพ เพื่อให้ออกไปอย่างหนึ่ง ซึ่งชาวพุทธนิยมปฏิบัติกันสืบมา

วิธีปฏิบัติเมื่อพระสงฆ์เดินตามมาข้างหลัง

ถ้าพระสงฆ์เดินตามมาข้างหลัง คฤหัสถ์ชายหญิงเดินไปข้างหน้า รู้สึกตัวว่ามีพระสงฆ์เดินตามมาข้างหลัง นิยมปฏิบัติดังนี้:-

- หลีกทางชิดข้างทางด้านซ้ายมือของพระสงฆ์
- ยืนตรง มือทั้งสองห้อยประสานกันไว้ข้างหน้า หันหน้ามาทางท่าน
- เมื่อพระสงฆ์เดินผ่านมาถึงเฉพาหน้า นิมนต์นมัสการยกมือไหว้
- ถ้าท่านพูดด้วย นิมนต์ประณมมือพูดกับท่าน (เฉพาะพระเถระ)
- ถ้าท่านมิได้พูดด้วย เมื่อยกมือไหว้แล้ว ลดมือทั้งสองลงห้อย

ประสานกันไว้ข้างหน้า มองดูท่านจนกว่าท่านจะเลยไป จึงเดินตามหลังท่านไป

วิธีปฏิบัติเมื่อเดินสวนทางกับพระสงฆ์

ถ้าคฤหัสถ์ชายหญิงเดินสวนทางกับพระสงฆ์ นิยมปฏิบัติดังนี้:-

- หลีกเข้าชิดข้างทางด้านซ้ายมือของพระสงฆ์
- ยืนตรง มือทั้งสองห้อยประสานกันไว้ข้างหน้า หันหน้ามาทางท่าน
- เมื่อพระสงฆ์เดินผ่านมาถึงเฉพาหน้า นิมนต์นมัสการ ยกมือไหว้

หรือ นั่งกระหย่งยกมือไหว้ ตามสมควรแก่กาลเทศะและบุคคล

- ถ้าท่านพูดด้วย นิมนต์ประณมมือพูดกับท่าน (เฉพาะพระเถระ)
- ถ้าท่านมิได้พูดด้วย เมื่อยกมือไหว้แล้ว ก็ลดมือลงห้อยประสานกันไว้

ข้างหน้า มองดูท่านจนกว่าท่านจะผ่านเลยไป จึงเดินไปตามปกติ

วิธีปฏิบัติเมื่อพบพระสงฆ์ยืนอยู่

ถ้าคฤหัสถ์ชายหญิง เดินไปพบพระสงฆ์ท่านยืนอยู่ นิยมปฏิบัติดังนี้:-

- หยุดยืนตรง
- นมัสการยกมือไหว้
- ถ้าท่านพูดด้วย ประณมมือพูดกับท่าน
- เดินหลีกไปทางซ้ายของพระสงฆ์

วิธีปฏิบัติเมื่อพบพระสงฆ์นั่งอยู่

ถ้าคฤหัสถ์ชายหญิง เดินไปพบพระสงฆ์ท่านนั่งอยู่ นิยมปฏิบัติดังนี้:-

- หยุดนั่งลง ถ้าพื้นที่สะอาด นิยมนั่งคุกเข่า หรือนั่งพับเพียบ ถ้าพื้นไม่สะอาด นิยมนั่งกระหย่ง

- น้อมตัวลงยกมือไหว้
- ถ้าท่านพูดด้วย ประณมมือพูดกับท่าน
- ลุกขึ้นเดินหลีกไปทางซ้ายของพระสงฆ์
- ถ้าพระสงฆ์อยู่ในที่กลางแจ้ง มีเงาปรากฏอยู่ คฤหัสถ์ชายหญิง

นิยมไม่เดินเหยียบเงาของพระสงฆ์ นิยมเดินหลีกไปเสียอีกทางหนึ่ง

วิธีเดินตามหลังพระสงฆ์

การเดินตามหลังพระสงฆ์ เป็นกิริยาอาการแสดงความเคารพแก่พระสงฆ์อย่างหนึ่ง ซึ่งชาวพุทธชายหญิงนิยมปฏิบัติกันสืบมา มีวิธีปฏิบัติดังนี้:-

- เดินตามไปเบื้องหลังของพระสงฆ์ โดยให้เอียงไปทางซ้ายของท่าน
- ไว้ระยะห่างจากท่านประมาณ ๒ - ๓ ก้าว
- เดินตามท่านไปด้วยกิริยาอาการสำรวมเรียบร้อย
- นิยมไม่แสดงความเคารพผู้อื่น
- นิยมไม่พูดคุยทักทายปราศรัยกับผู้อื่น

ระเบียบปฏิบัติการไปหาพระสงฆ์ที่วัด

ฐานะปองพระสงฆ์

พระสงฆ์ ดำรงอยู่ในฐานะเป็นปูชนียบุคคลที่พุทธศาสนิกชนชายหญิงทั้งหลาย สมควรเคารพสักการบูชากราบไหว้ด้วยความเลื่อมใสศรัทธา เพราะพระสงฆ์เป็นผู้ประพฤติดี ประพฤติซื่อตรง ประพฤติเพื่อให้ออกไปจากทุกข์ ประพฤติถูกต้องอย่างดียิ่ง และเป็นบุญเขตเนื่อนาบุญอย่างยอดเยี่ยมของชาวโลก

พระสงฆ์เป็นผู้รักษาพระพุทธศาสนาไว้ ด้วยการทรงเทศบรพชิต และศึกษาเล่าเรียนทรงจำพระศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้มิให้เสื่อมสูญ

พระสงฆ์เป็นผู้นำเอาพระศาสนธรรมนั้นมาเทศนาชี้แจง อบรมสั่งสอนชาวพุทธให้ทราบทั่วว่า สิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ

พระสงฆ์เป็นผู้แนะนำพร่ำสอนชาวพุทธ ให้เลิกละความชั่ว และชักจูงชาวพุทธให้เกิดความยินดีพอใจในการทำความดี

พระสงฆ์เป็นสักขีพยานเป็นตัวอย่างแห่งความประพฤติดี ปฏิบัติชอบตามพระศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกด้วย

การเตรียมตัวเบื้องต้น

เพราะพระสงฆ์ดำรงอยู่ในฐานะเป็นปูชนียบุคคลดังกล่าวแล้ว ฉะนั้นชาวพุทธชายหญิงทั้งหลายผู้ประสงค์จะไปหาพระสงฆ์ที่วัดพึงสังวรระวังอยู่เสมอว่าเราไปหาท่านที่ควรเคารพบูชา นิยมรักษากิริยามารยาททางกายทางวาจาตลอดถึงจิตใจให้เรียบร้อย อันแสดงออกถึงความมีศรัทธาเลื่อมใสเป็นอย่างดียิ่ง

ถ้าบุคคลผู้ไปหาพระสงฆ์นั้นเพื่อประสงค์จะขออาราธนาอานิมนต์ท่าน ไปประกอบพิธีงานมงคลหรืองานอวมงคลก็ตาม นิยมมีเครื่องสักการบูชา เช่น ดอกไม้ธูปเทียน เป็นต้น ใส่พานนำไปถวาย เพื่อเป็นเครื่องแสดงความเคารพ บูชาท่านด้วย ทั้งนี้ เพื่อรักษาประเพณีอันดีงามของมหาอุบาสกและมหาอุบาสิกา เช่น อนาถบิณฑิกเศรษฐีและนางวิสาขามหาอุบาสิกา ได้ประเพณีเป็นตัวอย่าง กล่าวคือ:-

- เมื่อไปเฝ้าพระพุทธเจ้าเวลาเช้าก่อนเที่ยงวัน ก็นิยมนำภัตตาหาร คาวหวานไปถวายพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์พุทธสาวก
- เมื่อไปเฝ้าพระพุทธเจ้าเวลาบ่ายหลังจากเที่ยงวันไปแล้ว ก็นิยมนำเกสร ๕ มีเนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย เป็นต้น ไปถวายพระพุทธเจ้า และพระสงฆ์พุทธสาวกเป็นประจำตลอดมา
- ชาวพุทธชายหญิงผู้จะไปหาพระสงฆ์ที่วัดนั้น นิยมแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย ไม่นิยมแต่งกายด้วยเครื่องอาภรณ์สีฉูดฉาดบาดตา ไม่นิยมนุ่งน้อย ห่มน้อย หรือเปลือยหน้าเปลือยหลัง ชะเวกชะวาก เป็นต้น

วิถีปฏิบัติขณะถึงที่อยู่ของพระสงฆ์

- ก่อนจะเข้าพบท่าน นิยมไต่ถามพระภิกษุสามเณร หรือศิษย์วัด ผู้อยู่ใกล้เคียงว่า ท่านอยู่หรือไม่อยู่ ท่านว่างหรือไม่ว่าง ท่านกำลังทำอะไรอยู่ สมควรจะเข้าพบท่านได้หรือไม่ และนิยมแจ้งความจำนงค์ขออนุญาตเข้าพบท่านก่อน เมื่อได้รับอนุญาตให้เข้าพบได้ จึงเข้าพบท่าน
- ถ้าไม่พบผู้ใดที่จะพอไต่ถามได้ นิยมรอคอยดูจังหวะที่สมควร และก่อนที่จะเข้าพบท่าน ขณะท่านอยู่ภายในห้อง นิยมกระแอมหรือไอ หรือเคาะประตูให้เสียงก่อน เพื่อให้ท่านได้ทราบล่วงหน้า เมื่อท่านอนุญาตแล้ว จึงนิยมเปิดประตูเข้าไป (เฉพาะชาย) ส่วนหญิงไม่นิยมเข้าไปหาพระสงฆ์ในห้อง เด็ดขาด

- เมื่อท่านนั่งเรียบร้อยแล้ว ผู้ไปหานิมนต์คุกเข่า กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ (ชาย กราบแบบชาย หญิง กราบแบบหญิง ดังกล่าวแล้ว ในระเบียบปฏิบัติการกราบข้างต้นนั้น) ๓ ครั้ง

- เมื่อกราบเสร็จแล้ว นิมนต์นั่งพับเพียบ ไม่นิมนต์บนอาสนะเสมอกับพระสงฆ์ เช่น นั่งบนพรมหรือเสื่อผืนเดียวกัน หรือนั่งเก้าอี้เสมอกับพระสงฆ์ เป็นต้น

- กิริยาอาการที่นั่งพับเพียบนั้น นิมนต์นั่งพับเพียบแบบเก็บเท้า ดังกล่าวแล้ว (ในระเบียบปฏิบัติการนั่งพับเพียบข้างต้น) เฉพาะสตรีเพศ นิยมสังวรระวังเครื่องนุ่งห่ม โดยปกปิดอวัยวะที่ควรปกปิดให้เรียบร้อย

- ขณะที่พระสงฆ์อยู่ชั้นล่าง คฤหัสถ์ชายหญิงไม่นิมนต์ขึ้นไปชั้นบนของกุฏิ และไม่นิมนต์เข้าไปภายในห้องส่วนตัวของท่าน

วิธปฏิบัติขณะสนทนากับพระสงฆ์

- ถ้าพระสงฆ์รูปนั้น เป็นพระเถระผู้ใหญ่ นิยมประณมมือพุดกับท่าน ทุกครั้งที่กราบเรียนท่านและรับคำพูดของท่าน

- ขณะสนทนาอยู่กับพระสงฆ์นั้น ไม่นิยมพุดล้อเล่นกับท่าน ไม่นิยมพุดคำหยาบโลนกับท่าน ไม่นิยมนำเอาเรื่องส่วนตัวไปเล่าให้ท่านฟัง ไม่นิยมแสดงอาการยกตนติเสมอท่านคล้ายเพื่อนเล่น หรือยกตนสูงกว่าท่าน

- เฉพาะสตรีเพศทั้งหมด แม้จะเป็นญาติกับพระสงฆ์รูปนั้นก็ตาม ไม่นิยมสนทนากับพระสงฆ์ต่อสองทั้งภายในห้องและภายนอกห้อง ทั้งในที่ลับตาและในที่ลับหู เพราะผิดพระวินัยพุทธบัญญัติ

- เมื่อเสร็จธุระกิจแล้ว นิยมรีบลาท่านกลับ ไม่ควรสนทนาอยู่นานเกินควร เพราะเป็นการรบกวนเวลาของท่าน

- เมื่อจะลาท่านกลับ นิมนต์คุกเข่า (ตามเพศ) กราบท่านด้วยเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้ง แล้วเดินเข้าออกไป

ระเบียบปฏิบัติการใช้คำพูดกับพระสงฆ์

การใช้คำทูลสมเด็จพระสังฆราช

คำแทนตัวพระองค์ท่าน	ว่า	“ฝ่าพระบาท” หรือ “ฝ่าบาท”
คำแทนตัวผู้พูด (ชาย)	ว่า	“เกล้ากระหม่อม” หรือ “กระหม่อม”
คำแทนตัวผู้พูด (หญิง)	ว่า	“กระหม่อมฉัน” หรือ “หม่อมฉัน”
คำรับพระดำรัส (ชาย)	ว่า	“พะย่ะค่ะ” หรือ “กระหม่อม”
คำรับพระดำรัส (หญิง)	ว่า	“เพคะ”

การใช้คำพูดกับสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นราชขึ้นไป

คำแทนตัวท่าน	ว่า	“พระเดชพระคุณ” หรือ “ใต้เท้า”
คำแทนตัวผู้พูด (ชาย)	ว่า	“เกล้ากระผม” หรือ “เกล้าฯ”
คำแทนตัวผู้พูด (หญิง)	ว่า	“ดิฉัน” หรือ “อฉัน”
คำรับคำพูด (ชาย)	ว่า	“ขอรับกระผม” “ครับ” “กระผม” หรือ “ครับผม”
คำรับคำพูด (หญิง)	ว่า	“เจ้าค่ะ”

การใช้คำพูดกับพระราชาคณะชั้นสามัญลงมา

- พระราชาคณะใช้คำแทนตัวท่านว่า “ท่านเจ้าคุณ” หรือ “ท่าน”
- พระครูสัญญาบัตรและพระครูฐานานุกรม ใช้คำแทนตัวท่านว่า “ท่านพระครู” หรือ “ท่าน”
- พระเปรียญ ใช้คำแทนตัวท่านว่า “ท่านมหา” หรือ “ท่าน”
- พระอันดับธรรมดา ใช้คำแทนตัวท่านว่า “พระคุณเจ้า” หรือ “ท่าน”
- พระผู้เฒ่า ใช้คำแทนตัวท่านว่า “หลวงพ่อ” หรือ “หลวงปู่”
- ถ้าพระสงฆ์นั้นเป็นญาติกับผู้พูด นิยมใช้คำพูดแทนตัวท่านตามฐานะที่เป็นญาติกัน เช่น ใช้คำแทนตัวท่านว่า “หลวงปู่ หลวงตา หลวงพ่อ หลวงลุง หลวงอา หลวงน้า หลวงพี่” เป็นต้น

คำแทนตัวผู้พูด (ชาย)	ว่า “กระผม” หรือ “ผม”
คำแทนตัวผู้พูด (หญิง)	ว่า “ดิฉัน” หรือ “อีนัน”
คำรับคำพูด (ชาย)	ว่า “ครับ”
คำรับคำพูด (หญิง)	ว่า “เจ้าค่ะ” หรือ “ค่ะ”

การใช้คำพูดกับพระสงฆ์ทั่วไป

ถ้าผู้พูดไม่รู้จักกับพระสงฆ์รูปนั้น ไม่ทราบว่าคุณมีสมณศักดิ์ชั้นไหน นิยมใช้คำพูดสามัญเป็นกลางๆ ดังนี้:-

คำแทนตัวพระสงฆ์รูปนั้น	ว่า “พระคุณเจ้า” หรือ “พระคุณท่าน” หรือ “ท่าน”
คำแทนตัวผู้พูด (ชาย)	ว่า “กระผม” หรือ “ผม”
คำแทนตัวผู้พูด (หญิง)	ว่า “ดิฉัน” “อีนัน” หรือ “นัน”
คำรับคำพูด (ชาย)	ว่า “ครับ”
คำรับคำพูด (หญิง)	ว่า “เจ้าค่ะ” หรือ “ค่ะ”

ระเบียบปฏิบัติการรับสิ่งของจากพระสงฆ์

ขณะพระสงฆ์ยื่น หรือนั่งบนอาสนะสูง

- เดินเข้าไปด้วยกิริยาอาการสำรวม โดยไม่เร็วหรือช้าเกินไป เมื่อเข้าไปใกล้พอสมควร ประมาณพอยื่นมือเข้าไปรับสิ่งของได้พอดี
- ยืนตรง น้อมตัวลงยกมือไหว้ และยื่นมือทั้งสองเข้าไปรับ พร้อมกับน้อมตัวลงเล็กน้อย สำหรับชายรับสิ่งของจากมือท่าน สำหรับหญิง แบนมือทั้งสองชิดกันคอยรองรับสิ่งของ
- เมื่อรับสิ่งของแล้ว ถ้าสิ่งของเล็ก นิยมน้อมตัวลงยกมือไหว้ พร้อมกับสิ่งของที่อยู่ใกล้มือ ถ้าสิ่งของที่รับนั้นใหญ่ หรือหนัก นิยมไม่ต้องยกมือไหว้ แล้วก้าวเท้าซ้ายถอยหลังออกไป ๑ ก้าว ชักเท้าขวามาชิด แล้วหันหลังกลับเดินไปได้

ขณะพระสงฆ์นั่งเก้าอี้

- เดินเข้าไปด้วยกิริยาอาการสำรวม เมื่อเข้าไปใกล้ประมาณ ๒ ศอก แล้วยืนตรง ก้าวเท้าขวาออกไป ๑ ก้าว แล้วนั่งคุกเข่าซ้ายชันเข่าขวาขึ้น น้อมตัวลงยกมือไหว้แล้วยื่นมือทั้งสองออกไปรับสิ่งของดังกล่าวแล้ว
- เมื่อรับสิ่งของแล้ว ถ้าสิ่งของนั้นเล็ก นิยมน้อมตัวลงยกมือไหว้ พร้อมกับสิ่งของที่อยู่ในมือ ถ้าสิ่งของนั้นใหญ่หรือหนัก นิยมวางสิ่งของนั้นไว้ข้างตัวด้านซ้ายมือ น้อมตัวลงยกมือไหว้แล้วยกสิ่งนั้นด้วยมือทั้งสองประคอง ยกขึ้นยืนขึ้น ชักเท้าข้างขวากลับมายืนตรง ก้าวเท้าซ้ายถอยหลังไป ๑ ก้าว แล้วชักเท้าขวาชิด หันหลังกลับเดินไปได้

ขณะพระสังฆ์นั่งกับพื้น

- เดินเข้าไปด้วยกิริยาอาการสำรวม เมื่อถึงบริเวณที่ปูลาดอาสนะไว้ นั่งคุกเข่าลง แล้วเดินเข้าเข้าไป เมื่อถึงที่ใกล้ประมาณ ๑ ศอกเศษ นั่งคุกเข่า (ตามเพศ) กราบ ๓ หน ยืนมือทั้งสองออกไปรับสิ่งของดังกล่าวแล้ว

- เมื่อรับสิ่งของแล้ว นิยมวางสิ่งของนั้นไว้ข้างหน้าด้านขวามือ กราบ ๓ หน แล้วหยิบสิ่งของนั้นถือด้วยมือทั้งสองประคอง เดินเข้าถอยหลัง ออกไปจนสุดบริเวณที่ปูลาดอาสนะไว้ แล้วลุกขึ้นยืนกลับไปได้

- กิริยาอาการเดินเข้านั้น นิยมตั้งตัวตรง ถ้าไม่ได้ถือสิ่งของ มือทั้งสองห้อยอยู่ข้างตัว ถ้าถือสิ่งของ มือทั้งสองประคองถือสิ่งของยกขึ้น อยู่ระดับอก ศอกทั้งสองข้างแนบชิดกับชายโครง

- ขณะเดินเข้า ร่างกายส่วนบนไม่เคลื่อนไหว ไม่ซัดส่าย ไม่โยกโคลง ไปมา ไม่เอียงซ้าย ไม่เอียงขวา เฉพาะร่างกายส่วนล่างเท่านั้นที่เคลื่อนไหว และขณะเดินเข้าเข้าไปหรือถอยหลังออกมานั้น นิยมให้ตรงเข้าไป และ ตรงออกมา

วิธีการประเคนพระ

- วิธีการประเคนพระนั้น ถ้าผู้ประเคนเป็นชาย นิยมยกส่งให้ถึงมือพระภิกษุผู้รับประเคน ถ้าผู้ประเคนเป็นหญิง นิยมวางถวายบนผ้าที่พระภิกษุทอดรับประเคนนั้น และต้องรอให้พระภิกษุท่านจับที่ผ้าทอดรับนั้นก่อน จึงวางสิ่งของลงบนผ้าที่ทอดรับนั้น

- ถ้าพระภิกษุนั่งอยู่กับพื้น ผู้ประเคนนิยมนั่งคุกเข่าประเคนสิ่งของ ถ้าท่านนั่งเก้าอี้ เช่น นั่งเก้าอี้ฉันภัตตาหารที่วางบนโต๊ะ ผู้ประเคนนิยมยืนประเคนสิ่งของ

- ในการถวายภัตตาหารคาวหวานแด่พระภิกษุ นิยมถวายเฉพาะสิ่งของที่พระภิกษุจะพึงฉันได้เท่านั้น ส่วนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น กระโถน จาน ชาม ช้อน แก้ว เป็นต้น นิยมไม่ต้องยกประเคนพระ เพียงแต่วางมอบให้เท่านั้น

- ภัตตาหารคาวหวานทุกชนิด ที่ประเคนพระภิกษุแล้ว นิยมไม่ให้คฤหัสถ์ทั้งชายและหญิงจับต้องอีก ถ้าเพลอไปจับต้องเข้า นิยมให้ยกประเคนแก่พระภิกษุเสียใหม่ทุกครั้งไป

- เมื่อประเคนภัตตาหารคาวหวานครบทุกอย่างแล้ว นิยมทำความเคารพพระภิกษุ คือถ่านั่งคุกเข่าประเคน ก็นิยมกราบ ๓ ครั้ง ถ้ายืนประเคน ก็นิยมน้อมตัวลงยกมือไหว้ ๑ ครั้ง เป็นเสร็จพิธีการประเคนพระ

ระเบียบปฏิบัติการจัดภัตตาหารถวายพระสงฆ์

อาหารที่ต้องห้ามสำหรับพระสงฆ์

อาหารที่ต้องห้ามสำหรับพระภิกษุ คืออาหารที่เป็นอกปิยะ ไม่สมควรแก่สมณบริโกคชนัน ได้แก่ เนื้อ ๑๐ ชนิด และอาหารที่ปรุงด้วยเนื้อ ๑๐ ชนิด เหล่านี้ คือ:-

๑. เนื้อมนุษย์ รวมทั้งเลือดมนุษย์ด้วย
๒. เนื้อช้าง
๓. เนื้อม้า
๔. เนื้อสุนัข
๕. เนื้องู
๖. เนื้อราชสีห์ (สิงโต)
๗. เนื้อเสือโคร่ง
๘. เนื้อเสือเหลือง
๙. เนื้อหมี
๑๐. เนื้อเสือดาว

เนื้อสัตว์นอกจาก ๑๐ ชนิดนี้ ไม่ทรงห้าม แต่ทรงห้ามของดิบ คือเนื้อที่ยังไม่ได้ทำให้สุกด้วยไฟ เช่น เนื้อดิบ ปลาดิบ เป็นต้น ทรงห้ามไม่ให้พระภิกษุขบฉัน

เนื้อสัตว์ที่ฆ่าเจาะจง เช่น ฆ่าปลา ฆ่าไก่ เป็นต้น เพื่อทำอาหารถวายแต่พระภิกษุสามเณรโดยตรง ซึ่งเรียกว่า “อุททิสสะมังสะ” แปลว่าเนื้อเจาะจง เป็นของห้ามไม่ให้พระภิกษุสามเณรขบฉัน ถ้าพระภิกษุไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน และได้สงสัยว่าเขาฆ่าเพื่อเป็นของเฉพาะเจาะจงแก่ตน จันได้ไม่มีโทษ

ผลไม้ที่มีเมล็ดอาจเพาะเป็น คือผลไม้ที่ใช้เมล็ดปลูกได้ เช่น เงาะ ลำไย เป็นต้น และเหง้าที่ปลูกเป็น คือพวกเผือก มัน แห้ว เป็นต้น ทรง อนุญาตให้อนุปลัมบัน คือบุคคลที่ไม่ใช่พระภิกษุ ได้แก่ สามเณร และคฤหัสถ์ ทำให้เป็นกับปิยะเสียก่อน คือทำให้เป็นของสมควรแก่สมณะเสียก่อนแล้วฉันได้ ไม่เป็นอาบัติ

อาหารที่ปรุงด้วยสุราจนมีสี มีกลิ่น หรือมีรส ปรากฏรู้ว่ามีสุรา เจือปน ทรงห้ามไม่ให้พระภิกษุขบฉัน ถ้าไม่มีสี ไม่มีกลิ่น หรือไม่มีรสปรากฏ ฉันได้ ไม่เป็นอาบัติ

อาหารที่สมควรแก่พระสงฆ์

เนื้อสัตว์ (นอกจากเนื้อที่ทรงห้าม ๑๐ ชนิดดังกล่าวแล้ว) ทุกชนิด ซึ่งเป็นเนื้อที่เขาฆ่าเพื่อนำมาขายเป็นอาหารคนพื้นเมืองตามร้านตลาด เรียกว่า “ปะวัตตะมังสะ” แปลว่า เนื้อมีอยู่แล้ว เนื้อที่เป็นไปอยู่ตามปกติที่เขาทำให้ สุกด้วยไฟแล้วอนุญาตให้พระภิกษุฉันได้ ไม่เป็นอาบัติ

สัตว์ที่เขาฆ่าเจาะจงเพื่อทำอาหารถวายแต่พระภิกษุโดยตรง แต่พระภิกษุไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน และได้สงสัยว่าเขาฆ่าเป็นการเฉพาะเจาะจง แก่ตน เช่นนี้ อนุญาตให้พระภิกษุฉันได้ ไม่เป็นอาบัติ

วิธีการจัดภัตตาหารถวายพระสงฆ์

การจัดภัตตาหารถวายแต่พระภิกษุในเวลาเช้า นิยมจัดอาหารประเภท อาหารเบา เช่น ข้าวต้ม โจ๊ก กาแฟ ขนมปัง เป็นต้น เพื่อสะดวกแก่เจ้าภาพ ที่ไม่ต้องตระเตรียมมากและเพื่อพระภิกษุจะได้มีโอกาสฉันภัตตาหารเพล ได้ดี ทำให้ไม่เกิดความหิวในเวลาเย็นและค่ำคืน

ถ้าจัดภัตตาหารถวายแต่พระภิกษุในเวลาเพล นิยมจัดอาหารประเภท อาหารหนัก จัดแบบเต็มยศ และโดยมากนิยมจัดอาหารประเภทอาหารไทย ซึ่งถูกกับรสนิยมของพระภิกษุที่เป็นคนไทยและควรเป็นอาหารประเภทพื้นเมือง เป็นหลักอาจมีอาหารพิเศษแทรกบ้างสักอย่างสองอย่าง

ระเบียบปฏิบัติการจัดเครื่องไทยธรรมถวายพระสงฆ์

เครื่องไทยธรรม

เครื่องไทยธรรม คือวัตถุสิ่งของต่างๆ ที่สมควรถวายแก่พระสงฆ์ ได้แก่ ปัจจัย ๔ และสิ่งของที่นับเนื่องในปัจจัย ๔ คือ:-

๑. เครื่องนุ่งห่มประเภทเครื่องผ้าทุกชนิดที่มีสีสมควรแก่พระภิกษุสามเณรใช้สอยได้ ซึ่งมีสีไม่ฉูดฉาดบาดตา เช่น ผ้าลายดอกไม้ เป็นต้น เป็นของไม่สมควรใช้นุ่มห่มสำหรับสมณะ

๒. เครื่องขบฉันต่างชนิด ทั้งอาหารคาวหวานและเครื่องตม่านาชนิด ยกเว้นเครื่องดองของเมา เช่น สุราเมรัย และยาเสพติดให้โทษทุกชนิด

๓. เครื่องอุปกรณ์ที่อยู่อาศัย ซึ่งรวมเรียกว่า เครื่องสุขภัณฑ์ ได้แก่ ตู้ เตียง โต๊ะ เก้าอี้ ที่นอน เสื่อ หมอน มุ้ง พรม เป็นต้น รวมทั้งเครื่องชำระมลทินกาย เช่น สบู่ถูตัว ผงซักฟอก แปรงและยาสีฟัน เป็นต้น

๔. เครื่องยารักษาความป่วยไข้ทุกชนิด และเภสัช ๕ คือเนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย (น้ำตาล) รวมทั้งหมากพลู บุหรี่ ชา เป็นต้น

สิ่งของที่พระสงฆ์ได้เวลาเข้าถึงเพียง

เครื่องไทยธรรมประเภทอาหารคาวหวานทุกชนิด ทั้งอาหารสด อาหารแห้ง และอาหารเครื่องกระป๋องทุกประเภท เช่น

๑. อาหารสด ได้แก่ อาหารคาวและหวาน รวมทั้งผลไม้ทุกชนิด

๒. อาหารแห้ง ได้แก่ เครื่องเสียบยกรังทุกชนิด เช่น ปลาเค็ม เนื้อเค็ม ข้าวสาร เป็นต้น

๓. อาหารเครื่องกระป๋องทุกประเภท เช่น นม โอวัลติน เป็นต้น

สิ่งของเหล่านี้ทั้งหมด นิยมประเคนพระสงฆ์ได้เฉพาะเข้าถึงเทียงเท่านั้น เมื่อเลยเทียงวันไปแล้ว มีพระวินัยพุทธานุญาตห้ามมิให้พระภิกษุรับประเคนถ้ารับประเคนต้องอาบัติโทษ

ถ้าคุณาส์ขายนหึงนำสิ่งของเหล่านี้ไปถวายแต่พระภิกษุในเวลาหลังเทียงวันไปแล้ว นิยมเพียงแต่แจ้งให้พระภิกษุรับทราบ แล้วมอบสิ่งของเหล่านั้นให้ไว้แก่ศิษย์ของท่าน ให้ศิษย์เก็บรักษาไว้ถวายท่านในวันต่อไป

สิ่งของที่ทรงห้ามมิให้พระสงฆ์อุปถัมภ์

สิ่งของที่ทรงห้ามมิให้พระภิกษุจับต้องเรียกว่า “วัตถุอนามาส” ได้แก่ วัตถุสิ่งของดังต่อไปนี้ :-

๑. ผู้หญิง รวมทั้งเครื่องแต่งกายหญิง รูปภาพหญิง หรือรูปปั้นของผู้หญิงทุกชนิด

๒. รัตนะ ๑๐ ประการ คือทอง เงิน แก้วมุกดา แก้วมณี แก้วประพาฬ ทับทิม บุษราคัม สังข์ (ที่เลี่ยมทอง) ศิลา เช่น หยก และโมรา เป็นต้น

๓. เครื่องศาสตราวุธทุกชนิด อันเป็นเครื่องทำลายชีวิต

๔. เครื่องดักสัตว์บกและสัตว์น้ำทุกชนิด

๕. เครื่องประโคมดนตรีทุกอย่าง

๖. ข้าวเปลือกและผลไม้อันเกิดอยู่กับที่

สิ่งของที่เป็นวัตถุอนามาสเหล่านี้ทุกชนิด ไม่นิยมนำไปประเคนพระภิกษุ เพราะผิดพระวินัยพุทธานุญาตให้พระภิกษุต้องอาบัติโทษ

สิ่งของที่ไม่ควรประเคนพระสงฆ์

สิ่งของที่ไม่สมควรประเคนพระ ได้แก่ रुपียะ คือเงิน และวัตถุสำหรับใช้แทนเงิน เช่น ธนบัตร เป็นต้น ไม่นิยมประเคนพระภิกษุโดยตรง เพราะผิดพระวินัยพุทธานุญาต ถ้าพระภิกษุรับประเคนต้องอาบัติโทษ

ในการถวายปัจจุบันนั้น นิยมใช้ใบวารณาแทนตัวเงิน ส่วนตัวเงินนิยมมอบไว้กับไวยาวัจกรของพระภิกษุนั้นโดยเขียนใบวารณาถวายปัจจัย

การนิมนต์พระสงฆ์

การนิมนต์พระสงฆ์ คือการที่เจ้าของงาน หรือผู้แทนเจ้าของงาน ไปติดต่อแจ้งความจำนงกับเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ณ วัดใดวัดหนึ่ง ขอราราณาพระสงฆ์ตามจำนวนที่ต้องการ ให้ไปประกอบพิธีในงานมงคล หรืองานอวมงคล ซึ่งได้กำหนดจะจัดทำขึ้น ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เช่น นิมนต์พระสงฆ์ไปเจริญพระพุทธมนต์งานมงคลสมรสที่บ้าน เป็นต้น

งานมงคลทั่วไป

การนิมนต์พระสงฆ์ไปเจริญพระพุทธมนต์พิธีทำบุญงานมงคลทั่วไป นิมนต์พระสงฆ์จำนวนอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า ๕ รูป คือพระสงฆ์ ปญจวรรค ส่วนจำนวนพระสงฆ์ข้างมากไม่มีกำหนดตามกำลังศรัทธาของเจ้าภาพ ยังมีจำนวนมากเท่าไรก็ยิ่งเพิ่มบุญกุศลมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับกำลังทรัพย์ และพอเหมาะแก่สถานที่ซึ่งจะอำนวยให้เป็นประการสำคัญ

งานมงคลสมรส

การนิมนต์พระสงฆ์ไปเจริญพระพุทธมนต์พิธีทำบุญงานมงคลสมรสนั้น แต่เดิมนิมนต์พระสงฆ์จำนวนคู่ คือ ๖ รูป ๘ รูป ๑๐ รูป ๑๒ รูป เป็นต้น เพื่อกำหนดแบ่งให้ฝ่ายเจ้าบ่าวและฝ่ายเจ้าสาว เลือกนิมนต์พระภิกษุที่มีความรู้จักมักคุ้นกับตระกูลของตนฝ่ายละเท่าๆ กัน จะได้ไม่ได้เปรียบและไม่เสียเปรียบกันและกัน

แต่ในสมัยปัจจุบันนี้ พิธีทำบุญงานมงคลทุกประเภท รวมทั้งพิธีทำบุญงานมงคลสมรสด้วย โดยมากมักนิยมนิมนต์พระสงฆ์ไปเจริญพระพุทธมนต์จำนวน ๙ รูป ทั้งนี้ เพราะชาวบ้านโดยมากถือกันว่า เลข ๙ นั้นการออกเสียงใกล้เคียงกับคำว่า “ก้าว” คือ ก้าวหน้า หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง หรือถือกันตามมหาทักษาพยากรณ์ว่า เลข ๙ นั้นเท่ากับกำลังพระเกตุ ๙ ซึ่งอาจคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายได้นานาประการ และถือกันตามคติทางพระพุทธศาสนาว่า เลข ๙ นั้น เท่ากับบรห्มา ๙ ประการ อันเป็นสิริมงคลอย่างสูง และเท่ากับโลกุตตรธรรม ๙ ประการ คือมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ซึ่งเป็นผลที่ยอดเยี่ยมสูงสุดในพระพุทธศาสนา

งานทำบุญอายุ

การนิมนต์พระสงฆ์ไปเจริญพระพุทธมนต์งานทำบุญอายุนั้น นิยมนิมนต์พระสงฆ์จำนวนเกินกว่าอายุของเจ้าภาพขึ้นไป ๑ รูป เช่น

- ทำบุญอายุ ๘๘ ปี นิยมนิมนต์พระสงฆ์ ๘๙ รูป
- ทำบุญอายุ ๖๐ ปี นิยมนิมนต์พระสงฆ์ ๖๑ รูป
- ทำบุญอายุ ๓๒ ปี นิยมนิมนต์พระสงฆ์ ๓๓ รูป
- ทำบุญอายุ ๘๔ ปี นิยมนิมนต์พระสงฆ์ ๘๕ รูป

วิธีนิมนต์พระสงฆ์

การนิมนต์พระสงฆ์ไปประกอบพิธีในงานมงคล หรืองานอวมงคล ต่างๆ นั้น นิยมปฏิบัติกันทั่วไปทั้งการนิมนต์ด้วยวาจา และการนิมนต์ด้วยการ ทำหนังสือฎีกานิมนต์เป็นลายลักษณ์อักษร

ถ้าเป็นงานพิธีทำบุญส่วนตัว เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญ บ้านประจำปี เป็นต้น นิยมนิมนต์พระสงฆ์ด้วยวาจา โดยไปติดต่อนิมนต์ ด้วยตนเอง

ถ้าเป็นงานพิธีทำบุญเกี่ยวกับทางราชการ เช่น งานทำบุญพิธี วางศิลาฤกษ์สถานที่ราชการ งานทำบุญพิธีเปิดสถานที่ราชการ เป็นต้น นิยม ทำหนังสือฎีกานิมนต์เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อพระสงฆ์จะได้ทราบกำหนดเวลา ที่แน่นอนและเพื่อป้องกันความหลงลืมอีกด้วย

การนิมนต์พระสงฆ์ไปประกอบพิธีในงานมงคลและงานอวมงคล ทุกประเภทนั้น นิยมกราบเรียนให้พระสงฆ์ทราบโดยย่อดังนี้ :-

๑. พิธีทำบุญปรารภงานอะไร
๒. กำหนดงานวันที่ เดือน พ.ศ. ตรงกับวันขึ้น-แรม เดือนอะไร
๓. สถานที่ไหน
๔. ต้องการพระสงฆ์จำนวนเท่าไร
๕. จะจัดรถมารับ หรือจะให้พระสงฆ์ไปเอง
๖. จะจัดรถมารับ เวลาเท่าไร

ฯลฯ

ข้อที่ควรระวังเกี่ยวกับการนิมนต์พระ

การนิมนต์พระสงฆ์ไปเจริญพระพุทธมนต์แล้วฉันเข้าหรือฉันเพลนั้น มีพระวินัยพุทธบัญญัติเป็นธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันสืบมาว่า ทายกนิมนต์ ออกชื่อโภชนะ เช่น นิมนต์ฉันขนมเบื้อง หรือขนมจีน เป็นต้น พระสงฆ์ไม่รับ นิมนต์ ถ้ารับนิมนต์แล้วฉันเป็นอาบัติปาจิตตีย์ทุกคำกลืน

ทายกผู้เข้าใจพระวินัยพุทธบัญญัติ จึงนิมนต์แต่เพียงว่า นิมนต์ รับประทาน หรือรับภิกษา หรือนิมนต์ฉันเข้า หรือฉันเพล ดังนี้ พระสงฆ์ จึงรับนิมนต์ได้ ไม่มีโทษทางพระวินัย

ตัวอย่างฎีกานิมนต์พระสงฆ์

ฎีกาอาราธนา

ขออาราธนา.....วัด.....
เจริญพระพุทธมนต์ (สวดพระพุทธมนต์ ใช้เฉพาะงานศพ) แล้วฉันภัตตาหารเข้า
(หรือเพล) ในงาน.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.เวลา.....น.
ตรงกับวันขึ้น.....แรม.....ค่ำ เดือน.....ณ บ้าน
(เลขที่ หรือ หมู่ที่).....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....

ลงนาม.....ผู้อาราธนา
...../...../.....

การนิมนต์พระสงฆ์ประกอบพิธีงานอวมงคล

การนิมนต์พระสงฆ์ไปประกอบพิธีงานอวมงคลเกี่ยวเนื่องกับศพนั้น
นิยมนิมนต์พระสงฆ์มีจำนวน ดังนี้ :-

๑. พิธีสวดพระอภิธรรม นิยมนิมนต์จำนวน ๔ รูป เป็นอย่างน้อย
๒. พิธีสวดหน้าไฟ เวลาเผาศพ นิยมนิมนต์จำนวน ๔ รูป เป็นอย่างน้อย
๓. พิธีสวดพระพุทธรูปงานบำเพ็ญกุศลศพ เช่น งานทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน เป็นต้น นิยมนิมนต์พระสงฆ์ ๕ รูป ๗ รูป ๑๐ รูป ๒๐ รูป หรือตามกำลังศรัทธา และพอเหมาะแก่สถานที่นั้นๆ
๔. พิธีสวดเจงานฉาปนกิจศพ นิยมนิมนต์พระสงฆ์จำนวน ๒๐ รูป ๒๕ รูป ๕๐ รูป ๑๐๐ รูป ๕๐๐ รูป หรือนิมนต์หมดทั้งวัด
๕. พิธีสวดมาติกาบังสุกุลศพ นิยมนิมนต์พระสงฆ์จำนวนเท่าอายุของผู้ตายที่บำเพ็ญกุศลอุทิศให้นั้น เช่น ผู้ตายอายุ ๗๕ ปี ก็นิยมนิมนต์พระสงฆ์ ๗๕ รูป สวดมาติกาบังสุกุล เป็นต้น หรือจะนิมนต์จำนวนน้อยกว่าอายุผู้ตายก็ได้ ตามกำลังศรัทธา ไม่มีข้อห้ามแต่ประการใด

ประเพณีเกี่ยวกับศพ มักจะผิดแผกแตกต่างกันไปตามความนิยม
ของบุคคลในท้องถิ่นนั้นๆ แต่ส่วนใหญ่คงลักษณะการประกอบพิธีไว้เป็นแนว
เดียวกัน จะนำมากล่าวพอเป็นแนวทางปฏิบัติเฉพาะบางตอน

การตั้งศพ

เมื่อตั้งศพและจัดดอกไม้รูปเทียนเคารพศพไว้เรียบร้อยแล้ว ให้ตามไฟ (ตะเกียงมีโคมและหรีไฟไว้ทางปลายเท้าศพ ๑ ที่)

ในพิธีทางราชการ เมื่ออาบน้ำศพและนำศพขึ้นตั้งเรียบร้อยแล้ว จะนิมนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูป หรือ ๒๐ รูป สดับปกรณ์ (บังสุกุล) จบแล้วถวาย ไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนา เจ้าภาพฯ กรวดน้ำ ก็เป็นเสร็จพิธี

แต่ศพชาวบ้านทั่วไป ปัจจุบันนิยมนิมนต์พระสงฆ์มา ๑ รูป หรือ หลายรูปก็ได้ แต่ศรัทธาของเจ้าภาพ เมื่อพระสงฆ์มาถึงแล้ว เจ้าภาพทอด ผ้าบังสุกุลบนทิวศพหรือบนที่ที่เตรียมไว้ นิมนต์พระสงฆ์ชักผ้าบังสุกุล (จะเป็น ผ้าไตร, จีวร, สบง, ผ้าเช็ดตัว, ผ้าเช็ดหน้า ก็ได้) เมื่อพระสงฆ์ชักผ้าบังสุกุล แล้วก็อันเสร็จพิธี ในตอนนี้

การสวดพระอภิธรรม

การสวดพระอภิธรรม หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า สวดหน้าศพ นิยมสวด ในเวลากลางคืน ให้จัดที่พระสงฆ์ชุดที่สวดไว้ที่หนึ่งต่างหาก จำนวนพระสงฆ์ ๔ รูป สถานที่ให้ตั้งตู้พระอภิธรรม ๑ ตู้, แจกัน ๑ คู่, เชิงเทียน ๑ คู่, กระถางธูป ๑ ที่, ความมุ่งหมายก็เพื่อให้เจ้าภาพได้มีโอกาสฟังธรรมและสนทนาธรรม ตามควร จะสวด ๓ คืน ๗ คืน หรือทุก ๗ วันจนถึงวันเผาก็ได้ เมื่อพระสงฆ์ สวดประจำคืนเสร็จแล้ว จะนิมนต์ฉันภัตตาหารเข้าก็ได้ ทั้งนี้ สุดแต่จะสะดวก (ในพิธีทางราชการในปัจจุบัน งดการจัดหมากและพลูแล้ว)

ศพที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ชั้น **ประภมาภรณ์** **ช้างเผือก**ขึ้นไป นอกจากเครื่องประกอบเกียรติยศศพตั้งได้กล่าวข้างต้นแล้ว ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมด้วย จะพระราชทานให้มีสวดกี่คืน สุดแล้วแต่ระดับเกียรติยศศพของผู้ถึงแก่กรรม

พระสงฆ์ที่จะสวดพระอภิธรรมมี ๔ รูป การที่กำหนด ๔ รูปนั้นเป็นจำนวนน้อยที่สุดของพระสงฆ์ พระภิกษุ ๔ รูป จึงจะเป็นองค์สงฆ์ โดยที่เป็นธรรมเนียมนิมนต์พระสวดพระอภิธรรมจะต้องเป็น ๔ รูป งานต่างๆ จึงไม่นิมนต์พระสงฆ์ ๔ รูป ความจริงไม่ใช่ข้อห้ามหรือกฎเกณฑ์อะไร งานใดๆ จะนิมนต์พระเพียง ๔ รูป ก็ได้ ที่นิมนต์พระสงฆ์ ๕ รูปขึ้นไป ก็เป็นเพียงการเลี้ยงไม่ให้เหมือนพิธีสวดพระอภิธรรมศพเท่านั้น

การสวดพระอภิธรรม แต่ก่อนนี้มีถวายภัตตาหารเช้าในวันรุ่งขึ้นด้วย แต่ปัจจุบันนี้ ไม่มีถวายภัตตาหาร คงถวายปัจจัยแทน ศพที่ได้รับพระราชทานพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ก็ได้รับพระราชทานเงินสำหรับถวายด้วย พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่จะจัดเครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์ไปด้วยคือ กระโถน ชันน้ำพานฯ และจะจัดเครื่องสักการะสำหรับเจ้าภาพจุฑาธุชาพระธรรมในการสวดพระอภิธรรมด้วย ทั้งนี้ เป็นการพระราชทาน เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น

ตามประเพณีไทย ก่อนที่จะทำการฌาปนกิจศพ จะมีการบำเพ็ญกุศลในวันที่ถึงแก่กรรมครบ ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน ต่อจากนั้น ก็มีงานบำเพ็ญกุศลออกเมรุและฌาปนกิจศพ แต่ปัจจุบันนี้ นิยมทำงานเพียง ๗ วันเท่านั้น ศพที่อยู่ในชั้นได้รับพระราชทานจัดงานบำเพ็ญกุศล ๗ วัน เมื่อถึงกำหนด เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังก็ไปดำเนินการให้ทุกอย่าง รวมทั้งภัตตาหารและจตุปัจจัยไทยธรรม เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

ลำดับพิธีในการสวดพระอภิธรรม

- ได้เวลานิมิตต์พระสงฆ์ประจำที่
 - เจ้าภาพจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย จุดธูปเทียน ณ ที่พระสงฆ์สวดพระอภิธรรม เสร็จแล้วจุดธูปเทียนหน้าศพ แล้วกลับมานั่งยังที่เจ้าภาพฯ
 - พิธีการอาราธนาศีล รับศีลจบแล้ว พระสงฆ์ก็เริ่มสวดพระอภิธรรมต่อไป
 - เมื่อถึงเวลาเลิกสวดประจำคืน คือพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมจบสุดท้ายแล้ว พิธีกรเชิญเจ้าภาพถวายไทยธรรม แล้วชักผ้ากุชาโยง หรือ ด้ายสายสิญจน์
 - เจ้าภาพทอดผ้าบังสุกุล (ถ้ามี)
 - พระสงฆ์ชัก (พิจารณา) ผ้าบังสุกุล
 - พระสงฆ์อนุโมทนา
 - เจ้าภาพกรวดน้ำ
 - เจ้าภาพกราบพระรัตนตรัย และน้อมไห้พระสงฆ์
 - พระสงฆ์เดินทางกลับ
- เสร็จพิธีฯ -

การทำบุญ ๗ วัน

เมื่อเก็บศพไว้ครบ ๗ วัน เช่น ตายในวันศุกร์ พอถึงวันพฤหัสบดีของสัปดาห์ต่อมา ก็นิมนต์พระสงฆ์ ๗ รูป หรือ ๙ รูป (พิธีทางราชการ ๑๐ รูป) มาสวดพระพุทธรูปมนต์เย็น ถวายอาหารบิณฑบาตในเช้าของวันรุ่งขึ้น แล้วจะสวดปกรณ (สวดมาติกาพร้อมบังสุกุล) แสดงพระธรรมเทศนาต่อก็ได้ หรือในตอนเช้าและหรือตอนเพลโดยไม่ต้องสวดมนต์เย็นก็ได้

၄၇၅

ពាក្យស្នាម

คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ครั้งที่ ๓๖๕/๒๕๔๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

ด้วยสภาพปัจจุบัน การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งในวัดและนอกวัด ส่วนใหญ่จะเน้นความบันเทิงและรายได้ที่ได้จากความบันเทิงมากกว่าความสงบสุขทางด้านจิตใจ โดยไม่สนใจในหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา จะไม่คำนึงถึงพุทธศาสนพิธีตามหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยประกอบพิธีกรรมตามหลักการของศาสนาอื่นหรือลัทธิความเชื่ออื่นจนทำให้ชาวพุทธที่ไม่ได้ศึกษาเกิดความสับสนไม่แน่ใจในพิธีกรรม เป็นการทำลายพระพุทธศาสนาโดยไม่ตั้งใจ

เพื่อให้พุทธศาสนิกชนทราบแนวทางปฏิบัติของพระภิกษุสามเณร และมีแนวทางปฏิบัติในการจัดกิจกรรมหรือประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ได้อย่างถูกต้องตรงกัน จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วยบุคคล ดังนี้

๑. พระราชสุธี วัดเทวราชกุญชร ประธานที่ปรึกษา
๒. พระศรีวิสุทธิวงศ์ วัดเทวราชกุญชร ที่ปรึกษา
๓. พระมหาคำสิงห์ สิ้นหนุโท วัดเทวราชกุญชร ที่ปรึกษา
๔. ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม ประธานกรรมการ
๕. ผู้อำนวยการส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา รองประธานกรรมการ

๖. นายพิศาล แซ่มโสภา	กรรมการ
๗. นายบุญสืบ อินสาร	กรรมการ
๘. นายแก้ว ชิดตะขบ	กรรมการ
๙. ผู้จัดการโรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	กรรมการ
๑๐. นายวิชัย ธรรมเจริญ	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. นายสาโรจน์ กาลศิริศิลป์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นายราเชษฐ์ ผึ้งสุข	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นายธีรพล สุขแสง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ในการพิจารณาจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาให้เป็นไปโดยถูกต้องตามหลักศาสนพิธี และวินิจฉัยการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ คำสั่ง และมติ-มหาเถรสมาคม เพื่อเสนอผู้บริหารสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และมหาเถรสมาคม ทราบ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

รองผู้อำนวยการ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา. ธรรมศึกษาชั้นตรี โดยวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ.๙, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๕.

_____. ระเบียบปฏิบัติของชาวพุทธ โดยพระธรรมวโรดม (บุญมา คุณสมบุนโน ป.ธ.๙) พิมพ์ครั้งที่ ๒๐๕, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑.

_____. ศาสนพิธี ฉบับกรมการศาสนา โดยพิศาล เข้มโสภา ป.ธ.๙, พิมพ์ครั้งที่ ๒๙, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑.

กองทัพบก. คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธีในพิธีการทางทหารที่ระลึกถวายผ้าพระกฐิน พระราชทานกองทัพบก ณ วัดเทวราชกุญชร วรวิหาร, กรุงเทพฯ : หจก.อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๙.

[illegible]

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]